

Aposel Fákáre Téreap Kar Mekia Akwapnámp Kar

Mámá Aposel Fákáre Téreap buk mámáte Luko kumwinámp Kwapwe Kare Kar méntér kirimpá akwap námpon. Mao kumwi námp te Tiofilusompor pas niámp araknámp kumwi námpao maok, am kumwi námp fek te kápae kare ankwap némpouk mwaekamp koumteouráp aropan niníkria kukumwimpon.

Buk Aposel mek te, Jisaso yámar mek pokea, Yiki Kor Spirit sámp-kérép nánko, aposel fákárean oupouroup nánko, am fákáreao térerá paokopiap karan sénámpon. Tá am fárákap manénkir Jerusalem meknámpia Kwapwe Kare Kar farákáprá tukupea, distrik Judia mek, tá Samaria mekia, ponankor apár mek farákáprá paokopiapan sénámpon. (Sapta 1:8 fek nkeampo.)

Pita térerá yarakimp kar te Sapta 1 fekia akwapea Sapta 12 fek pwar námpon. Pol térerá yarakimp kar te Sapta 13 fekia akwapea Sapta 28 fek pwar námpon.

Jisaso ‘Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp’rá sénámp kar

¹ Itiofilus, ono am buk wokwaek kar kumwiampon te Jisaso wokwaek nkwakwe make tére fi yokarea koumteouráp aropan farákáprá koropea, ✧ ²⁻³ oukoumwan mámá yae fek nánko, Kwaro yámar mek warámpá poknámp karan

✧ **1:1:** Lu 1:1-4

sámpea maok, warko kumwi nampon. Mao te manénkir fárámpea yiki yakria maok, aposel fárákapaonapok koropámpon. 40 yae fek am fárákapao man nke napo, mao am fárákapan Kwaro náráp fi taokeyak konámpan farákáp. Tá nkwakwe make ankank yénk nánko, am fárákap mao te wae kare kar yiki yak námp mér kare napono. Aenapo am aposel fárákap te mao námoku nánkáráp tari námpan mao am fárákapan Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek nkwakwe make tére mwanap kar sérianánko, wakmwaek Kwaro man warámpea narek pok námpono. ✧ 4 Mao oukoumwan am fárákapént yakámp fek te, mao sérrá, “Yumo te Jerusalem pwar kwapon, am mek yakáprá, onomp Naropwaro yumwan sánk nanamprianánko, ono yumwan wokwaek sériamp ankank táman yépék kip. ✧ 5 Jon te kápae kare koumteouráp aropan ént fek nérrá kákámpono. Aeno oukoumwan yaeamp mo nánko, Naropwar Kwaro Yiki Kor Spirit fek yumwan nérrá kák naenámpono.” ✧

6 Am ke fek am fárákap Jisasént koupoukour yakáprá, Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar, amo Israel fi warko fwapokwapia napo, mao warko apár-apár arop fi ponankor taokeyakáp mwanap ni mo nie?” 7 Aerapo maok, Jiso am fárákapan kar pwarokwaprá sérrá, ‘Kwar te yumwan, am ke ntia am yae papnámp mérenkria mono. Mao námoku am ankank poukwap námpon. ✧ 8 Aeno nánkár Yiki Kor Spiritao ékia yiráp

✧ 1:2-3: Lu 24:49-51 ✧ 1:4: Lu 24:49; Jo 14:16-17 ✧ 1:5: Mt 3:11 ✧ 1:7: Mk 13:32

pourouk noumpoukoupea yak nánko, yumo am fek kárákáre sámp mwanapon. Aeria maok, yumo onoinamp karan tukupea Jerusalem mek farákáp, tá Judia mekmwaek ponankor, tá distrik Samaria mekia maok, apár-apár ponankor tukupria maok, nkwakwe make tére nanko yumo nkeap, tá nkwakwe make kar farákáp nanko yumo wawiap, am táman farákáp kip'rá sérimpon.
✧

Jisas yámar mek pokámp kar

⁹ Am kar farákápeaka pwaránko, am fárákapao fougouri yakáprá tokoreyakáp napo maok, mao yámar mek poká poka koumwe wupwi mek papár nánko maok, warko man nke mo. ¹⁰ Mao pok tenánko, am fárákap yámar mek tokoreyakáp napo, koupour kar waempyam wupwiráp arop anánkaopwe am fárákapént fougouri yak. ¹¹ Aeria maok, am arop yaworao sérrá, “Galili mekamp arop fákáre, yumo te apaeritea fougouri yakáprá yámar mek tokoreyakáp rape? Am Jisas te oukoumwan waeman yumwan pwarará, Kwaro yámar mek warámpea pok námpon. Mao te oukoumwan yumo nke napo, pok námpnám taknám arákarrá ék naenámpono.” ✧

Judas yakámp éri mek yak naenámp arop yoroi papap kar

¹² Aea maok, am fárákapao am Oliv Faonkwe am pwarará pikia warko Jerusalem mek arári tukup. Am Oliv faonkwe te Jerusalem wonae fik yak nánko ankáránkamp kilomita fek tukup

✧ **1:8:** Mt 28:19; Ap 2:32; 5:32; Ef 3:16 ✧ **1:11:** Lu 21:27; Yé 1:7

konapono. ¹³ Am fárakapao wae taun tokwae mek tukupea maok, am néntép konap narekamp aokore mek am mek pok. Am fárakapamp e te ará: Pita, Jon, Jems, Andru, Filip ntiaka Tomas, Bartolomyu ntiaka Matyu, tá ankwap Jems Alfiusomp táráp, tá Saimon Selot, tá Judas ankwap Jemsomp táráp. ¹⁴ Am arop fárakap ponankor ankára mek koupoukarrá tankápria maok, Kwarén kar toropwap. Tá koumteou, Maria Jisasomp éntupwar, tá Jisasomp nánaeounápo kor taknámp énéni kar toropwapiapon.

¹⁵ Am ke fek Jisasén mérnep arop fárakap koupoukour yakáp nap te 120 arakeno. ¹⁶ Aeapo maok, Pita am arop fárakap ou mek fokopeyakrá kar arakrá farákáp, “Onomp ankwapyae fákáre, Kwaromp Buk fekamp kar ankárank wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén ninik sánkánko sérimp te, Judaso Jisasén sámp mwanap mwae yénpánko sámpap kar te oukoumwan te wae kare korop námpon. ☆ ¹⁷ Wokwaek te Judas te yinomp firáp yakria, yinont ankárankamp tére arop yakápámpon.”

¹⁸ (Am arop Judas te kwatae ninikimp fekamp mani sámpea am fek apár kánanke sámp. Aea maok, wakmwaek mao am apár mek piká párákapea yare pukur akwapea, yare ponankor am apár mek wakor pikámpon. ☆ ¹⁹ Wakmwaek arop ponankor Jerusalem mek yakápap am táman méria maok, námokuráp kar fek sérrá, “Am apár te Akeldamanono.” Am takrá séráp te, am apár te ‘Yiriráp Apárono’.

☆ **1:16:** Sng 41:9 ☆ **1:18:** Mt 27:3-10; Lu 22:22

20 Pita warko sérrá, “Mámá kar te Devito Buk Song fek kumwimp te ará:

‘Mao yak námp mek te amwar éri yak naenámp. Amo am mek arop ankwap yakanoria pwar kwapono.’

Buk Song ankwap fek sérrá,

‘Arop ankwapao maomp tére sámp naenámp.’ ✧

21 Aeno oukoumwan te nomo nomp Jisas Tokwae Kar nomont akwap koropnámp ke fek nomont paokop i konap arop ou mekamp ankárank warámp mwanámp. 22 Wokwae Jono koumteouráp aropan ént mek nérrá kákámp tére, tá am feknámp Jisas térerá koropeanáko, oukoumwan Kwaro yámar mek warámpá pok námp, am ankank ponankor nkenámp aropan maok, warámpeanáko, mao nomont téreria, Jisas fárámpá poknámp kar farákámp naenámp.”

23 Pita takrá sénánko maok, arop anánkaopweran éréképap te, Josep Barsabas maomp ankwap e Jastus, tá arop ankwap te Matias. 24 Am arop yawor éréképea tankáprá maok, am fárákapao arakrá kar toropwap, “Tokwae Kar e! Amo te kápae kare aropamp ninik te wae mér napon. Amo te yinan yénképampo: Amo te wa mokop 25 Judaso aposel téremp tére sámp naenámp nánap rape? Judaso am tére pwarará námoku akwap naerianámp némpouk akwap tenámp.” 26 Aea maok, am arop yaworamp e kumwiramp yumwi sirarea maok, Kwar te wa mokop am tére sámp naenámp arop nánapánrá nke napo maok, Matiasomp e kumwiap yumwiraomékir korop. Aenánko maok, nkea

✧ 1:20: Sng 69:25; 109:8

man mom-sámpramp aposelént tére naenámpria pwararapono.

2

Yiki Kor Spirit ékámp kar

¹ Pentikos * yae fek, Jisasén mérnáp arop fárákap ankáránkamp nap mek koupoukour yakáp. ✧

² Aenapo maok, yámar meknámp ouwi tokwae ounk niamprá ékia am tankápnáp nap mek top fákap yak. ³ Aenko am fárákapao nkeapo maok, yaomwi yurunk niampao ékria maok, am fárákapamp pourouk ankákáránkrá fápárákár akwap. ✧

⁴ Aeria maok, Yiki Kor Spiritao am Jisasén mérnáp aropamp pourouk woukourria maok, táte moumountukri kar sérar. ✧

⁵ Am ke fek Kwarén lotu i konap Juda fi kápae kare apár mekamp koropeaka Jerusalem mek yakáp. ⁶ Am ouwi tokwae ounk niamp korop nánko maok, kápae kare kounteouráp arop wawia koropá koupoukour. Aeria maok, am Jisasén mérnáp arop fárákapamp kar waria kokorokor. Am te apae riteanápe am fárákap ankákáránk wa napo, náráp kar kare fek sérar.

⁷ Aenapo maok, am fákáre kokorokoria sérrá, “Mámá arop fárákap má kar sérarap te am te Galili mekamp arop fino! ⁸ Mokopiaka nomp naropwaromp kar kare fek sérar napo, nomo

* **2:1:** ‘Pentikos’rá sénáp te Pasova Yae Tokwae akwap tenánko, fákánek Sarere akwap námp te, éntik fére-sámpramp yaeno. Am te yae tokwae kar am fek warákáránkria wit manénkir yonkwaenámp koupoukarea ankwapmwaek Kwarén sánk konapono. ✧ **2:1:** Lo 16:9-11 ✧ **2:3:** Mt 3:11; Jo 3:8 ✧ **2:4:** Jo 14:17; Ap 4:31; 10:44-46

ankákárank ponankor wa námpon? ⁹ Makia mapek koropá yakápnámp arop nomo apár Patia fi mekamp, Midia fi mekamp, Elam fi mekamp, distrik Mesopotemia mekamp, distrik Judia mekamp, provins Kapadosia mekamp, provins Pontus ntia Esia mekamp, ¹⁰ distrik Frigia ntia Pamfilia mekamp, tá Isip fi mekamp, distrik Libia ankwapmwaek kirikiri Sairini taun wonae fikamp arop, tá nomo Rom fi mekamp arop mapek koropea yakáp námp. ¹¹ Tá nomo Judaoia maok, tá nomo arop ankwap fi Juda lotu i konap ninikaok lotu i konámp arop, nomo apár amor ke Krit, tá distrik Arebia, nomo ponankor am fárakapao Kwaromp kárákáre kor tére konap kar nomp kar fek sérarap wa námpon.” ✧ ¹² Aeria maok, ponankor kokorokoria ninika waeria maok, námoku kok támao arakrá sérarria téréménkrá maok, “Máte apae fi korono?” ¹³ Aeapo maok, ankwap fárakapao aposel fákáreran wouroumprá sérarrá, “Táte wain ént wourékam fária mánmánrá paokop naponono.”

Pita kar farákápámp kar

¹⁴ Tá Pita mom-sámpramp aposel fákárerént yakria maok, kar kárákáre fek séria maok, am koumteouráp aropan arakrá sér, “Juda yumo, tá Jerusalem meknámp koropnap arop fákáre yumo te ono sénamp kar má fwapia woupwi pátea wawia maok, yumo am ankank fi nke nap má mérenke. ¹⁵ Yumo te, máná arop fákáre máte mánmán napon yonkwae rape? Mono. Oukoumwan koumounek fépér mo nap fek sarakok ke mwar ara, arop

✧ 2:11: Yé 7:9

mánmán mwanap pourou mono. ¹⁶ Mámá ankank oukoumwan korop námp te wokwaek profet Joelo sérimp niampon. Mao arakrá sér,

¹⁷ ‘Kwaro sérrá, “Pwarnámp yae fek te, ono onomp Spirit fek koumteouráp aropamp pourouk oupoupourrá kák nanampono.

Tá yiráp poumou-tárápu tá yiráp yupu-tárápuo kor

profet † kar fek onomp kar farákáp mwanapon.

Tá ono yiráp tár-ménkiran

nkwakwe make yém nke nap niamp yénkép nanko nke,

tá mér aropao kor yémén nke mwanapon.

¹⁸ Tá am ke fek táman, onomp tére konap arop ntia tére konap koumteouamp pourouk

onomp Spirit oupoupour nánko, am fárákáp onomp kar profet kar fek farákáp mwanapon.

¹⁹ Tá yámar mek te

momwar pourouráp ankank yororia,

tá apárok kárakáre yororo nanamp te

yiri, yaomwi tokwae, yaomwi souri

má apár má oupourop yak naenámp te,

am yae korop naenámp ke fek námpon.

²⁰ Am ke fek ono yámar sámpea arákár nanko

kirikip korop,

yunk sámpea arákár nanko

yunk noumouriria yiri niamp naenámp.

Nánkár wakmwaek te,

† **2:17:** ‘Profet’ ntia ‘Profet kar’ an sénap kar fi te, “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae.

Kwaro náráp Yae Tokwae fek
náráp kárákáre ntia wae tokwae
má apár ponankor yéńkép naenámpón.

²¹ Am ke fek ponankor kóumteouráp arop
Tokwae Karan ‘Námwan yaewourae’ ria wumwi
napo,
mao am fárákapan warko éréképeanánko,
yae-párák yakáp mwanapon.” ’ ✧
Joelo profet kar fek makrá farákápámpon.”

²² Pita warko ankwap kar sérrá, “Israel fi
mekamp arop yumo te woupwi pátea onomp
kar wawenke. Ono yumwan Nasaret mekamp
Jisasoi námpan sénae rae: Yumo te nkwakwe make
tére kárákáre Kwaro maomp yaek yumo ou mek
yororo nánko nkea méri napon. Mao takimp te
yumwan, námoku sámp-kérép nanko éknámp aro-
prá mérenkria ninámpon. ✧ ²³ Kwaro wokwaek
kar tak mwanaponorá niniki tari námpan maok,
am aropan yiráp yaek pwar námpon. Aenánko
yumo támao kwatae ninikráp aropamp yaek sánk
napo, yaopwae porokopramp fek man puku-
pia, sumpwi pap napon. ✧ ²⁴ Aenapan maok,
Kwaro warko man fárámpea papria, mao warko,
am sumpwi sámpnámpon touwe kwatae mek taki
yakanori pwar moi námpon. Am te apae riteanápe,
sumpwi te man sámp-fákeyak naenámp pourou
mono. ²⁵ Devito kor man takrá sérimp,
‘Ono nke nanko Tokwae Karao kumur méntép
onomp wonae fik kar yak námpon.
Mao wonae fik yakriaka onan kárákáre sáp
námpara,

✧ **2:21:** Jol 2:28-32 ✧ **2:22:** Jo 3:2 ✧ **2:23:** Ap 4:27-28

onan ankwap ankank te apápia kour me wouk-
oupá
pap mono.

²⁶ Aenámpan onomp ninik te kwapwe kare nánko,
ono mámá kar warákárria sénampon.
Ono te sumpwi nanamp aropao maok,
Kwaro onan kwapwe kare ankank sáp naenámpan
yépékrá yak nampon.

²⁷ Am te apae riteanápe,
amo onan, waempomp némpouk yakaeria pwar
mono.

Tá amoku nánapinap arop te,
numwar apár me mek mákáreanoria pwar mono.

²⁸ Amo onan yiki yak nanamp mwae
wokwae yénkép napon.

Tá amo te onont yak napo maok,
am fek táman warákár tokwae nanampon!’

Mámá kar te Devito wokwaek makrá
farákápámpon.” ✧

²⁹ Pita warko ankwap kar sér, “Kémpiyae tárápu,
ono yumwan érik sénampon: Nomp ounáp De-
vit mao te wae sumpwi nánko maok, apár me
mek papapono. Am man papap apár me te,
nomo ou mek yakrá koropea, oukoumwan kor
yak námpon. ✧ ³⁰ Aeno Devit te profetara, mao
te wae mér, Kwaro kare kar narek séria arakrá
sér, ‘Nánkár wakmwaek te, ono waráp ounápén
nánapitenanko, mao te amo King yak napnám-
p taknám yak naenámpon.’ ✧ ³¹ Wokwaek
kar te, Devito Kwaro tére naenámp ankank wae
nkeanámpan, Kraiso warko fárámp naenámpan

✧ 2:28: Sng 16:8-11 ✧ 2:29: 1 Kin 2:10; Ap 13:36 ✧ 2:30: Sng
132:11

sérimpon. Mao sérrá, ‘Kwar te man, waempomp némpouk yakaeria pwar mo, tá maomp pourouao kor mákare mono’rá sérimpon.’ ✧ ³² Am takrá sérimp Jisas táman Kwaro fárámpea pap nánko, yino wae nke námpan sénámpon. ³³ Oukoumwan te wae narek pokeaka, Kwaromp yae-párak mwaek tankrá e tokwae sámp námpon. Mao te wae wokwae sérimp niamp maomp Naropwaromp yaekamp Yiki Kor Spirit sámp námpon. Aenámpara oukoumwan te maomp kárakáre kwarokor nánko, yumo am wae nkea maomp kar wa napon. ✧

³⁴ Devit te Jisas narek pok nám niamp tak mono. Aenámpao maok, mao arakrá sér,
‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sérimpon,

“Amo onomp yae-párak mwaek tankrá akwapea napo,

³⁵ Nánkár ono waráp yopor arop tirá waráp yae ankore mek kák tenanko, yakáp mwanapon.” ’ ✧

³⁶ Aerimpara, yumo Israel fi ponankor te arakrá mérenke: Am Jisas, yumo yaopwae porokopramp fek pukup nap te, Kwaro man sérrá, ‘Tokwae Kar yoroi páte nánko, mao te Kraís yak námpon.’ ”

³⁷ Aeránko maok, koumteouráp arop fárakap Pitamp kar wa napo maok, am kar te am fárakapamp ninik mek párakap. Aenángo maok, am fárakapao Pita ntiaka ankwap aposel fákáreran arakrá turunk, “Ankwapyae fárakap e! Yino oukoumwan te apae mwanámpon?”

✧ **2:31:** Sng 16:10 ✧ **2:33:** Ap 1:4,8; 7:55-56; 1 Pi 3:22 ✧ **2:35:** Sng 110:1

38 Aerapo maok, Pita am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor ankákáránk ankár kwatae ninik pwararea, Jisas Kraisomp e fek ént mek nér napo, Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épérano. Yumo tak napo, Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit nénkano. ✧

39 Am te wokwaek kar Kwaro sérrá, ‘Yumwan, tá yiráp tárápuan, tá ponankor kourap arop panek yakáp nap man Yiki Kor Spirit sánk nanamp’rá sérimpon. Nomp Tokwae Kar Kwaro mao wumwirinámp ponankor kourap aropan ‘Yiki Kor Spirit nénk nanamp’ ria sérimpon.’ ✧

40 Tá Pita ankwap kar kápae kare am fárákapan tae fek farákápria maok, arakrá sér, “Yumo te fwapia mér kipo: Yumo takria am kwataenap arop fárákápént touwe sámp mwanape.”

41 Aeránko maok, am Pitamp kar wanap arop fárákap méria maok, ént mek nér. Am yae fek táman 3,000 kourap arop manénkir Jisasén mérnep aropént koropá tapokwap napon. ✧

Wourékam Kristen fákáreramp kwapwe kare ninikan sénámp kar

42 Am fárákap te kárákárerá aposel fákáreramp kar wawia maok, ankwapyaenápén yaewour, tá ankára mek kourap karea fir fépérrá maok, énéni Kwarén kar toropwapiapon. † 43 Aeapo maok, Kwaro aposel fákáreamp yae kor fek kápae

✧ 2:38: Ap 16:30-33 ✧ 2:39: Ef 2:12-13,17 ✧ 2:41: Ap 4:4; 5:14 † 2:42: Kápae kare mérnep aropamp ninik te manénkir Kristeninap arop fákáre ankára mek kourap karrá énéni fépérap ke fek te manénkir párák kar fir kourap karrá fépéria maok, wakmwaek Jisasomp pourou ntia yiriran ninikrá fépér i konapono.

kare kárákáre yororo nánko, koumteouráp arop fárákap ponankor nkea kokorokoria apáp tirink. ✧ ⁴⁴ Jisasén mérnáp arop fárákap kápae kare por koupoukour saráp yakáp. Tá am fárákap te náráp ponankor ankank te Kwarén mérnáp arop fárákapamp ponankoronorá ninik. ⁴⁵ Aeria maok, ankwap fárákapam náráp apárráp ankank nénkria, am fek mani sámpria te, ponankor arop fir ankank mo napén nénkapono. ✧ ⁴⁶ Ponankor ankárankamp ninik fek kápae kare por lotu nap tokwae mek tukup ko koupoukour. Am fárákap nonopok napnap koupoukarrá énéni fépér. ✧ ⁴⁷ Am takrá fépéráp fek te, am fárákapamp ninik yae-párák karia warákárankrá énéni fépériapono. Aeria am fárákap Kwaromp e sakap saráp yakáp napo, arop ankwap am fárákapam nkea te, yae-párák kare naprá ninik. Aenapo, Kwar Tokwaerao kumur méntép koumteouráp arop warko éréképrá, man manénkir mérnáp aropént tapokwapá pwar. ✧

3

Arop ankárank pu kwataenámpao warko fwapimp kar

¹ Ankwap ke fek Pita ntiaka Jon yámar yinink ke nánko, Kwarén kar toropwap i konap ke fek lotu nap tokwae mek pok. ² Am arop yaworao wae nke nepo maok, arop ankárank pu kwataenámp am fek tank. Éntupwaro sámpánko taki yakámp. Kumur méntép santukupea am lotu nap tokwae ménki fek

✧ **2:43:** Ap 5:11-12 ✧ **2:45:** Ap 4:32-35 ✧ **2:46:** Lu 24:53

✧ **2:47:** Ap 6:7; 11:21,24

páte napo tankrá, Kwarén loturá poknap kounteouráp arop fárákapan ‘Mani sápenk’ ria wumwirá tank konámp. Am ménki e te ‘Kwapwe Kare’rá sér i konapono. ✧ ³ Pita ntia Jon lotu nap tokwae mek yoump neria nepo maok, am pu kwataenámp arop támao am arop yaworan nkea, ‘Yumo onan ankank sápenk’rá sér. ⁴ Aenángo maok, Pita ntiaka Jono am aropan tokoreyakria maok, Pita man sérrá, “Amo yinan tokor yakae!” ⁵ Aeránko maok, táte am aropao Pita ntiaka Jono yakep mwaek éntér arákarrá maok, námo te am arop yaworamp yaekamp ankank sámp nanampan mpwe nínik. ⁶ Aenámpan maok, Pita sérrá, “Ono te mani mono. Ono amwan sánk nae namp ankank te Nasaret mekamp Jisas Kraisomp kárákáre fek ono amwan sér rae: Amo fárámpea akwapae!” ✧ ⁷ Aeria maok, Pita maomp yae-párák mwaek yae tokoroepa sámp-fokopá fákeyak nánko, koupour kar maomp pu ntia kwaráp kor wae kárákáre. ⁸ Aenángo maok, mao wae fékér-pokrá fokopeyakea maok, wae yarak. Aeria maok, am arop yaworamp wakmwaek lotu nap tokwae mek youmpea maok, fékér-pok fékér-pokrá yarakrá, Kwaromp e sakap. ⁹ Ponankor kounteouráp arop man nke napo, mao te yarakriaka Kwaromp e sámpea sakap nánko maok, ¹⁰ am fárákap wae mér, am arop te kápae kare por lotu nap tokwae ‘Ménki Kwapwe Kare’ ri konap fek tankrá, mani ankankantá wumwirá tank konámp támaono. Aeria maok, am fárákap man nke napo, mao wae kwapwe kare nánko maok, am fárákap kokorokoria nínik tokwae.

✧ **3:2:** Ap 14:8 ✧ **3:6:** Ap 3:16; 16:18

Pita lotu nap tokwae mek kar farákápámp kar

¹¹ Mao Pita ntiaka Jonén sámpá yakánko maok, kouroump aróp kápae kare kokorokoria maonámpok foporakorrá koropea ‘Solomonomp Kaerik’rá sér i konap am fek nouroump.

¹² Aenapo, Pita am táman nkea, kouroump aropan arakrá sér, “Israel fi mekamp aróp yumo te apaeritea máma ankankan nkea korokop rape? Apaeritea yumo yinan énoukoup tokwae rape? Yiráp ninik te yinokump kárakáre tokwae fek, tá Kwaro nke námp fek yino kwapwe kare yaknemp ninik fek máma aróp fwapia yárárá mpwe yonkwae rape? Am te mo karono.

¹³ Abraham, Aisak, Jekop, tá nomp wokwaekamp appeyaenámpomp Kwar, am Kwar te náráp téré aróp Jisasén námokuráp wae tokwae sánkámp. Am aróp te yumo yopor arópamp yaek papapono. Tá yumo Pailato nke námp fek man younkwe sánkapon. ✧ ¹⁴ Yumo te am yae-párak yiki kare aropan younkwe sirarrá maok, nopok Pailatén ‘Arop sámp-wouroumpámp aróp táman pwarae’ ria kárakáre fek sériapon. ¹⁵ Aenapan maok, yumo sámp-wouroumpnap aróp am te nomwan yiki yakáp mwanámp kare nénk konámp aróp ankárank támani napon. Aenapan maok, Kwaro man apár me mekamp fárámpea pap námpon. Yino kareao am nke nempan érik farákáp nempon. ✧

¹⁶ Aeria maok, yino te wae Jisasén mér nempon. Aenempara, Jisasomp kárakáreao máma aropan kárakáre sánk nángo, yumo man nkea wae mér napon. Jisas námoku yinan mér sápeanángo, am

mér fek táman yumo ponankor nke nap fek am aropamp pu wae fwap námpon.

¹⁷ Kémpiyae tárápu, ono te wae mér nampon, yumo te fwapia mér mo, tá yumwan taokeyakáp konap fárákapao kor mér moria am takiapon. ☆

¹⁸ Aeapan maok, wokwaek kar Kwaro ponankor profet fákáreramp top kor feknámp kar farákápámp te, Kraiss * te touwe sámp naenámpan nimpon. Aempan, oukoumwan yumo am takinap ninik te wae am karént pwi námpon. ☆

¹⁹ Aenámpara, yumo te yiráp kwatae ninik te pwarará Kwaronámpok korop napo, Kwaro yumwan aminap ninik torokoria yiki kukarrá papano. ²⁰ Yumo tak napo te, táte Tokwae Karao yumwan wourékam kárákáre sánkria maok, mao yiráp por nánapinámp arop Kraiss yumonapok sámp-kérép nánko ék naenámpon. ²¹ Oukoumwan te yámar mek yakrá, Kwaro nánkár warko kápae kare ankank te fwapokwapiaka wourékam ke yépékrá yak naenámpon. Am te wokwaek kar man saráp tere konap profet fákáreramp top kor fek sérimp niamp naenámpon.

²² Am profet fákáre ou mekamp arop ankwap Moseso arakrá sér, ‘Yiráp Kwar Tokwae Karao yiráp ankwapnáp ankárank warámpea profet páte nánko, ono yak namp niamp maknámp yak naenámpon. Yumo te ankár maomp kar wawia, mao yumwan sénámp ponankor karwaok kipo.

²³ Tá arop ponankor am profetomp kar wa mo napo te, Kwaro am fárákapan “Faokorenk”rá

☆ **3:17:** Lu 23:34 * **3:18:** “Juda Tere konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ☆ **3:18:** Lu 24:27

sénaenámpon. Aetenánko, am fárákap Israel fi mek yak mono.’ ☆ 24 Profet fákáre, tá Samuel ntia wakmwaek yakápinap profet fárákap, Kwaro kar sánkánko, am farákápap te am te waeman oukoumwan mámá ke fek kare kar korop námpon.

25 Yumo te profet fákáreramp tárápu yakáp napon. Yumo te Kwaro yiráp por kontrak yoroinámp fekamp ankank sámp mwanap arop yakáp napon. Kwaro yiráp wokwaekamp ounáp Abrahamén sérrá, ‘Waráp appeyaenáp tárápu fek mámá apár mekamp arop fi ponankor kwapwe kare tankáp sámp mwanapon’ rimpon. ☆

26 Aempara, Kwaro náráp tére konámp aropan kéménki papea, yumwan, ourour nénkanoria manénkir yumonapok sámp-kérép námpon. Maomp ninik te, yumwan ponankor ankákárankrá kwatae ninik mekamp tiarárrá kák nánko, am kwatae ninik pwarará koropenkria námpon.”

4

Pita ntiaka Jonén fákápá papap kar

1 Pita ntiaka Jon oukoumwan koumteouráp aropan kar farákáprá yakepo maok, táte pris fákáre, lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáreramp kepten, tá Sadyusi fákáre, makia maok, korop. 2 Am fárákap te wae mér, am arop yawor te koumteouráp aropan Jisas apár me meknámp fárámp námp, tá arop ponankor sumpwi napao kor warko ferámp mwanap kar farákáp nepria, am táman yopor tokwaeria, am arop yaworan tia kot mwaria napon. 3 Aenapan maok,

☆ 3:23: Lo 18:15,18-19 ☆ 3:25: Stt 22:18; Ga 3:8

wae kumur naeria námpantá, am arop yaworan oumpouran kot mwanámpria kalabus nap mek kák te. ✧ ⁴ Aeno kápae kare kounteouráp arop oukoumwan am kar wawiaka Jisasén mér nap te, manénkirkampént tapokwapea 5,000 arakeno.

Pita ntia Jonén Kaunsil fákáre nke nap fek kotiap kar ✧

⁵ Wae wakor nánko, Juda taokeyakáp konap pris fákáre ntia némpouk yakáp konap yonkwae kourráp arop fákáre, tá lo mérnep arop fákáre, makia Jerusalem mek koupoukour. ⁶ Pris taokeyak konámp arop Anas, tá Kaiafas, Jon, Aleksander, táte Anasomp firáp ankwap fárakap makia am fárakapént koupoukour. ⁷ Takia maok, am aposel yaworan, am fárakapao nke nap fek fokopeyakenk ritea maok, arakrá turunk, “Yumo te mokope kárakáre sámpea, apae e séria am ankank takrá tére nepon?”

⁸ Aerapo maok, Yiki Kor Spirit Pitamp pourou mek top-pwarámpá yak námp fek am fárakapan sérrá, “Yumo Israel mekamp arop tokwae, tá yumo arop taokeyakáp konap arop, ✧ ⁹ yumo te yino pu kwataenámp aropan yaewourinemp aran yinan turunk mwaria nape? Ae te yumo am arop te, mokopia fwapinámponorá mér mwaria nape? ¹⁰ Ae te tak nap kwamp te, yumo ponankor, tá Israel fi ponankorao kor, Nasaret mekamp Jisas Kraisomp eramp kárakáre fek am pu kwataeráp arop warko fwapia oukoumwan yumo nke nap fek fokopeyaknámp aran mér kipo.

✧ **4:3:** Ap 5:18 ✧ **4:4:** Ap 2:41; 5:14 ✧ **4:8:** Mt 10:19-20

Yumo wokwaek man yaopwae porokopramp fek arápapan maok, tá Kwaro man warko apár me mekamp fárámpá papámpon. ✧ 11 Am Jisas táman Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Nap ti konap arop, yumo, kwatae yumwinoria sitenapan maok, Kwaro man sámpea, nap am fek fokopeyak naenám yumwi kwapwe yoroia páte námpon.’ ✧ 12 Nomwan yaewour naenám te arop ankwap yak mono. Apár-apár ponankor te nomwan warko érékép naenám arop ankwapamp e te Kwaro nomwan yénkép nám yak mono.” ✧

13 Aeránko maok, am fárákap nkeapo, Pita nti-aka Jon te apáp mono, kar kárákáre fek sér. Am fárákap te wae mér, am arop yawor te skul moinep arop yaworonoria ninik tokwae. Aenapan maok, am fárákap wae mér, am arop yawor te wokwaek Jisasént yakepara nepon. 14 Tá am fárákapao nkeapo, am arop te maomp pourou te wae fwapia maok, am arop yaworént fokopeyak yak. Aenánko maok, am fárákap te nopok am arop yaworamp kar pwarokwaprá sér mwanap yak mono.

15 Aeria maok, am arop fárákapao am arop yaworan sérrá, “Yumo Kaunsil nap aokore pwarará ek akwapenk!” Aerá sérapo, am arop yawor akwap tepo maok, am arop fárákap kar arakrá téréménk, 16 “Nomo am arop yaworan te mokop mwanámpon? Am arop yawor te wae Kwaromp kárákáre ankárank yoro nepo, Jerusalem mekamp koumteouráp arop te wae mér napara, nomo te am kar mek wouroump mwanám pourou mono.

✧ 4:10: Ap 3:6 ✧ 4:11: Sng 118:22; Ais 28:16; 1 Pi 2:7 ✧ 4:12: Jo 14:6

☆ 17 Aeno takria am kar te kápae kare koumteouráp aropao wa nap fek akwapantara, nomo ankár kar kárákáre fek am arop yaworan taokor mwanámpon. Aenánko maok, am arop yawor Jisasomp e fek ankwap fárákap wanap fek warko kar farákáp mo kare nenepón. 18 Aeria maok, am fárákapao arop yaworan wumwiria maok, ‘Yumo te Jisasomp e fek koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp kepono’ ria kar kárákáre fek taokor.

19 Aerapan maok, nopok Pita ntiaka Jon am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo ník nap te, apae ninikao Kwaro nke námp fek yae-párák námpon? Yino te ankár Kwaromp karwaok akwap nenemp ni, yiráp karwaok akwap nenemp nie? Yumoku támao youroukoup kipo. 20 Yino te am kar farákáp mo nenemp pourou mono. Yino te ankár kápae kare ankank yino wokwaek nkemp, tá wawimp te ponankor farákáp nenempon.” ☆

21 Aerepo maok, am Kaunsil fákáreráero am arop yaworan kot mwanap kar fi yak mo námpantá maok, am arop yaworan ankwap kar kárákáre fek séria maok, pwar napo, akwap. Am te apae riteanápe, arop ponankor Kwaro térenámp táman ninikria maomp e sakap napantá, takria, námwan yorowarantánorá apápria pwar napon. 22 Am arop arop yaworao Kwaromp kárákáre fek fwapi papep te, maomp yopwar te wae 40 yopwar kámákár akwap námpon.

Kristen fákáre koupoukarrá Kwarén kar toropwapiap kar

²³ Kaunsil fákárerao Pita ntia Jonén pwatapo, am arop yawor maomp firáp yakápnap nap mek arákarrá akwapea maok, am fárákapan pris tokwae ntiaka lo mérnep arop fákárerao sérariap kar farákáp. ²⁴ Am fárákap am kar wawia maok, ponankor ankárankamp ninik fek tankápria maok, Kwarén énéni arakrá kar toropwap: “Tokwae Kar e! Amo wokwaek yámar, tá apár, tá solwara, ntia ponankor ankank am mek yakáp napan yoroiafono. ²⁵ Wokwaek kar waráp Yiki Kor Spiritao yinomp appenáp waráp tére konámp arop Devitomp ninik mek sánkánko, mao arakrá sérimpono:

‘Apae riteaka ankwap fi arop
yopor yonkwae pwarámpa wae napon?
Apaeritea am koumteouráp arop te
Kwarén yopor mwanámpria
kwaporok ninik mwar pap napon?

²⁶ Apár ponankor mekamp king fákáre
yorowar mwaria nánap napon.
Gavmanomp poukeyakápnep arop fákáre
énéni koupoukarea maok,
Tokwae Karan apárok anámpá paprá,
tá am Kraisen kor anámpá pap mwaria napon.’ ✧

²⁷ Oukoumwan te am kar te waeman kare karon. Herot, Pontius Pailat ntiaka ankwap fi, tá Israel fi, makia maok, amo wokwaek nánapiap waráp tére arop kwapwe kare Jisasén anámpá pap mwaria, am taun mek tapokwaprá koupoukoura napon. ✧ ²⁸ Am fárákapao am ankank tak nap te, waráp kárakáre ntia amo takenkrá ninik napaok

támani naponno. ☆ 29 Tokwae Kar e! Amo ankár yinan apáp sáprá sérarnap kar māmá ninikria, waráp tére arop yinan yaewourampo. Aenapo maok, yino fwap apáp moria kárakáre fek waráp kar farákáp mwanámpon. ☆ 30 Aeria maok, amoku waráp tére arop Jisasomp kárakáre fek amo touwenap aropamp pourouk yae papria, fwapokwapria maok, nkwakwe make kárakáre yoroampo.”

31 Am fárakapao kar toropwapia pwar napo maok, táte am néntépap nap am te némp yérur koropánko maok, táte am fek am fárakapamp pourou mek Yiki Kor Spirit top-pwarámpánko maok, táte am fárakapao kor apáp mono, kárakáre fek Kwaromp kar farákápapon. ☆

Kristen ponankor ankwapan yaewouriap kar

32 Jisasén mérnáp arop ponankor ankárankamp ninik fek saráp yakáp. Arop ankwap ankárank náráp ankank nkea ‘Onokump kareno’rá sér mono. Ankank ponankor te ankár arop ponankor-ampono. ☆ 33 Aposel fákáreráo Jisas Tokwae warko fárámpámp kar farákápap te, am fárakapamp kar te kárakáre kor kare. Tá Kwaro am mérnáp koumteouráp aropan warákár tokwaeria ourour kwapwe nénkámpon. 34 Aenko maok, am ou mekamp arop te ankwap ankárankamp firráp ankank monámp arop yak mono. Arop ponankor maomp apár yak, tá maomp nap yak nánko te, arop ankwapan nénkria, am fek mani tiria maok, 35 tá am mani te aposel fákáreran sankoropá

☆ 4:28: Ap 2:23 ☆ 4:29: Ef 6:19 ☆ 4:31: Ap 2:4 ☆ 4:32: Ap 2:44

sánk napo maok, am fákárerao ankank monap koumteouráp aropan nénkaponu. ✧

³⁶ Tá arop ankárankamp yak námp, maomp e te Josepén maok, aposel fárákapao ankwap e tákapap te ‘Barnabas’ ri pap nap te, am e fi te, ‘Aropamp ninik mek kárákáre sánk konámpon.’ Barnabas te Livaimp fi fekamp apár amor ke Saiprus mekamp aropono. ✧ ³⁷ Am aropao apár arop ankwapan pwararea maok, am fek mani sámpea maok, sankoroepa aposel fárákapan sánkámp.

5

Ananias ntiaka Safaira Kwarén poupwékápip kar

¹ Arop ankwap maomp e te Ananias, tá maomp yupu te Safaira. Am Ananiaso náráp apár ankwapmwaek arop ankwapan pwar. ² Aeria am fekamp mani sámpea, ankwapmwaek námoku nanampria pap. Aenánko maomp yupuao kor am wae mér. Aea maok Ananiaso am mani ponankoronoria, ankwapmwaek saráp sankoropá aposel fákáreran sánk. ✧ ³ Aenánko maok, Pita arakrá sér, “Ananias, amo apaeritea Satan waráp ninik mek top-pwarámpanoria pwatea, Yiki Kor Spiritan kwekár séria waráp apár fekamp mani ankwapmwaek mek wouroump napon? ✧ ⁴ Wokwaek oukoumwan am arop am apár sámp moap fek te, amokuráp apárono. Tá wakmwaek am apár sámpeanánko te, mani te amoku sámpea poukwap nanap tene. Aeno amo apaeritea am ninik kwatae sámp napon? Amo te

✧ **4:35:** Ap 2:25 ✧ **4:36:** Ap 11:22-26; 13:2-3 ✧ **5:2:** Ap 4:34-35 ✧ **5:3:** Jo 13:2

aropan poupwekáp mono. Kwarén poupwekápi naponu.” ⁵ Aeránko maok, Ananias am kar waria maok, apárok piká párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, arop ankwap fárákapao am kar wawia maok, apáp tirinka wae. ⁶ Aenko maok, ménki-tárápu fárákap koropea, maomp yákáre waempyam fek woukoupea santukupea pap.

⁷ Aetapo, yinink ke akwap tenánko maok, maomp yupu am te mér moitea maok, am mek korop. ⁸ Pita man nkea sérrá, “Yumo apár fek sámpnep mani te wae támao nie?” Aeránko maok, yupurao sérrá, “Kare, wae támaonono.” ⁹ Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yumo apaeritea Tokwae Karamp Spiritan mokopean nke neria poupwekápi nepon? Amo wawae. Waráp poumaropamp yákáre santukup-papnap arop fárákap te mankea ménki fek máyakáp napon. Am fárákap amwan kor sámpá tukupá pap mwanapon.” ¹⁰ Aerá séránko maok, táte am fek táman am yupuao kor Pitamp wonae fik piká párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, am ménki-tárápu mankea nke napo, am yupu wae sumpwi yak. Aenánko maok, am fárákap man sámpea santukupea poumaropan papnap wonae fik pap. ¹¹ Aenapo maok, sios ponankor, tá arop ankwap fárákapao kor, am anánkwapao taknep kar wawia maok, apáp tirinka waeapon.

Aposel fákáre nkwakwe make kárákáre yoro-roiap kar

¹² Koumteouráp arop ou mek aposel fákárerao Kwaromp kárákáre fek nkwakwe make kárákáre yororo. Aenapo, Kwarén mérnep arop ponankor

ankáránkamp ninik fek lotu nap tokwae mekamp Solomonomp naepik koupoukour konapono. ✧ ¹³ Ponankor arop ankwap fárákap te am fárákapamp e sakapria, apápria maok, am fárákapént koropea koupoukour mo. ¹⁴ Aenapo maok, kápae kare kounteouráp arop fákáre Tokwae Karan méria koroprá, am fárákapént tapokwap. ¹⁵ Aeapo maok, kounteouráp arop fárákapao kor touwenap arop ti-koroprá, mwaeak nkwakwe make kwanpae ankank yunkrá páraprá maok, am fek tirá kák. Am tak nap te, Pita yámar fek yarak nánko, maomp wunérirao, am fárákapamp pourouk oupoupour nánko, am fákáreamp touwe fwapanáponoria niapon. ¹⁶ Jerusalem wonae fik mwaeakamp, ponankor taun mekampao kor koropea koupoukour. Am fárákap te touwenap arop fárákap ntia kwatae-aropao woukouria kwatae káknámp arop fárákap ti-korop napo maok, am kounteouráp arop te warko fwapiapono. ✧

Enselo aposel fákáreran kalabus nap mekamp yaewourimp kar

¹⁷ Aenko maok, pris taokeyak konámp arop, tá maomp ponankor mént yakáp konap, tá Sadyusi fákáre, makia maok, am fárákapao aposel fákárerao am tére napan nkea kokwarokria yonkwae pwarámp. ¹⁸ Aeria maok, am fárákap aposel fákáreran tia, kalabus nap mek kwataenap arop fákáre yakáp nap mek kák. ✧ ¹⁹ Aenapan maok, kumuruk Kwar Tokwae Karamp ensel ankáránkao

✧ 5:12: Ap 14:3 ✧ 5:16: Mk 6:56; Ap 19:11-12 ✧ 5:18: Ap 4:1-3

kalabus nap ménki kik-pwararea maok, am fárákapan ek éréképá mankea sérrá, ²⁰ “Yumo tukupea lotu nap tokwae mek kourouráp aropan wourékam yiki yakamp ponankor ninik farákápenke.” ✧ ²¹ Aposel fákáreráo am kar wawia maok, kourounek kar lotu nap tokwae mek tukupea maok, kourouráp aropan kar farákáp.

Pris taokeyak konámp arop, táte maomp arop fákáre, Kaunsil fákáre ponankor wumwi napo koroepa kourourá. Aeria maok, kalabus nap mek kar sámp-kérépria sérrá, “Am aposel fákáre éréképá koropenke.” ²² Mak rapo maok, plisman fákáreráo am kalabus nap mek tukupea nkeapo maok, aposel fákáre yak mo. Aenapo maok, warko arákarrá tukupea am fárákapan kar sérrá, ²³ “Yino tukupea nke nánko maok, am kalabus nap te ménki kéri yak nánko, am fek taokeyakáp konap soldia fákáreráo ménki méntép fokouri yakáp napo maok, yino ménki kik-pwarará yinkeá am nap mek nke nánko te, aposel fákáre te ankáránkampao kor am mek yak mono.”

²⁴ Aerapo maok, lotu nap tokwae mek kamp kepten, tá pris tokwae fákáre makia maok, am kar waria ninikria maok, “Ae te am arop fárákap te mokopia moyakáp napon?” ²⁵ Aerapo maok, arop ankáránk koroepéka am fárákapan sérrá, “Yumo te wawenke. Yumo am arop fákáre kalabus nap mek kák nap te, am fárákap te lotu nap tokwae mek yakáprá kourouráp aropan kar farákáp napon.” ²⁶ Aerá sénánko maok, kepten ntia plisman fákáre tukupea am aposel fárákap tiria maok, éréképá

✧ 5:20: Ap 12:7-10

korop. Aenapao maok, man te fupuk mono. Takria, koumteouráp aropao nomwan yumwi fek yérénképantánorá apápria párák sánánkar érékép naponó.

Aposel fákáre Kaunsilén apáp moria kar farákápap kar

²⁷ Plisman fákáreráo aposel fákáre éréképá koropea Kaunsil fákáre nke nap fek párapop napo maok, foukouri yakáp napo, pris taokeyak konámp aropao am fárákapan sérrá, ²⁸ “Yino waeman yumwan sérrá, ‘Koumteouráp aropan maomp e fek kar farákáp kwaponó’rá séri námp te, yumo wa moi yakáprá, oukoumwan am kar farákáprá yakáp napo, Jerusalem mek mwaekamp koumteouráp arop waeman am kar wawia pwi naponó. Tá yumo yinan ‘Am aropan sámp-wouroump naponó’rá sérar napon!’”

²⁹ Aerapan maok, Pita ntiaka aposel fákáreráo am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yino te ankár Kwaromp karwaok saráp mwanámpono. Yino te aropamp karwaok tukup mono. ✧ ³⁰ Yumo Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi papapan maok, nomp appeyaenámpomp Kwaro man fárámpea papámpon. ³¹ Kwaro man warámpea narek pokeaka, yae-párák mwaek páte nánko tank námpon. Aeria mao nomwan mwae kup yénkrá, nomwan warko éréképnámp arop yak námpon. Am taknámp ke fek táman maok, mao fwap Israel fi nomwan yaewour nánko, nomo kwatae ninik pwarará maonámpok tukup nánko, mao nomp kwatae ninik tirá épér naenámpón. ✧ ³² Yino

✧ 5:29: Ap 4:18-19; Mt 27:25 ✧ 5:31: Ef 1:20; Hi 12:2

te Kwaro am ankank tére nánko nkenámp karan farákáp konámpon. Tá Yiki Kor Spiritao kor am ankank táman farákáp námpon. Aenánko, am karwaok tukupnap kourmteouráp arop farákapan Kwaro am Yiki Kor Spirit nénk námpon.” ☆

Gamalielo Kaunsil fákárean ‘Aposel fákáreran porokwe fekenk’ rimp kar

³³ Am Kaunsil fákáre Pitamp kar waria maok, yonkwae pwarámpria am aposel fákáreran tirá wour mwari wae. ³⁴ Aenapan maok, am ou mekamp Kaunsil ankwap yak námp mao te Farisi fi mekamp, maomp e te Gamaliel. Mao te lo méria farákáp konámp tisa yak nánko, ponankor kourmteouráp arop maomp e sakap konap. Mao sérrá, “Aposel fákáreran ek éréképá yinkea napo, kánanke kwarok ke fek yakápanápono.” ³⁵ Aeránko maok, aposel fákáre wae ek yink tenapo, Gamaliel Kaunsil ankwap fákáreran sérrá, “Israel fi mekamp arop fákáre, yumo te máma arop farákapan apae mwaria te, yumoku támao fwapia nínik kouritea kip. ³⁶ Yumo te wae mér napon, wokwaek tae morok te Tiudas sérrá, ‘Ono te arop tokwae, ono te kárakáreno.’ Waeman 400 naenámp níamp arop maomp wakmwae tukupapon. Aeanpan maok, Gavmano soldia tirá kérép nánko, am aropan yaonk-pap napo, man mérap arop farákapan pirikimpea tukup napo, maomp tére te kwaporok pwara námpono. ³⁷ Tá wakmwae, Gavmano kourmteouráp aropamp e ti naenámp ke fek, Galili mekamp Judaso arop ankwap farákapan yopor kaea Gavmanén yorowaria yérépe mwaria

☆ 5:32: Ap 1:8

éréképá akwap. Aempan maok, man kor yaonk-pap napo, maomp wakmwaek tukupnap arop fárákapan pirikimpea tukupapono. ³⁸ Aenapantá, ono oukoumwan yumwan sénampon: Yumo te am arop fárákapan te kánanke nkwak maki kwapono, pwar kipo. Am aposel fákáre aropamp ninik fek saráp tére napo te, am tére kwatae akwap naerámpon. ³⁹ Aeno Kwaro námoku nénknámp téreanángo te, yumo am fárákapan taokor mwanap pourou mono. Yumo takria, Kwarén yorowar mwanape.”

⁴⁰ Aeránko maok, am Kaunsil fákáre Gamalielo sérampaokria maok, aposel fákáreran wumwiria, koropapo maok, am soldia fákáreran sérrá, “Aposel fákárean paok ke fek fupukenke.” Aerapo, am fárákapan fupukia pwarará maok, sérrá, ‘Yumo te warko Jisasomp e fek kar farákáp kwapono’rá séria, tirá kérép. ☆ ⁴¹ Aeapo maok, aposel fákárerao am kaunsilén pwarará tukupria maok, Kwaro waeman námwan Jisasén mérnáp fek pwarápaé sámp mwanap fwap pwi naponorá ninik námponoria warákáránk. ☆ ⁴² Ae nap kwamp maok, kumur méntép lotu nap tokwae mek, táte aropamp nap mek kor tukuprá ‘Jisas te Kraís támaono’rá am Kwapwe Kare Kar yénkrá farákápria maok, am tére te ankár pwar moiapon. ☆

6

Aposel fákárerao námwan yaewour mwanapria arop fákáneke yoroi kákap kar

☆ **5:40:** Ap 4:18 ☆ **5:41:** Mt 5:10-12; 1 Pi 4:13 ☆ **5:42:** Ap 17:3

¹ Am ke fek táman maok, Jisasén mérnáp arop te ou tokwae. Aeria maok, Grik kar fek farákáp konap arop fárakap Judamp kar fek farákáp konap arop fárakapan kokwarok napon. Am te apae riteanápe, am fárakapao fir monap aropan yaewour napao maok, náráp kae kourmteouén te yaewour mo napria napon. ² Aenapo maok, aposel éntér-sámprampao Jisasén mérnáp arop fárakapan koropenkria wumwiria maok, sérrá, “Yino Kwaromp kar farákáp mo pwarará, fir mwar nénk námp te, kwatae yak námpon. ³ Aenámpara, kémpiyae fárakap, yumo ou mekamp arop fákánek, arop ponankor man warákár konap, tá Yiki Kor Spirit top-pwarámpá yakáp námp, tá yonkwae kour kwapweráp aran oupouroukia napo, nomo am fárakapan yoroí kák nánko, am tére tére mwanapon. ⁴ Aeno yinoku te kápae kare por kar toropwaprá, kourmteouráp aropan Kwaromp kar fek yaewour mwanámpon.”

⁵ Makrá sérarrá maok, kourmteouráp arop ponankor am aposel fákáreramp kar wawia, warákárria maok, fákánek aropan éréképea korop. Maomp e te ará: Stiven te maomp mér te kárakáre kor kareria maok, táte Yiki Kor Spiritao maomp pourouk aowarámpá yak námpon. Tá ankwap te Filip, ankwap te Prokorus, ankwap te Nikanor, ankwap te Timon, ankwap te Parmenas, ankwap te Nikolas. Nikolas te Antiok mekamp aropao maok, Juda lotunap ninik sámpea ampaok i konámpan arop. ⁶ Am fákánek aropan éréképea koropea aposel fákáreamp wonae fik párap napo, am fárakapao maomp me korok yae paprá Kwarén

kar toropwapia maok, am tére mwanap arop yoroí kák. ☆

⁷ Aeapo maok, Kwaromp kar kápae kare apár mek akwapánko maok, kápae kare kourouráp arop Jerusalem mek Jisasén méria, maomp firáp yakápiapon. Táte kápae kare pris fákáreao kor Jisasén méria Kwaromp karwaokiapon. ☆

Juda firao Stivenén kotiap kar

⁸ Kwaro ourour kwapwe ntia kárakáre tokwae Stivenén sánkánko maok, am fek táman kourouráp arop nkeap fek nkwakwe make kárakáre yoro. ⁹ Aenko maok, arop ankwap fákáreao Stivenént kar yorowar. Am arop fárákap te Judamp ‘Amwar Yakápnep Arop Fákáreaomp lotu nap’rá sér i konap mekamp arop fárákap, taun tokwae Sairini mekamp, tá taun tokwae Aleksandria mekamp, tá provins Silisia ntia provins Esia mekampaopiapon. ¹⁰ Yiki Kor Spiritao Stivenén yonkwae kour sánk námpara, am arop fárákap te maomp kar te kwe-pwar mwanap pourou mono. ☆ ¹¹ Aenámpantá maok, am fárákap arop ankwap fárákanep kar porokwerá arakrá sér, “Yumo yankar-séria ‘Yino wa nánko, Stiven te Moses ntiaka Kwarén wouroump-séri námpono’rá sérenke.” ☆ ¹² Amnap ninik fek kourouráp arop, tá Juda taokeyakáp konap arop, tá lo yénkrá farákáp konap arop, Stivenén sámp-wouroumpenkria fopwaok. Aenapo am fárákapao tukupea Stivenén sámpea maok, Kaunsil fákáreaonapok sámpá tukup. ¹³ Am fárákapao

☆ **6:6:** Ap 13:3 ☆ **6:7:** Ap 16:5 ☆ **6:10:** Lu 21:15 ☆ **6:11:** Mt 26:60-61

man kwekár sér mwanap arop fákáre éréképá tukupeakapo maok, am arop fárakapao arakrá sér, “Am arop te kápae kare por Kwaromp nap ntia maomp loan kwatae kar sér i konámpon.”¹⁴ Mak ritea maok, arakrá sér, “Yino wanánko, mao sérrá, ‘Am Nasaret mekamp Jisas te lotu nap tokwae souroumpouria, Moseso nomwan sá pámp ninik pwarará, ankwap yiki ninik kák naenámp’rá sér i konámpon.”¹⁵ Aerapo maok, am Kaunsil tankápnap fákáre ponankor Stivenén tokoreyakápria nke napo maok, maomp yimetáp te enselomp yimetáp wae niampi yak.

7

Stiveno Kaunsilén kar farákápámp kar

¹ Aenángo maok, pris taokeyak konámp arop Stivenén arakrá turunk, “Mámá kar amwan sénap te kare kar ni mo nie?”

² Aeránko maok, Stiveno sérrá, “Kémpiyae tárápu, tá onomp tékénou fákáre, yumo wawenke! Wokwaek kar nomp ounáp Abraham oukoumwan taun Haran mek akwap mo, apár Mesopotemia mek yakámp fek maok, am ke fek táman yámar mekamp wae tokwaeráp Kwar Abrahamonámpok koropámpon.”³ Aeria maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo waráp firáp arop, tá waráp apár fi máte wampwe pwarará, akwap napo, amwan am mek yak nanap apár yé nkép nanampon.’⁴ Aeránko maok, Abrahamo am apár Kaldia pwarará akwapea Haran mek yak. Aenko am ke fek maomp naropwar sumpwi nánko, warko Kwaro man sámp-kérépánko maok, koropeaka nomo oukoumwan yakápnámp apár

mek mamek yakámpon. ☆ 5 Aeno Kwaro te Abrahamén apár ankwap námoku naenámp kare te sánk mo, tá ankwap kánanke kareanáno pwar moimpon. Aempan maok, Kwaro, wakmwaek máamá apár sánkea nanko, maomp apár yak, tá maomp tárápu firamp apár yak naenámp rimpon. Abraham te am ke fek oukoumwan táráp sámp mo nánko maok, ☆ 6 Kwaro man takrá sér, ‘Nánkár wakmwaek waráp ounáp tárápu te ankwap fi apár mek tukupá yakáp mwanapon. Aeria am fárákap te ankwap fi aropamp kwaporok tére arop yakáp napo, am fárákapao man sámpá yampourourá tukupea 400 yopwar fek mwanapon. 7 Aenapan maok, nánkár wakmwaek te ono am takinap ankwap fi arop fárákapan nopok touwe nénk nanampon. Aea napo maok, nánkár wakmwaek am fárákap am fi pwarará koropea, máamá apár mek onan lotu mwanap’rá sérimpon. ☆ 8 Kwaro Abrahamén kontrak yoroinámp yénképria, mao ankár yipi fárákap naenámp rimpono. Tá wakmwaek Abrahamo Aisakomp naropwar yakria, yukupuk yae fek Aisakomp yipi fárákapámpon. Aekánko maok, Aisak te náráp táráp Jekopomp yipi fárákap. Tá nomp appenáp Jekop maomp tárápu éntérsámpraman yipi fékérimpon.

9 Am appeyaenáp támao náráp nánae Josepén kokwarokria kwaporok tére konámp arop ni-ampia sámpará, ankwap fi aropamp yae sámp-kérépapon. Aenapo, am fárákapao man Isip mek warámpá tukupapan maok, Kwaro méntér

☆ 7:4: Stt 12:1-5 ☆ 7:5: Stt 17:8 ☆ 7:7: Stt 15:13-14; Kis 3:12

yakámpon. ¹⁰ Mao man yaewourria, maomp ninik kápae tirá épéri pwar. Tá Josep Isip mekamp kingént kar sénánko maok, Kwaro man kingo warákár naenámp yonkwae kour sánk. Aenáno maok, kingo man Isip mekamp ankank poukwap naenámp Gavman Tokwae yoroi pap. Aetenánko maok, mao kingomp nap mekamp ankankan kor poukeyakámpon. ✧

¹¹ Nánkár wakmwaek maok, Isip mek fir mo nánko, yae-porokwe tokwae ponankor apár mek koropria, Kenan mek kor tak nánko, koumteouráp arop ponankor ninik kápae tokwae sámpapon. Tá nomp appeyaenápo kor fir fár mwanap moimpon. ✧ ¹² Aeria maok, Jekopo wanánko, ‘Fir te Isip mek tank námp’rá sénapo maok, táte mao nomp appeyaenáp manénkir tirá kérép. ✧

¹³ Aeapan maok, warko anánkan tukupap te Josepo náráp naeounápén sérrá, ‘Ono te Josepono.’ Aeránko maok, táte kingo kor Josepomp fi am mérimpon. ¹⁴ Aeria maok, táte Josep náráp naropwar Jekopén kar kérépria wumwi nánko maok, Jekopo náráp koumteouráp arop fi éréképea koropámp te 75ono. ✧ ¹⁵ Aea maok, Jekop Isip mek akwapá yakea maok, wakmwaek sumpwi tenánko, nomp appeyaenáp fákáreao kor wae surumpwi pwar. ✧ ¹⁶ Aenapo, am fárákapamp kour te apár Kenan mek tiarárrá ti-tukupea taun Sekem mek, wokwae Abrahamo Hamoromp tárápuran mani silva sánkria sámpámp apár mekamp péri me mek kákapono. ✧

✧ **7:10:** Stt 17:11; 39:23; 41:37-44 ✧ **7:11:** Stt 41:54 ✧ **7:12:** Stt 42:1-5 ✧ **7:14:** Stt 45:1-11 ✧ **7:15:** Stt 46:1-7; 49:33 ✧ **7:16:** Stt 33:19

¹⁷ Kwaro wokwaek kar Abrahamén sérimp yopwar 400 wae akwapá pwar naeria nánko maok, am fek táman Isip mekamp Israel fi wae námoku kápae kare forokora wae. ¹⁸ Aenapo maok, am ke fek táman king ankwap Isip mek yakria maok, Josepomp tére te mér moitea yakrá maok, ☆ ¹⁹ am king támao nomp firáp arop firan poupwekápria sámpá yampourou. Takria maok, am fárákan, ‘Yiráp tárápu ek épéri tenapo surumpwianápono’ ria fopwaoka wae napon. ☆ ²⁰ Am ke fek táman Mosesomp éntupwaro man fárákapea-nánko, am táráp te kwapwe kare kare nánko maok, Kwaro man warákár. Aenánko, éntupwar naropwaro kánánkámp sámpá yak nepo, wae yinink yunk akwap te. ²¹ Aenánko maok, wakmwaek am táráp ek sakwapea páte nepo maok, tá kingomp yuputárápao akwapea nkea sámpea, mao námokuráp tárápnámp wurumpámpon. ²² Takianánko maok, Moses éririaka, Isip mek skuliaka am mekamp mér kwapwe sámpea maok, kárákáre kor arop yakria, kar kárákáre fek farákáprá, nkwakwe make ankank kárákáre térempono. ☆

²³ Mao am mek yakrá akwapea 40 yopwaria maok, warko náráp ankwapyaenáp Israel firan nke naeria akwap. ²⁴ Akwapea nke nánko maok, Isip mekamp arop ankárankao Israel mekamp aropan yorowarrá yarakánko maok, Moseso man yaewourria Isip mekamp aropan porokwapea sumpwi pap. ²⁵ Aeria maok, Mosesomp ninik te maomp ankwapyaenáp fárákan, Kwaro náráp yaerént purá am fárákan yaewour naenamprá

ninik mwanapan mpwe námpon. Aenámpan maok, am fárakap mér mono. ²⁶ Takia maok, táte ankwap yae fek Moseso nke nánko maok, Israel mekamp arop yawor nonopok yorowar. Aenepo maok, mao akwapea sérémékéria taokarrá pap naeria maok, am arop yaworan sérrá, ‘Ae! Yumo te mwearono. Apaeritea yumoku támao nonopok touwe sámp neria nepe?’ ²⁷ Mak ránko maok, am manénkir nikia yorowarámp arop támao Mosesén panánkár sakwapria sérrá, ‘Amo te akwapea. Amwan te wa yinan taokeyakrá tárakwamp nanap arop pap námpon?’ ²⁸ Amo te yipirman Isip mekamp aropani napnám, onan kor porokwap pap nae rape?’ ²⁹ Aeránko maok, Moses am kar wawia mao wae farákap. Mao farákápá akwapea Midian firamp apár mek yak. Aeria maok, wakmwaek am mekamp yupu sámpea maok, poumou-táráp anánkaopwe ti. ✧

³⁰ Moses am mek 40 yopwar yakeanánko maok, Sainai faonkwe wonae fik arop yak mo apár mek ensel ankwap maonámpok korop. Am ensel te Moseso nke nánko, yao kánanke yowe mek yaomwi yurunk nánko am mek yak. ³¹ Moseso am táman nkea ninik tokwae. Aeria maok, mao fwapi nke nae yonkwaerá wonae fik akwap nánko maok, Tokwae Karao man sérrá, ³² ‘Ono waráp appewarámp Kwaro nae, tá Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwaro nae’rá sér. Aeránko maok, Moses wará yárakrá kour me woukoupria maok, am mek énoukoup naerianámp te, apápa wae. ³³ Aenánko maok, Kwar Tokwaerao man sérrá, ‘Amo ankár

✧ **7:29:** Kis 2:11-15,21-22

waráp pukamp su te wor-papae. Am te apae riteanápe, táamá apár amo am mek fokopeyak nap te, onokumpria maok, am te fou kareno. ³⁴ Ono te Isip mek onomp firáp koumteouráp aropan nap kwatae ninik te wae nke nampono. Ono am fárákapamp ém kar te wae wawia nampan, am Isip fárákapamp yaekamp warko érékép naeria ék nampon. Ae namp kwamp, ono amwan Isip mek warko sámp-kérép nae rae.'

³⁵ Manénkir te Israel fi Mosesomp kar ták-pwarará arakrá sér, 'Amwan te wa yinan taokeyakria yinan kot nanap arop pap námpono?'rá sériapono. Aeapan maok, Kwaro am arop Moses táman arop taokeyak konámp arop, tá am fárákapán érékép naenámp arop yoroia sámp-kérép námpon. Yao kánanke mek yaomwi yurunk námp meknámp enselomp yae kor fek Kwaro man tak naenámp kárákáre sánk námpon. ✧ ³⁶ Aeránko maok, Moseso Isip mek akwapea, Kwaromp nkwakwe make kárákáre yoroia, am feknámp Israel fi éréképá akwapea Noumouri Solwara mek, tá kwar saráp mek 40 yopwar fek kor nkwakwe make kárákáre yororo.

✧ ³⁷ Am Moses támao Israel firan sérrá, 'Nánkár Kwaro yiráp ankwapnáp ankáránk nánapi pwate nánko, onoku yak namp niamp yak naenámpon.'

✧ ³⁸ Wakmwaek Israel fi tukupea kwar saráp mek koupoukour yakáp napo, am Moses támao am fárákapént yakámp. Tá mao narek Sainai faonkwe wi fek pokeanángo maok, enselo man kar sánkánko, mao am Kwaromp yiki yak konámp

✧ 7:35: Kis 3:1-10 ✧ 7:36: Kis 7:3; 14:21; Nam 14:33 ✧ 7:37: Lo 18:15

kar nomwan farákápámpón. ☆

³⁹ Aenámpan maok, nomp appeyaenáp te maomp kar wa moria kar ták-sirirá paokopria, warko Isip mekamp ankankan kikiankria, am mekarári tukup mwaria waeapon. ☆ ⁴⁰ Am fárákap te Mosesomp nánae Aronén sérrá, ‘Am yinan Isip meknámp éréképea koropnámp Moses te, mao te apae mokoprian nomo mér mo námpono. Amo ankár yinomp kwar yoroia napo, mao mekia akwapria, yinan éréképá akwap naenámpón.’

⁴¹ Am ke fek táman gol fek bulmakau soup ankárank niamp kwekár kwar yoroi papea, man ofa sánk. Aeria am námokuráp yae fek yoroiap kwekár kwar táman warákáránkrá koupoukarrá fir kékérourá fépér. ☆ ⁴² Aenapo maok, Kwaro am fárákapan, yumoku naponoria younkwe sitenánko maok, kwaporok námoku támao takrá kwekár kwarén loturá paokopria maok, yámar, yunk, térmeráp ankankan lotuiapono. Am tak nap te, profet fákáreramp buk fek yak námp niampon. Am kar te arakrá sér,

‘Israel fi yumo te kwar saráp mek

40 yopwar fek yakápria

bulmakauráp sipsip fupukrá tia ofa nap te,

ae te yumo am ofa taki nap te onani nap nie?

Mo karonó.

⁴³ Am yumo sampnap sel nap te

kwekár kwar Molekompono.

Tá yumo yiráp kwekár kwar

Refanomp térme wunérian kor samp napon.

Yumo te am kwekár kwaromp wunéri yororoia

☆ **7:38:** Kis 19:3; Lo 9:10 ☆ **7:39:** Nam 14:3 ☆ **7:41:** Kis 32:1-6

man lotu naponu.

Aenapara, ono yumwan mapekamp
fárarámprá párapok nanko,
nkwampok Babilon firamp apár yak námp mwaek
tukupá yakáp mwarea napon.’ ✧

⁴⁴ Wokwaek kar nomp appeyaenáp fákáre te
kwar saráp mek yakápap sel fekamp Kwaromp
lotu nap sámpá yakápiapon. Am lotu nap
yak námp te am fárákan, Kwar te yiráp
ou mek yak konámponorá yéncép námpon.
Am sel nap ti nap fek te Kwaro Mosesén
sérimpaokria, Moseso nkenámp wunéri mántwaok
tiaponu. ✧ ⁴⁵⁻⁴⁶ Wakmwaek maok, Josua nomp
appeyaenáppomp tárápu éréképa koropea Kwaro
ankwap fi aropan yorowaria kwe-pwaranámp
apár sámpea am apár mek am sankoropap sel
fekamp lotu nap sámp-fokopaponu. Am sel fekamp
lotu nap te ankár taki yakrá koropea Kwaro
warákár konámp arop King Devit yaknámp ke
fekimpon. Tá Devito nomp ounáp Jekopomp
Kwaromp nap ti nae yonkwaeria Kwarén kar
toropwapimpon. ✧ ⁴⁷ Aempan maok, wakmwaek
Solomono mamá nap timpon. ✧

⁴⁸ Aeno narek yaknámp Kwar Tokwae te aropao
tinap nap mek te yak mo i konámponu. Profeto
makrá sérimpon,

⁴⁹ ‘Kwar Tokwaerao arakrá sér:

“Yámar te onomp sianono,

tá apár te ono am yumuntuk pu pátea tank konam-
ponu.

✧ **7:43:** Amo 5:25-27 ✧ **7:44:** Kis 25:9 ✧ **7:45-46:** Jos 4:11;
18:1; 23:9; 2 Sml 7:1-2 ✧ **7:47:** 1 Kin 6:1,14

Ae konámpara,
yumo onompor te mokope pourouráp nap ti
mwanapon?

Tá ono te anepér nanamp némp te
maok yak naenámpon?

⁵⁰ Onoku támao am ankank yoroi nampono.” ’ ’ ☆

Tá Stiveno Kaunsil fákárean warko arakrá sér,

⁵¹ “Yumo te kwekápnap aropono. Yumo te
ankwap fi aropamp ninik niamp nape. Yiráp
woupwi te kéri yak nánko, Kwaro sénámp
kar wa mo napon. Yumo te wokwaek yiráp
appeyaenápoiapnám Yiki Kor Spiritamp kar ták-
siri napon. ☆ ⁵² Wokwaek te apae profet yakánko,
yiráp appeyaenápo man sámpá yampourou
moiapon? Am fárákap te ‘Yae-párák kare ninik
naenám arop korop naenám’rá sérámp aropan
te tirá wouriapon. Aeapan maok, oukoumwan
te am arop wae koropeanámpan yumo man
yopor aropamp yaek pap napo, man sámp-
wouroumpapon. ☆ ⁵³ Yumo te enselomp yaekamp
Kwaromp lo sámp napao maok, yumo ampaok
tukup moi napono.” ☆

Stivenén yumwian arokop papnap kar

⁵⁴ Stiveno makrá sénánko maok, Kaunsil fákáre
am kar wawia, youpoukwap tokwaeria, you
kikimpia wae. ⁵⁵ Aenapan maok, Stivenén Yiki
Kor Spiritao woukoupeyak nánko maok, yámar
mek tokoreyakria nke nánko maok, Kwaromp
wae kwapwe tákap nánko, am mek Jisas Kwaromp
yae-párák mwaek fokopeyak námp nke. ⁵⁶ Aeria

☆ **7:50:** Ais 66:1-2 ☆ **7:51:** Kis 32:9 ☆ **7:52:** 2 Sto 36:16

☆ **7:53:** Ap 7:38; Hi 2:2

maok, Stiveno arakrá sér, “Yumo wawenk! Ono yámar mek nke nanko, yámar kikir akwap nánko, Aropamp Táráp Kwaromp yae-párak mwaek fokopeyak nánko nke nampon.” ✧

⁵⁷ Aeránko maok, am fárákap am kar wawia maok, tékén kar kárakáre fek sérarrá, Stivenomp kar wawantánoria woupwi mek yae kákar. Aeria maok am fárákap ponankor ferámprá foporakorrá tukupea Stivenén sámp. ⁵⁸ Man sámpea santukupea ek taun younkwek sirarrá paokoprá man yaonk-pap mwaria yumwian arokop. Am manénkir man wouroump-sériap arop fárákap náráp waempyam éri worépámpá tukupea, arop tár-ménki ankwapamp wonae fik kák. Am aropamp e te Sol. ✧ ⁵⁹ Aeria maok, táte wae Stivenén yumwi fek arokopap ke fek te, Stiven arakrá kar toropwap, “Jisas Tokwae Kar e, amo onomp waemp sámpae.” ✧ ⁶⁰ Aeria maok, mao kwaráp torokomprá, tékén warko wumwiria sérrá, “Tokwae Kar e! Amo te am fárákapaonap kwatae ninik te nopoki kwapono.” Stiveno makrá séria pwarará maok, mao wae sumpwi. ✧

8

¹ Aenapo maok, Sol te, fwaprá kar Stivenén sámp-wouroump naponorá ninikimpon.

Solo siosén sámpá yampourouimp kar

Stivenén sámp-wouroumpnap ke feknámpia maok, Jerusalem sios koumteouráp aropan sámpá yampourouiapono. Aenapo, sios mekamp

✧ **7:56:** Kl 3:1 ✧ **7:58:** Ap 22:20 ✧ **7:59:** Lu 23:46 ✧ **7:60:** Lu 22:34

ponankor kourteouráp arop te pirikimpea distrik Judia ntia distrik Samaria mekmwaek turukump napan maok, aposel fákáre te oukoumwan Jerusalem mek am mek yakáp. ✧ ² Arop ankwap fárákap Kwaro warákárnámp ninikaok kar paokop i konap te Stivenomp yákáre papria maok, éménka waeapon. ³ Sol te térea waerá sios mekamp kourteouráp aropan sámpá yampourou. Aeria maok, mao te nap-nap kourteouráp arop ti-akwaprá kalabus nap mek kák. ✧

Samaria mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápap kar

⁴ Am kourteouráp arop fárákap pirikimpea tukupnap mwaeknámp te, am némpouk mwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tukup.

⁵ Aeria maok, Filip te Samaria mekamp taun ankwap mek akwapea maok, Kraisoinámp Kwapwe Kare Kar am fárákapan farákápámp.

⁶ Kápae kare kourteouráp arop fákáre Filipomp kar waria maok, mao nkwakwe make kárákáre yoro námp nkeria maok, am fárákap woupwi pátea tankáprá maomp kar yae-párák wawiapon.

⁷ Kápae kare kwatae-arop kourteouráp aropamp pourouk woukouri yaknámp yéréperá kérépánko nke. Tá kápae kare arop pu kor surumpwi yakáp námp, tá pu kwataenap arop fárákap te warko fwap. ✧ ⁸ Aenapo maok, táte am taun mekamp kourteouráp arop te nkea warákár tokwaeapono.

⁹ Arop ankárank am taun mek yak námp maomp e te Saimon. Mao te kápae kare yopwar fek fouráp,

✧ **8:1:** Ap 11:19 ✧ **8:3:** Ap 9:1-2; 26:9-11 ✧ **8:7:** Mt 10:1; Mk 16:17

nkwakwe make ouwur tia yáakria maok sérrá, “Ono te arop tokwaeno.” ¹⁰ Aeránko maok, am némpouk yakápnap arop tokwae, tá kwaporok yakáp konap arop ponankor Saimonomp kar táman waria maok, ‘Am te Kwaromp kárákáerao maomp pourouk yaknámp “Kárákáre Tokwae’ ”rá sér i konapon. ¹¹ Aenapo maok, kápae kare por mao nkwakwe make kárákáre yoronámpantá maok, kárákáre fek maomp kar wawia ninik tokwae. ¹² Aeapo maok, wakmwaek Filipo Kwaromp firáp taokeyak konámp Kwapwe Kare Kar farákáприя maok, Jisas Kraisomp e mént farákápánko maok, am fek táman kounteouráp arop wawia méria maok, ént mek nér. ¹³ Aeapo maok, Saimono kor wawia méria maok, ént mek anámpeaka Filipént yáakria maok, Filipo nkwakwe make kárákáre tokwae yororo námp nkeria, mao te ninik tokwae.

¹⁴ Tá Jerusalem mek yakápnap aposel fákáre wa napo maok, “Samaria fi te Filipo farákápnámp Kwaromp kar yae-párák wa nape.” Aerá sénapantá maok, am aposel fákáerao Pita ntiaka Jonén am mek tirá kérép. ¹⁵ Aeapo maok, am arop yaworao akwapea am mekria maok, ‘Kwaro am fárákapan Yiki Kor Spirit nénkano’ ria kar toropwap. ¹⁶ Am te apae riteanápe am arop fákáreramp pourouk Yiki Kor Spirit oukoumwan ék mo nánko, am fárákapao kwaporok Jisasomp e fek saráp ént mek nér. ¹⁷ Aeapantá maok, arop yaworao am arop fákáreramp me korok yae paprá kar toropwap nepo maok, am fárákap wae Yiki Kor Spirit sámp.

✧

✧ **8:17:** Ap 9:17; 19:6; 2 Ti 1:6

¹⁸ Aepo Saimono am aposel arop yaworan nke nánko, am fárákapamp me korok yae papepo, am fárákap Yiki Kor Spirit sámp nap nke. Aeria maok, mao kor mani sámpea, am arop yaworaonepok koropea sérrá, ¹⁹ “Yumo am kárákáre te onan kor sámp nepo, ono kor arop ankwapamp me korok yae pap nanko, mao Yiki Kor Spirit sámp naenámpon.”

²⁰ Aeránko maok, Pita man sérrá, “Kwaro sánknámp ankank te kwaporok sánknámpon. Aeno amo am te mani fek sámp konapan mpweria, amo mani fek sámp nae nape? Am mani te tomorea amont moyak naenámpon. ²¹ Waráp ninik te Kwaro nke námp fek te yae-párák mo námpara, amo te yino Kwaromp térenámp mek yinont tére nanap pourou mo kareno. ²² Aenapara, amo te waráp kwatae ninik am ankár younkwe sánkea, amo Tokwae Karan kar toropwapria sénapo, waráp ninik mekamp ninik kwatae am tirá épér kuni mo nie? ²³ Ono amwan nke namp te, amo Kwaro kwaporok sánknámp ankankantá kikianknap ninik kwatae támao waráp ninik kwatae papria, amwan kwatae ninik mek fákapá fákeyak námpon.”

²⁴ Aeránko maok, Saimono am arop yaworamp kar pwarokwaprá maok, arakrá sér, “Ae te yumo onan yaewour riaka Tokwae Karan kar toropwap nepo maok, mao onan yaewour nánko, takeniamp korop mo naenámpon.”

²⁵ Aenánko maok, am aposel yawor man wae pwarará, koumteouráp aropan Tokwae Karamp kar farákápria, tá Kwaro am arop yaworan yaewourinámp ankank am táman kor méntér

farákáp. Takia pwarará, am arop yawor arákarrá Jerusalem mek akwap. Am arop yawor akwapep fek te, am Samaria mekamp némp kánanke-táráp mekmwaek Kwapwe Kare Kar farákáprá akwapepono.

Filip ntiaka Itiopia mekamp aropamp kar

²⁶ Kwar Tokwaeramp enselo Filipén sérrá, “Amo fárámprá Jerusalem meknámp Gasa mek piknámp épi mwae-páraok akwapae.” ²⁷ Aeránko maok, Filip am mwae-páraok akwapria nke nángo maok, Itiopia mekamp Kwin Kandasimp mani ankank taokeyak konámp aropao Jerusalem mek lotuia pwarará ✧ ²⁸ warko námokuráp apár fi mek akwap naeria korop. Mao te karis mek tankrá, profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáprá akwapánko maok, ²⁹ Yiki Kor Spiritao Filipén sérrá, “Amo karis firi wonae fiaok akwapae.” ✧ ³⁰ Aeránko maok, Filip fárakoprá akwapea am karis wonae fik am fekria wanánko maok, am aropao profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáp. Aenánko maok, Filipino man sérrá, “Amo te am farákápnap kar fi te mér rape mo nie?”

³¹ Aeránko maok, am aropao Filipomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Arop am fi kor onan sér mo nángo te, mokopia mér nanampon?” Aerá séria maok, Filipén sérrá, “Amo narek karis mek aokea onont tankae.”

³² Am Kwaromp kar ankwapmwaek farákáp námp te arakrá sénámpon, “Sipsipan porokwap pap mwaria warámpá tukup, tá sipsip morokamp pwae fárakap mwaria napo,

apánk mo i konámp niamp,
mao kar tákap mo námpon.

³³ Am fárakapao

am nkwakwe make wouroumprá sérarrá tukupap
te,

yae-párak kot i konap fek kot mono.

Tárápu forokarea yakáp napo,

arop fárakapao am fárakapan

maoinámp kar farákáp mwanapanápe, mono.

Arop fárakapao waeman faropá páte napo,

warko má apár mek yak mo námpon.” ✧

³⁴ Mao am kar farákápea pwarará Filipén turunkrá, “Am profet takrá sénámp te wan sérimpon? Mao te námokuráp pourou karean sérimp ni, arop ankwapan sérimp nie?”

³⁵ Aeránko maok, Filipino am aropao nkerá farákáp námp fekamp kar fi séria maok, am feknámp Jisasomp Kwapwe Kare Kar ankwap farákáp. ³⁶ Takrá mwaeao akwapea nke nepo, ént ankwap yak. Aenánko maok, am Itiopia mekamp aropao sérrá, “Amo ént mámá yak námp nkeae. Apae ankankao onan taokor nánko, ono ént mek anámp mo nanampon?”

³⁷ Aeránko maok, Filipino man sérrá, “Amoku támao wae mér kare nap kwamp te, fwaponono.” Makrá séránko maok, tá am aropao kar pwarokwaprá sérrá, “Ono te wae mér nampon, Jisas Kraisi te Kwaromp Tárápono.”

³⁸ Aerá séri pwarará maok, náráp téré aropan sénánko, mao hosan taokor nánko, karis fokopeyak. Aenánko Filipino ntia am arop ént mek pikia maok, Filipino man ént mek anámpá pap.

✧ 8:33: Ais 53:7-8

³⁹ Takia pwarará, kárakáre fek aok nepo, koupour kar Tokwae Karamp Yiki Kor Spiritao Filipén warámpá akwap nánko, am arop te warko man nke mono. Aenámpao maok, am arop te warákárria maok, wae námokuráp mwae-páraok akwap. ⁴⁰ Tá Filip wae akwapea Asdot mek am mekamp taun kápae mek am mek yárákra Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárákia maok, wakmwaek Sisaria mek akwapámpo. ✧

9

Solo Kristenimp kar

¹ Am ke fek te Solo Jisasomp firáp aropan sámpá yampourourá tirá wour naeria kárakáre. Aeria maok, pris taokeyak konámp aropaonámpok akwapea maok, ² man sénánko, mao taun Damaskus mek Judamp lotu nap taokeyakáp konap arop fárákapampor pas kumwia, Solomp yaek sánk. Am pas fek te arakrá sér, “Solo yárákra, Jisasonámpaok tukup konap koumteouráp arop fárákap nke námp kwamp te, mao tirá fápákamánkia Jerusalem mek éréképá korop naenámpo.” ✧ ³ Aeria maok, Sol wae Jerusalem pwarará akwapea Damaskus wonae fik nánko maok, tá koupour kar yámar meknámp wae maomp pourouk tákap. ⁴ Aenángo maok, Solo apárok piká párákap. Aeria maok, mao wa nánko, arop ankárankampamp kar arakrá sér, “Sol, Sol, apae riteaka amo onan sámpá yampourourá térea wae rape?” ⁵ Aeránko maok, nopok Solo sérrá, “Tokwae Kar, amo te wa nape?” Tá nopok mao sérrá, “Ono Jisaso nae. Amo te onan

✧ 8:40: Ap 21:8 ✧ 9:2: Ap 8:3

sámpá yampourou napon. ✧ ⁶ Aeno amo fárámpea taun mek akwapae. Nánkár arop ankárankao amo ankár takrá tére nanap ankank sénaenampon.”

⁷ Am arop fárákap Solént tukupap te kokorokoria kar tákap mono. Am fárákap fougouri yakáprá am arop kar sénámp wa napan maok, am fárákap te am arop pourou nke mono. ⁸ Aeapo maok, Sol am feknámp fárámprá yi fikarrá nke námpao maok, maomp yi te oukoumwan kirikip yak. Aenámpantá maok, arop fárákapao man yae tokoropeaka taun Damaskus mek tukup. ⁹ Mao am mek yinink kumuri yak námp te, maomp yi te oukoumwan sukupi yak. Aenángo mao te firráp éntáp fár mono.

¹⁰ Tá Jisasomp firáp arop ankwap Damaskus mek yakámp, maomp e te Ananias. Man Tokwae Karao yém sérrá, “Ananias!” Mak ránko maok, mao sérrá, “Tokwae Kar e, ono máyak rae.”

¹¹ Aeránko maok, Tokwae Karao man sérrá, ‘Amo fárámpea mámara mwae kup maomp e ‘Yae-Párak Kare Mwae’ am mwae akwapea, Judasomp nap mek oupouroukampo. Tarsus mekampo arop ankárank, maomp e te Sol, mao am mek Kwarén kar toropwaprá yak námpon. ¹² Maomp yi te oukoumwan kirikipyak námpan maok, mao yémén nke nángo, arop ankwap, maomp e te Ananias, akwapea maomp yi warko fwapanoria maomp pourouk yae pap námpon.

¹³ Aeránko maok, Ananiaso napok kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e, ono wa nanko, kápae kare arop sérarrá, ‘Am arop tene waráp firáp Jerusalem mekampo aropan sámpá

✧ 9:5: Ap 5:39

yampourou i konámpon.’ ¹⁴ Mao te pris tokwae fákárerao ‘Takaé’rá sénapo, mapek yakáp konap waráp e séria amwan lotunap arop fárákapan fápákamánkrá yáarak námpon.”

¹⁵ Aerámpan maok, Tokwae Karao man sérrá, “Amo te akwapae. Am arop te oukoumwan onomp tére arop yak naenámpon. Ono man ankwap fi aropan, king fákárean, tá Israel fi mek kor yárákrá onomp e érik farákáprá sénaenámpria nánapi tenampon. ✧ ¹⁶ Mao onomp e farákáp námp fek nkwakwe make touweráp kápae koropánk nánko, sámpea kárákáre fek fokopeyak naenámpon yénkép nanampon.” ✧

¹⁷ Aenánko maok, Ananias akwapea maok, nap mek youmpea Solomp pourouk yae paprá maok, arakrá sér, “Nánae Sol, amwan Jisas Tokwae Karao mwaeak kikípi námp, mao támao onan sámp-kérép nánko, ono korop namp te, waráp yi fwap nke napo, amwan Yiki Kor Spirit woukouponoria nampon.” ¹⁸ Ananias takrá séri pwar nánko maok, Solomp yi mek káre niamp am kárákapá yak námp koupour kar kwarákár éká párákap nánko maok, maomp yi wae fwap nkeria, fárámprá ént mek anámpon. ¹⁹ Aeria maok, wakmwaek Sol wae fwap fir fária kárákáre sámp.

Sol Damaskus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

Solo Damaskus mek Jisasomp firáp arop fárákapént ankwap yinink yae yakea maok, ²⁰ wakmwaek Juda firamp lotu nap mekmwaek

✧ 9:15: Ap 25:23; Ro 1:5 ✧ 9:16: 2 Ko 11:23-28

yárakria maok, ‘Jisas te Kwaromp tárápono’rá farákáprá sér. ²¹ Aeránko arop ponankor Solomp kar wawia maok, kokorokoria arakrá sér, “Wi! Am arop te Jisasomp e fek loturá kar toropwapnap arop fárákapan sámpá yampourou i konámp támaono. Mao te Jerusalem mek takianámpao, mapek koropea arop fápákamánkia pris Tokwae fákáreaonapok éréképá akwap naeria korop námpo.” ✧

²² Aerapan maok, Solo ‘Jisas te Kraiss támaono’rá farákápnámp kar te kárákáre kor karia maok, érik karaok farákár. Aenánko maok, Juda fárákap Damaskus mek yakáp nap am kar wawia maok, kokorokoria, nopok kar sér mwanap pourou mono. ✧

Juda firao Solén sámp-wouroump mwariakapo farákapá akwapámp kar

²³ Kápae kare yae akwap tenánko maok, am Juda fákárerao koupoukarea maok, Solén sámp-wouroump mwaria kar pap. ✧ ²⁴ Aeria Juda fákáre Solén mwanámpria, taun yár ménki fek yámaraok, tá kumuruk kor man yéréréki yakáp. Aenapo, Sol am taknap kar wae wa. ²⁵ Aenánko maok, Solo éréképea yarak i konámp arop fárákapao man kumuruk taunan yarokwapnap yumwi fekamp yár windo meknámp basket tokwae mek papea paok fek ér-popwarrá pikia apárok papapono.

Sol Jerusalem mek yakámp kar

²⁶ Wakmwaek Sol Jerusalem mek akwapea Jisasomp firáp aropént yak naerianámpan maok,

am fárákap te man, Jisasomp firáp moan mp-weria apáp tirink. ²⁷ Aeapo maok, Barnabaso Solén aposel fákáreaonapok warámpá akwap. Aea maok, mao Solo Tokwae Karan mwaeaoak nke nángo, Tokwae Karao man sérinámp kar farákáprá sér. Aeria maok, tá Solo apáp mo, Jisasomp e kárákáre fek Damaskus mek érik farákápámp táman kor farákáprá sér. ✧ ²⁸ Aenánko maok, Solo Jerusalem mek am fárákapént yakria maok, mént akwapria maok, apáp mono, kárákáre fek térerá, Tokwae Karamp e fek érik sérar. ²⁹ Mao te Grik kar mérnáp Juda fákárent kar sérria maok, am fárákapént kar yorowar. Aenámpan maok, am fárákap, man te mokopia sámp-wouroump mwarrá mwae oupourouk. ³⁰ Aeapo maok, Jisasomp firáp ankwapyaenáp fárákap am méria maok, Solén warámpá tukupea, taun Sisaria mekia maok, taun Tarsus mek sámp-kérép.

³¹ Aenapo maok, táte am apár Judia mek mwaekamp, tá Galili mek mwaekamp, tá Samaria mek mwaekamp sios mekamp kourouráp arop yae-párak yakáp. Aeria maok, am fárákap te Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp i konap ninikaok napo, Yiki Kor Spiritao am fárákapamp ninik mek kárákáre sánk nángo, kápae kare kourouráp arop fárákap sios mek korop napon.

Pita Ainiasomp pourou fwapi papámp kar

³² Pita ponankor némpouk mwaek yárákia maok, taun Lida mek kuri akwapea, am mekamp Kwaromp firáp aropént yak. ³³ Aeria nke nángo

✧ 9:27: Ap 9:4

maok, am némpoukamp arop ankáránk maomp e te Ainias, yukupuk yopwar máte ankár kour ponankor sumpwi yakánko yárák mono, nap mek saráp amp. ³⁴ Aenámp aropan Pita sérrá, “Ainias, oukoumwan te Jisas Kraiso amwan warko fwapi pap námpono. Amo fárámprá waráp amp i konap ankank nánapae.” Aeránko maok, mao wae pu kor fwapria koupour fárámpánko maok, ✧ ³⁵ tá am Lida ntiaka Saron mekamp arop ponankor nkerá paokopria maok, kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok koropap.

Pita Tabitan fárámpá papámp kar

³⁶ Taun Jopa mek am mekamp Jisasén mérnámp yupu, maomp e te Tabita, Grik kar fek te ‘Dorkas’rá sér i konapono. Mao te ankár kumur méntép kwapwe kare ninik fek yárákria maok, kápae kare koumteouráp arop ankank mo napén yaewour i konámpono. ³⁷ Am ke fek táman maok, am yupu touwe sámpea sumpwinko maok, maomp yákáre ént fek yárária narekamp aokore mek páte. ³⁸ Lida te Jopa wonae fik yak námpara, Jopa mekamp Jisasén mérap arop fákáre wa napo, Pita Lida mek yak námpon. Aerapo maok, am fárákap arop anánkaopwe Pitanámpok tirá kérépapo, akwapea man sérrá, “Amo yinonámpok koupour koropae. Apwapi kwapono!” ³⁹ Aerepo maok, Pita fárámprá am arop yaworént akwapea am fekánko maok, táte koumteouráp arop fárákapao man warámpea narekamp aokore mek pok. Aeria maok, ponankor kae koumteou koropea Pitan ikarrá éménkrá yakáp. Aeria maok,

✧ 9:34: Jo 5:8-9

Pitan, yino Dorkas énéni yakápriaka yoroinámp waempyamráp ankank mámánrá yénk. ⁴⁰ Tá Pita am mekamp kourámp arópan apárok tirá kérépea pwatea maok, námoku mwar kwarámp torokompria kar toropwap. Takia pwarará, sámp-arákarrá am yupu yákáre táman nkeria maok sérrá, ‘Tabita, amo fárámpae!’ Aeránko maok, am yupu yi firékarrá Pitan nkeaka maok, fárámpea tank. ✧ ⁴¹ Aenánko maok, Pita maomp yae tokoroepa ka-pap nánko, fokopeyak. Aenko maok, Pita Kwaromp kourámp arop ntia kae kourámp wumwiria am fárámp Dorkas fárámpea yiki yak námp yénkép. ⁴² Am Pita takinámp kar Jopa mek am mek akwapánko, kápae kare arop fárámp Tokwae Karan mériapon. ⁴³ Aeapo maok, arop ankwap, maomp e te Saimon, méntér kápae kare yae yak. Am Saimon te bulmakaurámp fir yipi térerá ankwap téreampor nánap i konámp aropono.

10

Ensel koroepa Rom mekamp arop Korniliusén kar sérimp kar

¹ Arop ankwap Sisaria mek yak konámp, maomp e te Kornilius. Mao te Rom mekamp 100 soldia taokeyak konámp arop. Am soldia fákáre te ‘Itali mekamp Soldia’rá sér i konapon. ² Mao te Kwaro warákár konámp ninikaok i konámp arop, tá mao ntia maomp nap mek yakámp arop

✧ **9:40:** Mk 5:38-41

fárákap Kwaromp yae ankore mek yakáp i konapono. Mao te ankank monap Juda fákárean yae-wour naenámp mani kápae kare nénk konámp, tá mao te ankár kumur méntép Kwarén kar toropwap saráp yak konámpono. ³ Mak i konámpao maok, ankwap yae fek kumuran yámar yinink ke nánko, yém niamp nke námpao maok, ankár érik karaok farákár. Mao nke nánko, Kwaromp ensel ankárank nap mek koropea maok, man arakrá sér, “Kornilius!” ✧

⁴ Tá Korniliuso man nkea apápa waeria maok, man sérrá, “Arop Tokwae, apaeno?” ✧

Aeránko maok, enselo Korniliusén sérrá, “Kwaro waráp kar toropwap nap te wae waria maok, amo arop mani ankank mo napo nénk konap ninik táman ninikia warákár námpon. ✧ ⁵ Oukoumwan te amo ankár arop ankwap fárákap Jopa mek tirá kérép napo, tukupea arop ankárank maomp e te Saimon, tá ankwap e te Pita, man oupouroukia man sénapo korop naenámpono. ⁶ Am arop te ankwap Saimon bulmakau yipi fwapokwap i konámp aropént yak námpon. Maomp nap te solwara woupwi fik yak námpon.” ✧

⁷ Enselo wae séri pwarará akwapánko maok, tá Korniliuso náráp tére konep arop yawor, ntia soldia ankwapan wumwi. Am soldia te Kwarén lotu i konámp, tá kápae kare por Korniliusént yak konámp. ⁸ Korniliuso am yininkaopweran námwan korop nánko nkenámp ankank fwapnae kari séria maok, Jopa mek tirá kérép nánko, tukup.

Pita yém niamp fek nkenámp kar

✧ **10:3:** Ap 9:10 ✧ **10:4:** Yé 8:4 ✧ **10:4:** Yé 8:4 ✧ **10:6:** Ap 9:43

9 Am fárákapao tukupea mwaeaoak pampia wakoránko, tukupea némp Jopa wonae fik tae napo maok, yámar kuk. Aenánko, am ke fek táman Pita nap yumuntut pokea kar toropwap naeria. 10 Pita yae-porokwe nánko, fánaeria námpan maok, oukoumwan fir yankrá nánapapo maok, mao yém niamp arakrá nke: 11 Mao nke nánko, yámar kikir akwap nánko maok, waempyam tokwae niampao ék. Am ankank te, yiawor woupwirápan ér-popwarrá ék. 12 Mek am mek te nkwakwe make nape fir kápae kare yakápánko maok, tá tákamráp sipar, antráp, arao kor mek am mek yakáp. 13 Tá arop top kor niampao Pitan sérrá, “Amo fárámprá mámá fupukrá kákea fépérae.” 14 Aerá séránko maok, tá Pita sérrá, “Tokwae Kar, ono te wae kare kar sénampon: Ono wokwaek kar te amo nke nap fek yiki kukur monámp nape fir loa taokor námp te fár mo i konampon.” ✧ 15 Aeránko maok, warko ankwap por arop kar niampao arakrá sér, “Ankank Kwaro yiki kukarrá pap námpan te amo ‘Yiki kukur monámp ankank’rá séri kwaponó.” 16 Am ankank te yinink por takia maok, waeman yámar mek arákarrá pok.

17 Aetea maok, Pita am yém nkenámp fi táman, máte apaenoria ninika waerá yarakánko maok, am ke fek táman Korniliuso tirá kérépámp arop fárákap te wae koropea Saimonomp yár ménki fek foukouri yakáp. 18 Aeria am fárákapao arakrá wumwi, “Saimon, ankwap e Pita te, mapek yakán ni mo nie?” 19 Aerapo maok, Pita oukoumwan am yémi námp táman ninikrá yak nánko maok,

✧ 10:14: Wkp 11:3,13,20,26

Yiki Kor Spiritao man sérrá, “Amo wawae! Arop yininkaopwe koropea amwan oupourouk nape. ✧ 20 Amo niniki kwaponó. Onoku am arop tirá kérép namponó. Amo pikia énéki tukupenke.”

21 Aeránko Pita am arop fárákapaonapok pikia sérrá, “Am arop yumo oupourouk nap te ono támaono. Yumo te apae ankankan korop napon?”

22 Aeránko maok, am fárákap sérrá, “Kornilius, mao te 100 soldia taokeyak konámpao, yinan tirá kérép námpon. Mao te yae-párak kare arop, tá Kwaromp yae ankore mek yak konámp arop. Tá Juda fi ponankor man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon. Am aropan Kwaromp enselo sérrá, ‘Mao amwan wumwi nánko, amo maomp nap mek akwapea napo, mao waráp kar wawano’rá séri námpon.” 23 Aerapo maok, Pita am fárákapan nap mek éréképá youmpea pampia maok, koumounek fápárámprá Pita énéki tukup. Tá Jopa mek yakápnap Jisasén mérap arop fárákapaó kor énéki tukup.

Pita Korniliusomp nap mek akwapámp kar

24 Tukupeaka mwaeao k pampia tukupea Sis-aria mekapo maok, Korniliuso man, wokwae korop mwanapria maok, náráp nouroup fákáre ntia námokuráp ankwapyaenáp fákáre éréképea maok, koupoukour yakáprá yépékrá yakáp. 25 Pita akwapeaka am fekánko maok, Korniliuso mankrá maomp pu wonae fik woukouprá lotu. 26 Aenko maok, Pita man sérrá, “Amo fárámpae! Ono kor aropono.” ✧ 27 Aeria maok, Pita mént kar séria

maok, táte nap mek youmpea nkenko maok, kápae kare arop am mek néntépeyakáp.

²⁸ Pita am fárákapan arakrá sér, “Yumo te wae mérono, yino Juda fi te arop ankwap firént yak mo i konámpan maok, oukoumwan te Kwaro onan yénképrá, ‘Arop ankwap fi te Kwaro nke námp fek yiki kukur mono’rá séri kwaponori námpon.

²⁹ Aenámpantá ono te yiráp kar ták-pwar mono. Ono wawiaka korop nampono. Oukoumwan te ono yumwan turunk rae: Yumo te apaeritea onan wumwi napon?”

³⁰ Aeránko maok, Korniliuso man sérrá, “Ono ankank nke namp te oukoumwan yininki yak námpon. Am te ará: Ono onokump nap mek tankrá yámar yinink ke nánko, Kwarén kar toropwaprá tank nanko maok, arop ankárankamp ono nke namp fek fokopeyak nánko, maomp waempyam te waentar kwapwe. ³¹ Aenámpao mao sérrá, ‘Kornilius, Kwaro amo kar toropwap nap te wae wa, tá amo arop mani ankank mo napo nénk konap kwapwe kare ninikan kor wae ninik námpon.

³² Aenámpara, amo arop sámp-kérép napo, Jopa mek akwapeaka Saimon Pitan wumwia warámpea koropanápono. Mao te Saimon ankwap bulmakau yipi fwapokwap i konámp aropént yak námpono. Maomp nap te solwara fik yak námpon.’ ³³ Aerá sénámpantá maok, ono koupour arop amonapok tirá kérép nanko, tukupea napo, amo yae-párak koupour korop napon. Oukoumwan te yino ponankor koropeaka Kwaro nke námp fek mapek yakápria maok, táte Kwar Tokwaerao amwan sánkámp kar yinan farákáp napo wa mwaria námpon.”

Pita Korniliusomp nap mek kar farákápámp kar

³⁴ Pita arakrá sér, “Kare karonó, oukoumwan te ono wae mér nampon: Kwar te arop fi ponankor ankáránkamp puri fek yae-párák kare ninik i konámpono. Mao te apae-apae arop firan kor fwaponó. ☆ ³⁵ Ponankor arop fi mekamp arop maomp yae ankore mek yakápria yae-párák kare niniknap arop fárákapan warákár konámpon. ³⁶ Yumo te wae mér napon, máná kar te Kwaro Israel fi yinan sáp námpon. Am Kwapwe Kare Kar te ará: Jisas Krais arop ponankoramp Arop Tokwaerao maok, mao te nomwan fwapokwapiaka, Kwarént nouroup mwanap yoroi pwate námpon. ☆ ³⁷ Yumoku te wae mér napon, Jono wokwaek kar ‘Ént mek nérenk’ ria kar farákápea pwar nánko, wakmwaek tae morok tokwae kar ankank koropámp kar Galili meknámpia maok, Judia mekamp apár ponankor mekmwaek koropea koropámpon. ³⁸ Kwaro Nasaret mekamp Jisasén nánapia, Yiki Kor Spirit ntia kárákáre tokwae sánkea maok, Kwar námoku méntér yak nánko, mao némp-némp yárákrá ponankor koumteouráp aropan Satano sámpá yampourou námp yaewourrá fwapokwapimpon. ☆ ³⁹ Aenámpan yino te kápae kare ankank mao Juda yinomp ponankor apár mek, tá Jerusalem mek tére námp farákápnámp aropono. Arop fárákapao yaopwae fek man pukupia sumpwi papapon. ⁴⁰ Aenapan maok, yinink yae fek Kwaro man fárámpea paprá, yinomp yi mek yénki námpon.

☆ **10:34:** Ro 2:11 ☆ **10:36:** Ef 2:13-14 ☆ **10:38:** Mt 3:16

✧ 41 Aenámpan maok, mao te Juda fi ponankor nke nap fek korop mono. Mao te wokwaek Kwaro yinan náráp kar farákáp mwanapria nánkárápnámp arop fárákap, yinomp yik saráp korop námpon. Mao apár me meknámp fárámpá koropnámp ke fek te yino mént fépéri námpon. ✧
 42 Aeria maok, mao yinan ‘Koumteouráp aropan Kwapwe Kare Kar érik arakrá farákáp kip’rá séri námpon: Kwaro am aropan saráp nánapi tenánko, mao yiki yakápnap aropamp kot wa, sumpwitenap aropamp kotan kor wanaenámp arop yak námpon. ✧ 43 Wokwaek kar kápae kare profet Kraiso naenámp kar farákápria arakrá sér, ‘Arop ponankor Kraisen mér napo te, maomp e fek saráp Kwaro ponankor onan mérnap aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp.’ ” ✧

Ankwap fi mekamp arop fárákap Yiki Kor Spirit sámpap kar

44 Pita am kar farákáprá yakánko maok, Yiki Kor Spirit am Kwaromp kar wanap ponankor aropamp pourouk ék. 45-46 Jisasomp firáp Juda fákáre Jopa meknámp Pitant koropap, mao wa napo, am koumteouráp arop fárákap ankwap-ankwap kar fek sérarrá, Kwaromp e narek sampok napo, kokorokoria maok, sérrá, “Nkenke! Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sánk konapnámp ankwap fi aropan kor nénk námpon.” Tá Pita arakrá sér, ✧ 47 “Am fi te waeman nomo Yiki Kor Spirit sámp námp niamp wuri popwar sámp napara, nomwan te wa taokor nánko, nomo am

✧ 10:40: 1 Ko 15:4-7 ✧ 10:41: Lu 24:42-43 ✧ 10:42: Ap 17:31

✧ 10:43: Ais 53:5-6; Jer 31:34 ✧ 10:45-46: Ap 2:4

fárákapan ént mek nerrá kák mo mwanámpanáp?”
⁴⁸ Aeria maok, Pita am fárákapan sérrá, “Yumo ankár Jisas Kraisomp e fek ént mek nérenkel!” Aeránko maok, am fárákapan ént mek néria pwarará, man sérrá, “Amo yinont nánkár ankwap yinink yae yakea akwap nanapon.” Pita am kar wawia maok, mént yak. ☆

11

Pita Jerusalem mekamp siosén Kwaro námwan yénkimpan farákápamp kar

¹ Aposel fákáre, tá Judia mek yakápnap Jisasén mérnep arop fárákapan wa napo, ‘Ankwap fi arop wae Kwaromp kar wawia sám nap’rá sér. ² Pita Jerusalem mek akwapámp ke fek te, Jisasomp firáp ankwap fákáreráo yipi fárákapan konap ninikaok napo, Pitan yopor. ³ Aeria sérrá, “Amo yipi fárákapan mo i konap arop fárákapanap nap mek akwapea méntér tankrá fánap te apaeritea ninapon?”

⁴ Aerapo maok, Pita am nkenámp ankank ponankor táman kar farákápria, arakrá sér, ⁵ “Ono taun Jopa mek yakria, kar toropwaprá tankria maok, ono yém niamp fek nkeria nke nanko maok, waempyam tokwae niamp te yiawor woupwi fek yámar meknámp sámpea ér-popwar napo ononampok ékámpon. ⁶ Aenánko maok, ono fwapia nke naeria am waempyam mek ta mek nke nanko maok, apárokamp nkwakwe make fir am mek yakápámp te, yao pwae mekamp fir, tákamráp sipar niamp, ant, makia yak. ⁷ Aenko maok, ono wa nanko, arop ankáránkampamp kar niamp

☆ **10:48:** Ap 2:38; Mt 28:19

onan sérrá, ‘Pita, amo fárámprá, má fupukrá kákea fárae.’ ⁸ Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar e, ono tak mo kareno! Ono te wokwaekia koropea oukoumwan namp te amo nke nap fek yiki kukur monap nape fir, tá loao taokornámp fir fár moi nampon.’ ⁹ Aeranko maok, táte yámar meknámp warko kar ankwap por sérrá, ‘Kwaro yiki kukarrá pap námp te amo am táman “Yiki kukur monámp”rá séri kwaponó.’ ¹⁰ Am takámp te yinink poria maok, am ankank ponankor warko yámar mek pokámpon. ¹¹ Aenko maok, am ke fek táman koupour kar Sisaria mek yakámp aropao arop yininkaopwe tirá kérépánko, ono yak nampok korop. ¹² Aeapo maok, Yiki Kor Spiritao onan sérrá, ‘Amo pikia méntér akwapae. Ninik tokwae kwaponó!’ Mámá fárákap tokwampok ankwapyae fákáre mao kuri onont tukupea maok, yino énéngi am aropamp nap mek yinkámpon. ¹³ Aenko maok, mao yinan sérrá, ‘Enselo náráp nap mek koropea yakria sérrá, “Amo arop Jopa mek tirá kérép napo, tukupea, Saimon, ankwap e Pita, man sénapo, koropano. ¹⁴ Mao te amwan kar ankwap sénaenámpnono. Aenángo maok, am kar fek táman yumwan Kwaro warko warámpria, waráp nap mek yakáp napan kor ponankor mént érékép naenámpnon.” ’ ✧ ¹⁵ Am onan wumwinámp arop takrá séri pwar nánko, ono am feknámp kar sénanko maok, am fek táman am fárákapamp pourouk Yiki Kor Spirit ékámp te wae manéngir nomp pourouk ékámp niamp wuri popwarono. ✧ ¹⁶ Aenángo maok, ono Tokwae Karao wok-

✧ 11:14: Ap 16:31 ✧ 11:15: Ap 2:4

waek sérimp kar warko ninik. Mao arakrá sér, ‘Jon te koumteouráp aropan ént fek saráp nérrá kák námpan maok, yumwan te Yiki Kor Spiritao oupouroup naenámpon.’ ✧ 17 Wokwaek nomo Jisas Kraís Tokwaeran méránko Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sápámp niamp, oukoumwan kor Kwaro take pourouráp am fárákapan nénk námpan. Aenámpara, ono te wa namp kwamp, Kwaro námoku am fárákapan takrá tére námp fwap taokor nanampon?”

18 Aeránko maok, am arop fárákap Pitamp kar wawia, am fárákapao kor warko man yopor mwanap ninik pwararea, Kwaromp e sakapria maok, arakrá sér, “Oukoumwan te nomo wae mér námpon: Kwar te ankwap firan kor numwar kwatae ninik pwarará, ninik wourékam nénkeanángo, yiki yak sámpanáponoria námpon.” ✧

Antiok mekamp arop fárákap Kristeniap kar

19 Wokwaek kar Stivenén sámp-wouroumptea maok, táte am mekamp arop Jisasén mérnep aropan kor nkwakwe make sokoro. Aenapantá maok, am mekamp Kristen kápae kare te pirikimpea tukupria maok, ankwap fárákap distrik Fonisia mek, tá apár amor ke Saiprus mek, tá taun Antiok mek, am mek turukumpria maok, Jisasomp Kwapwe Kare Kar farákáp. Aenapao maok, am fárákap te ankwap fi koumteouráp aropan farákáp mono, Judan saráp kar farákáp. 20 Aenapan maok, ankwap fárákap Saiprus mekamp, Sairini mekamp, makia, Antiok mek koropea maok, Jisas Tokwae Karaoinámp kar Grik

firan kor farákáp. ²¹ Aeapo maok, Tokwae Karamp kárakáre am fárakapént yakánko maok, kápae kare arop Jisas Tokwaeran mériaka kwatae ninik pwararea Tokwae Karamp firáp yakáp napon. ✧

²² Aeapo maok, Jerusalem mekamp Kristen fákárerao kor am kar wawia maok, am fárakapao Barnabasén Antiok mek sámp-kérép. ✧ ²³ Aenapo, mao akwapea Kwaro am fárakapan yae-párak kare yaewour námp nkea maok, warákár. Aeria maok, am kounteouráp arop fárakapan Tokwae Karamp ninikaok saráp yakáp mwanapria kar farákáp. ✧ ²⁴ Barnabas te kwapwe kare aropria maok, Yiki Kor Spirit man top-pwarámpeanánko, Tokwae Karan mér kárakárenámp aropono. Aenámpara kápae kare kounteouráp aropao maomp kar wawia, Tokwae Karamp firáp yakáp nap mek kopapon.

²⁵ Aeapo maok, táte Barnabaso Tarsus mek akwapea Solén oupourouk. ²⁶ Mao Solén wae nkea maok, Antiok mek warámpá korop. Takia maok, am arop yawor ankárank yopwar fek Antiok mek sios mekamp kounteouráp aropént yakria maok, kápae kare aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aenepo maok, am Antiok mekamp arop fárakap am feknámpa e Kristen sámpapono.

²⁷ Am ke fek maok, profet ankwap fárakap Jerusalem meknámp Antiok mek korop. ²⁸ Profet ankwap te Agabus, mao te Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek fokopeyakrá sérrá, “Nánkár te máamá apár ponankor némp-némp yae-porokwe tokwae korop naenámpo.” (Nánkár Klodius Sisar yak

✧ 11:21: Ap 2:41 ✧ 11:22: Ap 4:36 ✧ 11:23: Ap 14:22

nánko, am yae-porokwe támao koropámpon.)
 ✧ 29 Aerámpantá maok, Kristen fákáre am Agabusomp kar wawia maok, ‘Nomo Judia mek yakápnap naeou fárákapan yaewourrá mani sámp-kérép mwanámpono’ ria kar pap. Aeria maok, Kristen ankákárank námoku nénk mwarianap puri fek nénk. ✧ 30 Takia maok, Barnabas ntia Solén tirá kérép napo maok, am mani ti-akwapea, sios taokeyakáp konap arop fárákapamp yaek nénk.

12

Heroto Jemsén sámp-wouroumpria, Pitan fákapá papámp kar

1 Am ke fek táman maok, King Heroto sios mekamp arop ankwap fárákapan sámpá yampourou. 2 Aeria maok, mao soldia fárákapan Jonomp naenáp Jemsén ‘Yápare kor kar fárákapenk’rá sér. ✧ 3 Am tak napo maok, Heroto nke nánko, Juda taokeyakáp konap arop fárákap táman warákárapo maok, táte warko Heroto Yis Moráp Pan Fári konap Pasova Yae fek maok, Pitan fákapá pap. ✧ 4 Pitan sámpeaka kalabus nap mek páte napo, 16 soldia man poukwapá yakáp. Yiawor yáre yiaworaopwera fougouri yakápria maok, am mekamp ankákárank yáre soldia tukup ko, Pitan poukeyakáp. Herotomp ninik te, am yiawor yáre soldia támao poukwapá yakáprá tukupea napo, Pasova yae pwaránko, Pitan warámpá koropea koumteouráp arop fárákapao nke nap fek kotia sámp-wouroump nanampria

✧ 11:28: Ap 21:10 ✧ 11:29: Ro 15:26 ✧ 12:2: Mt 4:21

✧ 12:3: Kis 32:15

námpon. ⁵ Aenánko maok, Pita kalabus nap mek yakánko maok, soldia fákáre man poukeyakáp. Aenapan maok, sios mekamp arop kumur méntép Kwaro man yaewouranoria kárákáre fek kar toropwap saráp yakáp. ☆

Enselo Pitan kalabus mekamp warámpámp kar

⁶ Heroto Pitan kotia sámp-wouroump nanampri-anámp yae te wae ankárank tank. Aenánko am kumuruk táman, soldia anánkaopwerao Pitamp yae yawor fek sen yaonkia námokuráp yaek tukuri pwatea poukwapá yak nepo, amp. Táte soldia ankwap anánkaopwe te ek ménki fek yérékrá yak. ⁷ Aenapo maok, tá koupour kar Kwar Tokwaeramp ensel korop nánko maok, am kalabus nap mek maomp wae tákap nánko maok, enselo Pitamp kárae kor fek porokwapea kéménkria sérrá, “Koupour fárámpae!” Aeránko maok, tá Pitamp yaekamp sen anánkaopwe aokor-aokoria apárok pik. ☆ ⁸ Aenánko maok, enselo Pitan sérrá, “Waráp sépér fákapia pukamp su yirímpae’ránko maok, Pita kor mántwaok nánko maok, tá mao sérrá, “Waráp saket yirímpea, onomp wakmwaek koropae!” ⁹ Aenko maok, Pita am aokore pwarará enselomp wakmwaek akwap. Aempao maok, mao te enselo wae érik takámp te mér mono, yémén nkerampwe ninik. ¹⁰ Aeria maok, am arop yawor youmpria am soldia yéréknámp ménki ankwap kámá-pwarará youmprá warko ankwap ménki kámá-pwarará youmprá, taun mek tukup konap ain fekamp ménki fek nepo maok, am ménki námoku kikir akwap. Aenánko am arop yawor am

☆ 12:5: Ef 6:18 ☆ 12:7: Ap 5:19; 16:26

mwaé páraok akwapria maok, enselo koupour kar Pitan pwarará akwap te.

¹¹ Aenángo maok, tá Pitamp ninik wae érik farákár nánko sérrá, “Ono oukoumwan te wae mér rae: Kwar Tokwaerao náráp ensel sámp-kérép nánko, ékiaka onan Herotomp kárákáre ntia Juda fákáreráo mwarianap mekamp warámp námpon.”

¹² Aeria maok, Pita amnámp ankank wae méria maok, táte Jon Makomp éntupwar Mariamp nap mek kápae kare koumteouráp arop koupoukarea Kwarén kar toropwaprá tankáp napo, am mek akwap. ¹³ Pita ekamp ménki fek porokwap nanko maok, am mek tére konámp yupu ankárank ménki kikip naeria mank. Maomp e te Roda. ¹⁴ Aenámpao maok, mao Pitamp kar wuri wa námp kwamp maok, warákárria ménki kikip mo, warko pwatará nap mek fárakoprá youmpea koumteouráp aropan sérrá, “Pita koropea ménki fek yakáne!” ¹⁵ Mak ránko maok, táte am fárakapao man sérrá, “Amo te épépérépri kwapono.” Aerapo maok, mao kárákáre fek sérrá, “Kare kar mao yak námpono!” Mak ránko maok, tá am fárakapao sérrá, “Ae te amo maomp enselén nkeri kwapono.”

¹⁶ Aenapan maok, Pita oukoumwan ménki fek poporokwaprá yak nánko, am fárakap tukupea ménki kik-pwarará Pitan nkeria kokorokor.

¹⁷ Aenapo maok, Pita am fárakapan kari kwaponesia yae popwakop. Aeria maok, námwan Kwar Tokwaerao kalabus nap mekamp warámpea korop námp táman farákápria maok, arakrá sér, “Yumo ankár Jemsén séria maok, ankwapyae fárakapan kor farákáprá sér kipo.” Pita aerá séri

pwarará, wae oukur tará ankwapmwaek akwap.

☆

¹⁸ Táte koumounek soldia fákáre nke napo, Pita yak mo nánko, kokorokoria maok, námoku kok támao Pita te maok akwap teaná turunkup.

¹⁹ Aeapo maok, Heroto am wawia am fárákan ‘Tukupea yumo Pitan oupourounkenk’rá sénánko, tukupá oupourounk napao maok, man nke mono. Aenapantá maok, am Pitan poukeyakápinap arop kotia maok, ‘Am fárákan tirá wourenk’rá sér. Takia maok, wakmwaek Heroto Judia pwarará pikia taun Sisaria mek yak.

Herot sumpwimp kar

²⁰ King Heroto taun Taia ntiaka Saidon mekamp koumteouráp aropan yopor tokwae. Aenámpantá maok, am fárákan mao poukwapnám apár mekamp fir sám konap kwamp maok, am mekamp taokeyakáp konap arop fárákan koupoukarea Sisaria mek tukupea man nke mwaria. Am fárákan kingomp nap taokeyak konám arop Blastusénmékir, námwan yaewouranoria man kar séria pwarará maok, wakmwaek tukupea King Herotén nkea maok, ‘Amo yinan aropompria am yopornap wampwe pwarae’rá sér.

²¹ Heroto yae ankwap páte nám, am yae fek kingomp ankank moporia náráp sia king fek tankria maok, am fárákan kar tokwaeri sér.

²² Aenánko maok, koumteouráp arop tékén arakrá sér, “Wi! Máte aropamp kar mono! Mámá arop máte kwar ankwapono!” ²³ Aerapo maok, Heroto

☆ **12:17:** Ap 12:7-8

am fárákapamp kar wawia, námo saráp tokwae kar nampara, Kwaromp e narek sampok te monoria námpantá, koupour kar Kwar Tokwaeramp enselo man porokwap nángo maok, torompérao man fépér nángo, touwe sámpea sumpwimpono.

²⁴ Aetánko maok, Kwar Tokwaeramp kar te kárákáre kareria némp-némp akwapámpono. ✧

²⁵ Aeránko maok, Barnabas ntia Sol Jerusalem mek mani nénkea pwarará maok, warko arákarrá Antiok mek akwapria maok, Jon Makén warámpea énéngi tukup.

13

Sios fákárerao Barnabas ntia Solén Kwaromp tére nenep nánapi pwaranap kar

¹ Antiok mekamp sios mek te profet ankwap fárákap, tá Kwaro warákárnámp nínik yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia yakáp naponu. Am arop fákáreramp e te Barnabas, Simion, ankwap e te Yákáre Kor Arop, tá taun Sairini mekamp Lusius, ankwap te Gavman Tokwae Herotént pi-tikipámp Manaen, ankwap te Sol.

² Ankwap ke fek sios mekamp kounteouráp arop Kwarén loturia fir wuriapo maok, Yiki Kor Spiritao am fárákan arakrá sér, “Yumo ankár Barnabas ntia Solén am tére nenep nánapi pwar kipo. Ono wae am arop yaworan wumwiria nánapi tenampon.” ✧ ³ Aerámpantá maok, am fárákap fir wuriria am arop yaworamp pourouk yae paprá kar toropwapia tirá kérép. ✧

Barnabas ntia Sol Saiprus mek Kwapwe Kare Kar farákápep kar

⁴ Yiki Kor Spiritao Barnabas ntia Solén tirá kérépánko, akwapea taun Selusia mekia maok, sip mek korokwapea nepo sipao tia apár amor ke Saiprus mek akwap. ⁵ Am arop yaworao akwapea taun Salamis mekia maok, Juda fárakapamp lotu nap mek Kwaromp kar farákáp. Jon Mako kor am arop yaworént yakrá yaewour. ✧

⁶ Am arop yaworao akwapeaka am mek némp-némp ponankor yárákrá akwapea, taun Pafos mek. Aeria am mek nke nepo maok, arop ankárankamp Juda mek kamp kwekár profet ankárank, maomp e te Bar-Jisas. Mao te foupourá, nkwakwe make yoporokwam ti-yárák i konámp arop. ⁷ Mao te Gavman tokwae Sergius Paulusént yak konámpono. Am Sergius Paulus te ninik kwapwerá yonkwae kourráp arop. Mao Kwaromp kar wa naeria maok, Barnabas ntia Solén koropenkrá sérrá, “Yumo koropea nepo, Kwaromp kar wa nae.”

⁸ Am fou ntia yoporokwam ti-yárák i konámp aropan te Grik kar fek ‘Elimas’rá sér i konámpo. Am arop yaworao kar farákáp nepo, Sergius Paulus wawiaka mérantánoria maok, Elimaso Barnabas ntia Sol tére nepan taokarrá pap naeria wae. ⁹ Aenámpan maok, Sol, ankwap e Pol, man te Yiki Kor Spiritao top-pwarámpá yak nángo, Elimasén kárakáre fek tokoreyákrá arakrá sér, ¹⁰ “Amo te Satanomp tárápara, kwapwe kare ninikan ponankor yorowar napon! Amo te kwekár ninik ntia ponankor kwatae ninikao

✧ 13:5: Ap 12:12

amwan top-pwarámp kari yak námpon. Aenánko amo Tokwae Karamp yae-párák kare kar sámpá korokore mwaek sakwap nap te makár pwar nanapon? ✧ ¹¹ Amo wawae! Oukoumwan te Tokwae Karamp yae korao amwan porokwap nánko waráp yi wurumpi yak nánko, oukoumwan amo yámar wae nke nanap pourou mono, waráp yi te éri tae morok ke fek oupouroupeyak naenámpon.” Polo makrá séránko maok, táte am fek táman koupour kar koumwe kirikip támáre niampao Elimasomp yi nánkáráp. Aenánko maok, Elimas te kwaporok nkwarek mamek akwaprá, námwan yae tokoropea mwae kup yénképenkria arop oupourouk. ¹² Aenko maok, Gavman Tokwae am ankank táman nkea maok, Jisasén mér. Mao te Jisasoinámp kar farákáp námp wawia korokop kare.

Barnabas ntia Sol apár Pisidia mekamp taun Antiok mek kar farákápep kar

¹³ Pol ntia mént paokopnap arop te Pafos meknámp sip sámpea tukupeaka provins Pamfilia mekamp taun Perga mek tukupapo maok, tá Jon Mak te am fárákapan pwarará arákarrá Jerusalem mek akwap. ¹⁴ Am fárákapao Perga pwatará tukupea maok, distrik Pisidia mekamp taun Antiok mekria maok, táte Sabat yae fek Judamp lotu nap mek yinkeá tankáp. ¹⁵ Yinkeá tankápapo maok, tá lotu nap mek taokeyakáp konap arop fárákap Mosesomp lo ntia profet fákáreramp kar nkerá farákápea pwarará maok, wakmwaek Pol ntia maomp fákáreran sérrá, “Naeou tárápu! Yumo

✧ **13:10:** Jo 8:44; Ap 4:8

koumteouráp aropamp ninik mek kárakáre sánk mwanap kar ankwap yak nánko te, yumo fwap farákáp mwanapono.” ¹⁶ Aerapo maok, Polo am fárakapan kari kwaponoria yae fek saráp pop-wakoprá arakrá sér,

“Israel fi, yumo tá arop ankwap fi Kwarén lotu i konap, yumo wawenke! ¹⁷ Israel firamp Kwar te nomp appeyaenápén náráponoria nánkáráp tenánko, mao náráp apár pwarará, Isip mek tukupea amorik kékéri yakápria, arop fi tokwae forokarapono. Aenapo, wakmwaek mao námokuráp kárakáre fek Isip mekamp éréképea koropámpon. ✧ ¹⁸ Aeria maok, am fárakap arop yak mo apár mek yakáprá kwatae ninik napan Kwaro, am te monoria ninik tokwaerá akwapea 40 yopwar fekimpon. ✧ ¹⁹ Aeria maok, apár Kenan mek te Kwaro fákánek fi koumteouráp arop kwatae papria, am apár Israel firan sánk tenánko, Israel firamp apár yakámpon. ✧ ²⁰ Am ankank ponankor koropánki námp te 450 yopwar * akwap námp mekimpon. Israel fi am apár sámpá yakápia napo, wakmwaek Kwaro Israel fi taokeyakáp mwanap arop kák tenánko yakáprá tukupea, profet Samuel yakámp ke fekiapon.

²¹ Am ke fek am fárakap ‘King sámp mwar’rá Kwarén sénapo maok, tá Kwaro am fárakapan

✧ **13:17:** Kis 6:6; 12:51 ✧ **13:18:** Kis 16:35 ✧ **13:19:** Nam 7:1 * **13:20:** Am 450 yopwar te arakrá kouroump napon: 400 yopwar te Kwaro nánkárápnámp arop fárakap Isip mek yakápiap yopwarono. (Stat 15:13) 40 yopwar te arop yak mo apár meak tukupapono. 10 yopwar te tukupea Kenan mekria Jekopomp tárápu apár oumwi kákákrá tirá am mek turukumpiap yopwarono.

poukwap naenámpria Kisomp táráp Solén king yoroi pwate nánko, 40 yopwar fek yakámpono. Mao te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ✧ ²² Aempan maok, Kwaro man far-pwarará, Devitén king yoroi pap. Mao arop fárákapan sérrá, ‘Jesimp táráp Devitén ono wae nkea man warákár nampon. Mao te ankár onompponankor ninikaok yárák naenámpon.’ ✧ ²³ Kwaro am tak námp te, mao wokwaek séri námp niamp. Am Devit yakámp fi mek Israel nomwan warko érékép naenámp nánapia sámp-kérép nanampri námp te, am arop te Jisasono. ✧

²⁴ Jisas oukoumwan tére mo nánko, Jono Israel firan ‘Ankár kwatae ninik pwarará, ént mek nérenk’ ria kar fárákáp. ✧ ²⁵ Jono námoku térenámp tére wae pwar naeria maok, arakrá sér, ‘Yumo te ono te wa námpria nap? Ono te am yumo yépékrá yakápnap arop támao mono. Aeno yumo wawenke. Am arop ankárank onomp wakmwaek korop naenámp te, ono su aokoroepa worokwap konámp aropamp yae ankore mek kánanke kwatae yak nampara, ono maomp su aokoroepa worokwap nanamp pourou mono.’ ✧

²⁶ Nánaeou tárápu, yumo te Abrahamomp fekamp arop fi, tá yumo arop ankwap fi Kwaromp yae ankore mek yakáp i konap, yumo wawenk. Am arop Kwaro ‘Koumteouráp aropan warko érékép naenámp’rá sénámp te nomonámpok sámp-kérép námpon. ²⁷ Aenámpan maok, Jerusalem mek yakápnap arop, ntia am fárákapan taokeyakáp

✧ **13:21:** 1 Sml 8:5,19 ✧ **13:22:** 1 Sml 13:14; 16:13 ✧ **13:23:** Ais 11:1 ✧ **13:24:** Mt 3:1-2 ✧ **13:25:** Jo 1:20,27

konap arop fárákáp te, am arop nomwan warko érékép naenámp aroponrá wuri nke moi napon. Aeria maok, profet fákáreramp kar Sabat yae méntép farákáp konap te ninik mo. Aenapara, am fárákápao sérrá, ‘Am arop te ankár sumpwiano’rá sériap te wokwaek profet fákárerao sériap kar méntér pwi námpon. ☆ 28 Am fárákápao mao am fek sumpwi naenámp ankank te nke mo napan maok, gavman tokwae Pailatén, amo sénapo, soldia fákáre man sámp-wouroumpanáponoria kárákáreapon. ☆ 29 Wokwaek profet fákárerao, arop fárákápao man tak mwanapan sérimpaokia pwarará, man yaopwae porokopramp fekamp sámpá ékia péri me mek santukupá papapon. ☆ 30 Takiapan maok, Kwaro man warko péri me mekamp fárámpea pap nánko, 31 kápae kare yae fek arop fárákáp wokwaek Galili pwarará méntér Jerusalem mek tukupap fárákápao man kápae kare yae fek nke napon. Aeapan oukoumwan te am arop fárákápao Juda firan am kar táman farákáp konapon. ☆

32 Yino mámá Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp námp te ará: Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápén sérrá, ‘Mao nomwan warko érékép naenámp arop sámp-kérép nanamp’ rimp te, 33 oukoumwan nomo yakápnámp ke fek Jisasén fárámpea pap nánko, am fárákápamp tárápu nompor am támao wae kare am karént pwi námpono. Am ankankamp kar te Sam anánk fek arakrá sénámpon,

☆ 13:27: Jo 16:3 ☆ 13:28: Mt 27:22-23 ☆ 13:29: Mt 27:59-60

☆ 13:31: Ap 1:3,8; 2:24

‘Amo te onomp tárápono.
Ono oukoumwan waráp naropwar yak nampono.’

☆

34 Man am apár me mekamp fárámpá pap námp te,
warko apár me mek pikia mákäre mono. Am tak
námp te, Kwaro wokwaek sérrá,
‘Ono wokwaek Devitén sériampnámp taknámp,
yumwan yaewourria yiki kor kare ankank
kwapwe nénk nanampon. Am ankank
te ankár kare kar ono sérinampaok korop
naenámp.’ ☆

35 Tá Kwaromp Buk fek yaknámp ankwap karao
kor arakrá sér,
‘Amoku waráp tére naenámpria nánapinap arop te
numwar apár me mek mákáreanoria pwar
mono.’ ☆

36 Nomo wae mér, Devito apárok yakámp
fek te, mao ankár Kwaromp ninikaokimpon.
Tá wakmwaek mao sumpwi nánko, maomp
appeyaenápén kákap apár me mek páte napo,
maomp pourou te wae mákäre tenámpon. ☆

37 Aeno am arop Kwaro fárámpá pap námp te
mákäre mono. 38 Aenámpara, nánaeou tárápu, yino
kar arakrá farákáp námpon: Yumo am arop yiráp
kwatae ninik tirá épér naenámpria ék námp aran
fwapia mér kipo. ☆ 39 Mosesomp lo kar te yiráp
kwatae ninik te tirá épériaka yumwan ‘Yae-párak
kare arop’rá sér mo kareno. Aeno am Jisas te
ponankor arop man mér napo, maomp ponankor
kwatae ninik tirá épéria man ‘Yae-párak kare
arop’rá sér i konámpono. ☆ 40 Aenámpara, yumo

☆ 13:33: Sng 2:7 ☆ 13:34: Ais 55:3 ☆ 13:35: Sng 16:10

☆ 13:36: Ap 2:29 ☆ 13:38: Ap 10:43 ☆ 13:39: Ro 10:4

mér kip: Profet fákáerao wokwaek kar sériap kar yiráp pourouk koropantáno. Am kar te arakrá sériapon:

⁴¹ ‘Yumo wouroump-sér i konap arop yumo nkeria tokoreyakápenke! Yumo te korokopria surumpwi mwanapon. Ono te yumo ou mek mwar pourouráp ankank yoro nanko, korop naenámpón. Táte arop ankwapao ono tak naeramp ankank yumwan sénapo kor yumo karenoria mér mwanap pourou mono.’” ✧

⁴² Polo am kar farákápea pwarará Barnabasént wae ek akwap neria nepo maok, am arop farákapan arakrá sér, “Sabat yae ankwap fek te yumo ankár arákarrá koropea yinan am ankankamp kar warko farákáp kipo.” ⁴³ Am kar séria pwarará, arop ponankor am lotu nap pwarará apárok mank. Aeriaka Juda kápae kare, tá arop ankwap fi Juda fákáerao lotu i konap ninikaoknap arop fákáre Pol ntiaka Barnabasomp wakmwaek tukupapo, am arop yaworao am farákapan ‘Ankár Kwaromp ninikaokria maomp aropompnámp ninik kárákáre fek niki-samp yakáp kip’rá sér.

⁴⁴ Ankwap Sabat fek am taun mekamp arop kápae kare Judamp lotu nap mek Pol ntia Barnabas farákáp nepo, Kwaromp kar wa mwaria korop. ⁴⁵ Aenapan maok, Juda fákáre am arop ou táman nkea kokwarok. Tá am farákap Polomp kar apárok anámpea paprá, man wouroumprá sér. ✧ ⁴⁶ Aeapo maok, Pol ntiaka Barnabas kar

tae fek arakrá sér, “Yino te Kwaromp kar ankár Juda yumwanmékir farákáp nenempan maok, yumo am kar kwe-pwararea, ‘Yino te yiki yakápá yakáp mwanámp sámp mono’rá sénapon. Makrá sénapan maok, yumo wawenk! Oukoumwan te yino warko yumwan kar farákáp mono. Yino te ankwap firan kar farákáp nenempono. ✧ ⁴⁷ Am te apae riteanápe, Kwar Tokwaerao yinan arakrá séri námpon, ‘Ono amwan ponankor arop firamp wae niampi pap nanko, amo ponankor apár mekamp koumteouráp aropan yaewour napo, ono am fárákapan warko érékép nanampon.’ ” ✧

⁴⁸ Am mek yakápnep ankwap fi koumteouráp arop am kar wa napo, kwapwe kare náno, warákáránkria am táman Kwarén ‘Aesio’rá sér. Ponankor koumteouráp arop Kwaro yiki yaká yakáp sámp mwanapria nánkáráp tenámp, am koumteouráp arop fárákáp te wae mér nap támaono.

⁴⁹ Am fárákáp te Kwar Tokwaeramp kar sámpea am apár mekamp némpouk mwaek farákáprá paokopiapon. ⁵⁰ Aeno Juda fákáre te am némpouk amp e tokwaeráp Kwarén lotu i konap ninikaok i konap koumteou, tá am taun taokeyakáp konap arop fárákapan fopwaok napo maok, arop fárákapao Pol ntia Barnabasén sámpá yampourouria am apár mekamp yérépea ankwapok kérép. ⁵¹ Aenapantá maok, am arop yawor náráp pukamp su fekamp woup kwar poporokomp. Am tak námp te, am námokuinap

✧ 13:46: Ap 18:6 ✧ 13:47: Ais 49:6

kwatae ninik méranáponoria nepon. Tá am arop yawor Antiok pwarará Aikonium mek akwap. ⁵² Aepan maok, Antiok mekamp Jisasén mérnáp koumteouráp aropan te Yiki Kor Spiritao am topwarámp nánko, am fárákap warákár kareapon.

14

Barnabas ntia Sol Aikonium mek kar farákápep kar

¹ Pol ntia Barnabas Antiok mekip niamp taknámp rá Aikonium mek kor Juda firamp lotu nap mek youmpea kar farákápepo maok, am kar érik farákár kwapwenko maok, kápae kare Juda fi ntia kápae kare Grik fi am kar wawia maok, mér. ² Aenapan maok, mér monap Juda ankwap fákáre te ankwap fi mekamp koumteouráp aropan fopwaok napo, am fárákapao am mérnáp koumteouráp aropan kokwarok napon. ✧ ³ Aeapo maok, am arop yawor te apáp mono, Aikonium mek tokwaeri ke fek yakria Tokwae Karamp aropompnám kar táman farákáp. Aenepo, Tokwae Karao am arop yaworan kárákáre nénk nánko, nkwakwe make kárákáre yororo. Amnám ninik táman Kwar Tokwaerao koumteouráp aropan arakrá yénkép: Mámá kar am arop yaworao farákáp nep te waeman kare korono. ✧ ⁴ Aeapo maok, am taun mekamp koumteouráp arop te kuk pirékarea maok, ankwap fákárerao Juda fákárerént yakáp, ankwap fákáre aposel yaworént yakáp.

✧ 14:2: Ap 13:45 ✧ 14:3: Mk 16:20

⁵ Tá wakmwaek, Juda fákáre ntia ankwap fi arop, tá man taokeyakáp i konap arop fárákap, makia Pol ntia Barnabasén sámpá yampourouria maok, yumwian arokopea surumpwi kák mwaria wae. ☆ ⁶ Aenapo, Barnabas ntia Sol am tak mwarianap kar wawia maok, farákapea distrik Likonia mek taun Listra ntia Derbe mek akwapea maok, am mek yakápnámp némpouk mwaek yárákrá ⁷ Kwapwe Kare Kar farákápepono.

Barnabas ntia Sol Listra ntia Derbe mek térep kar

⁸ Listra mek arop ankáránkamp yak námp, maomp pu kor te kárákáre mo, mao te wokwaek éntupwaro fárákapámp fek pu kwatae yak nánko, kánanke yárák mo, párák kar tank konámp. ☆ ⁹ Ae konámpao maok, am arop Polo farákápnámp kar wa nánko, Polo man kárákáre fek tokoreyákrá nke nánko maok, am arop te wae méria, mao te wae kwapwe kare naenámp pourou. Aenámpantá maok, ¹⁰ Polo kar tae fek arakrá sér, “Amo fárámpea fokopeyakaé.” Aeránko maok, am arop fékér pokrá fokopeyakea maok, yárákrá akwap.

¹¹ Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop Polo am taknámp ankank nkea maok, Likoniamp kar fek arakrá sér, “Kwar fákáre arop arákarea nomonámpok korop napon.” ¹² Aeria maok, Barnabasén sérrá, “Mao te Kwar Susono.” Pol te kar farákáp konámp aroponoria maok, man sérrá, “Mao te Kwar Hermesono.” Susomp lotu nap te am taun mek faek yak. ¹³ Aenko maok, pris am lotu nap mek am mekampao bulmakau touroup

☆ 14:5: Ap 14:19 ☆ 14:8: Ap 3:2

ti, tá yao fu paok fek aria maok, am taun ménki fek koropea maok, kourap aropént am arop yaworan ofa sánk mwaria.

¹⁴ Aenapan maok, am aposel yawor Barnabas ntiaka Pol am kar wawia maok, námokuráp waempyam pápearia maok, am fákáre ou mek fárakoprá akwapea tékén arakrá sér, “Nouroup arop fákáre! Yumo apaeritea tak ninik rape?”
¹⁵ Yino te arop kare yumo niamp takeno. Yino te Kwapwe Kare Karan yumwan arakrá farákáp nempon: Yumo te ankár am ankank kánanke kwataeran lotu i konap te pwarará, yiki yak konámp Kwaronámpok arári tukupenke. Mao te yámar yoro, tá apár yoro, solwara yoroia maok, am mek yakáp mwanap ankankan kor ponankor yoroinámp Kwarono. ✧ ¹⁶ Tá kare, wokwaek kar te, appeyaenáp fákáre yakápap ke fek te ponankor arop fi, numwar takanáponoria pwate nánko, námokuráp ninik fek paokopiapon. ¹⁷ Aenámpan maok, mao te ponankor mek wouroumpyak nánko, arop fárakap man mér mo mwanap te mono. Mao te waeman érik kápae kare por yumwan yae-párak kare yaewour i konámpono. Mao te yumonapok warákam sámp-kérép nánko, yiráp fir forokor konámpono. Mao te yumwan fir sánkrá, yiráp ninik mek warákár sánk konampon.”
 ✧

¹⁸ Arop yaworao máma kar má makrá farákáp nepan maok, kourap aropao am arop yaworan ofa sánk mwaria kárakáre napo, arop yaworao, taki kwaponoria kárakáre fek tárakwamprá

yárákipon.

Polén yumwian arokopap kar

¹⁹ Tá Antiok mekamp, Aikonium mekamp Juda fákáreráo kor taun Listra mek koroepa am mekamp koumteouráp aropan Poléenkria fopwaok. Aenapo maok, am fárákap Polén yumwian arokop. Arokopea pátea maok, mao te wae sumpwi námp ritea, man taun mekamp éréképá tukupea ek sir. ✧ ²⁰ Aeapan maok, Jisasén mérnáp arop fárákap koroepa man ikir napo, mao fárámpea warko taun mek akwap. Tá wakmwaek ankwap kumuruk Barnabasént taun Derbe mek akwap.

Barnabas ntia Pol Jisasén mérnáp aropan kárákáre sámpanáponoria yaewourinep kar

²¹ Am arop yaworáo Kwaromp Kwapwe Kare Kar am taun mek farákápria maok, kápae kare arop fárákap Jisasomp firáp arop arárrá kák. Aea maok, wakmwaek am arop yawor arákarrá Listra, Aikonium, Antiok mek akwapea maok, ✧ ²² am mekamp Kristen fárákapan kárákáre sámpanáponoria yaewourria maok, am arop yaworáo kárákáre fek arakrá sér, “Yumo mér nap te ankár kárákáre fek yakáp kipo. Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tukup mwarianámpan maok, manénkir te nomo ankár nkwakwe make ankank kwatae sámp mwanámp yak námpon.” ✧ ²³ Am arop yaworáo némp-némp ponankor sios taokeyakáp mwanap arop fárákap nánaprá párapop. Tá am arop yawor fir wuriria

✧ **14:19:** Ap 17:13 ✧ **14:21:** Mt 28:19 ✧ **14:22:** Ap 18:23; 2 Ti 3:12

Kwarén kar toropwapria maok, am Tokwae Karan mérnáp arop fárákapan maomp yaek kák.

Barnabas ntia Sol distrik Siria mekamp Antiok mek arákarrá akwapep kar

²⁴ Wakmwaek Barnabas ntia Pol akwapea distrik Pisidia mek kukia maok, provins Pamfilia mek akwap. ²⁵ Am arop yaworao taun Perga mek Kwaromp kar farákápea maok, wakmwaek taun Atalia mek pik. ²⁶ Am arop yawor Atalia meknámp sip sámpea warko Antiok mek pik. Am taun mek te wokwaek Kristen fákárerao am arop yaworan Kwaro aropompia yaewour nánko téré nenepria Kwaromp yaek papapono. Aeapan, oukoumwan te am arop yawor wae térérá yárakia pwarará, Antiok mek arákarrá akwap nepon. ✧ ²⁷ Am arop yawor wae akwapea maok, am sios mekamp arop fákáreran wumwí nepo, koroepa koupoukour. Aenapo maok, am arop yaworao kápae kare ankank Kwaro am arop yaworént téremp, táman farákápria arakrá sér, “Kwaro arop ankwap firan kor mwae fik-pwar nánko, wae mér napon.” ✧ ²⁸ Aeria maok, am arop yawor am mekamp Kristen fákárerént Antiok mek kápae kare yae yakepon.

15

Jerusalem mek aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop koupoukareap kar

¹ Juda mekamp arop ankwap fárakap Antiok mek yinkea maok, Kristen fákáreran kar yénkrá farákápria maok, arakrá sér, “Yumo Mosesomp

✧ 14:26: Ap 13:1-2 ✧ 14:27: Ap 15:4,12

loaok tukup moria yipi fékér monap arop yumwan te Kwaro warko érékép naenámp pourou mono.” ✧

² Takrá sérapo maok, Pol ntiaka Barnabas am arop fárákapao taknap kar wawia maok, am fákárerént kar yorowara waeria maok, am táman téréménk tokwae. Aenapo maok, Kristen fákárerao Pol ntia Barnabas, tá arop ankwap fárákap makia man sérrá, “Yumo tukupea Jerusalem mekamp aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap fákáre makia kar fwapokwapenke.”

³ Aeria maok, sios fákáreao am fárákan tirá kérép napo, distrik Fonisia ntia distrik Samaria mek kukria maok, am mekamp arop fárákan Kwaro ankwap fi aropamp ninik ti-arárrá kák námp táman farákáp. Aenapo maok, am mekamp Kristen fárákapao kor am kar wawia warákáránk.

⁴ Am fákárerao tukupea Jerusalem mekapo maok, sios mekamp kourap arop ntia aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop makia man warákáránkria érékép. Aenapo, Pol ntiaka Barnabaso am fárákan kápae kare ankank Kwaro méntér tére námpan farákáp. ✧

⁵ Aenapan maok, Farisi mekamp Kristen ankwap fárákapao arakrá sér, “Ankwap fi arop fárákap nomo yakápnámp fi mek korop mwaria napo te, ankár maomp yipi fárákapria, am fárákan ‘Yumo ankár Mosesomp loaok tukup kip’rá sér kipo.”

⁶ Aerapo maok, aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop fákáre am kar fwapokwap mwaria koupour. ⁷ Am fárákapao kar tokwaeri sérarrá tukup napo maok, Pita fokopeyakra am

fárákapan arakrá sér, “Nánaeou fákáre, yumo te wae méron: Kwaro wokwaek yumo ou mekamp námwan tére ti-sápria, onan te, ankwap fi aropan Kwapwe Kare Kar farákáp napo, wawia mér mwanaponria nánapi námpon! ⁸ Kwar te ponankor kounteouráp aropamp ninik wae mér námpara, mao nomwan ti-sáp námp niamp take pourouráp Yiki Kor Spirit am fárákapan nénk námpono. Am taknámp ninik támao am fárákapan warákárrá érékép námp nomwan yénkép námpon. ⁹ Mao te nomwan ankwap pourourápria, ankwap firan ankwap pourouráp ninik mono. Am fárákap te man mér napo, am mér nap fek táman am fárákapamp ninik mao námoku nke námp fek yiki kukarrá kák námpon. ✧ ¹⁰ Aenámp te, yumo apaeritea Kwarén kokwae sánk napon? Wokwaek nomp appeyaenáp, tá oukoumwan nomo kor am kápaenámp ankank samp mwanámp pourou mo námp te, yumo apaeritea Kristen fárákapamp fére kor fek am kápae yarokwapea pap napon? ¹¹ Aenámpan maok, nomo arakrá mér námpon, Jisas Tokwae Karamp aropomp fek Kwar te am fárákapaninámp taknámp nomwan kor warko érékép naenámpon.” ✧

¹² Pita makrá séránko maok, am néntépap arop fárákap te kar pwarokwaprá sér mwanap mo nánko, karmparáp tankáp. Aenapo, Barnabas ntia Polo Kwaro man yaewour nánko, ankwap fi arop ou mek kárákáre yoroi nep táman farákáprá sénépo, am fárákapao woupwi pátea wará tankáp.

¹³ Arop yaworao séri pwar nepo maok, Jems

arakrá sér, “Naeou, nánaeou fárakap, yumo onomp kar wawenke! ¹⁴ Yumwan wae Saimono séri námpon. Wokwaek manénkir te Kwaro ankwap fi aropaonapok koropea am ou mekamp arop ankwap fárakapan éréképeanánko, mao námokuráp firáp yakáp napon. ¹⁵ Tá profet fákáreramp karan kor take pourouráp karan arakrá kumwiapon:

¹⁶ “Tokwae Karao arakrá sér,
 “Devitomp fi te napao tukur tank námp niamp námpan maok,
 nánkár wakmwaek ono arákarrá ékia warko sámp-fokop nanampon.
 Aeria am mekamp ankank kwatae akwap námp te, ono warko wourékam yororoia sámp-fokop nanampon.

¹⁷ Ae nanampara, arop ankwap fi te Tokwae Kar onan oupourunkia nke mwanapon. Am kouramteouráp arop ponankor te ankwap fi mekampan maok, ono am fárakapan onokumponoria nánkáráp tenámpono.”

¹⁸ Mámá kar te Tokwae Karao mámá ankank oukoumwan korop námp máman, wokwaek kar sérimpon.’ ☆

¹⁹ Aenámpara onomp ninik te arak námpon: Nomo ankwap fi arop kwatae ninik pwarará Kwaronámпок tukup nap te, nomo man ninik kápae sánk mwareano, mono. ²⁰ Yae-párak nomo te am fárakapampor pas kumwia arakrá sér mwanámpon: Kwekár kwarén ofanap fir te fári kwaponono. Am te Kwaro nke námp fek oumnám ankankono. Tá kokopor niniki kwaponono. Tá

☆ **15:18:** Amo 9:11-12

fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap nap te fári kwapono. Am te oukoumwan yiri am mek yak námpon. ✧ ²¹ Nomo te wae mér námpon: Wokwaekia koropea oukoumwan námp te, ponankor ankwap fi aropamp taun mek te arop fárákapao am Mosesomp lo kar fárákáp konapono. Tá ponankor Sabat yae méntép lotu nap mek am kar nkerá fárákáp konapon.”

Ankwap fi mekamp Kristen fákáreran pas sámp-kérépap kar

²² Aeria maok, aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop, ntia sios mekamp koumteouráp arop ponankor, makia maok, am pas sámpá tukup mwanap arop fárákápá pwar. Am arop fárákapamp e te Judas Barsabas tá ankwap te Sailas, am arop yawor te Kristen fákáre taokeyak konepon. Man Pol ntia Barnabasént Antiok mek tirá kérépria, ²³ am arop yaworamp yaek sáncap pas te arakrá sér,

“Yino aposel, yino Kristen taokeyakáp konámp arop, yiráp ankwapnápo, mámara pas kumwia yumo ankwap fi mekamp ankwapyaenáp fárákáp taun Antiok mek yakáp nap, tá provins Siria ntia provins Silisia mek yakáp nap, yumonapok sámp-kérépria ‘Gude’rá séreano. ²⁴ Yino wae arakrá wawi námpon: Yino ou mekamp arop ankwap fárákáp tukupea yumwan kwataenámp kar fek korokopea pap naponono. Am fárákáp te yiráp ninik sámpá yampourou napan maok, yino te am fárákapan ‘Tak kip’rá sér moi námpon. ✧ ²⁵ Yino am ankank koropnámp kar wawia koupoukarrá ankáránkamp

ninik fek kar papea mámá arop anánkaopwe Barnabas ntia Polént yumonapok tirá kérép námpon. Am Barnabas ntia Pol te yino man warákár kare konámpon. ²⁶ Am arop yawor te námwan napo kor, apáp mono. Námoku te wampwe pwarará, nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp eran érik sér i konepono. ²⁷ Aeno yino Judas ntiaka Sailas arop yaworan tirá kérép námp te, am arop yaworao kor pas fekamp kar niamp taknámp yumwan top kor fek sénenepon. ²⁸ Yiki Kor Spirit yinont yak nánko, yino kar arakrá pap: Yino te yumwan kápaenámp ninik kápae kare pap mono. Aenámpara, yumo ankár am séri námp táman saráp mántwaok kipo. Am te ará: ²⁹ Yumo fir kwekár kwarén sánk nap fári kwapono. Tá yumo oukoumwan yiri yaknámp nape fir fári kwapono. Yumo fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap nap fári kwapono. Nkwakwe make kokopor ninik te ankár warákarrá tukup kipo. Yumo mér karria mámá ninik ponankor warákarrá tukup nap te, yumo kwapwe kare yakáp mwanapon. Wae támaono.” ☆

³⁰ Aea maok, sios fákárerao am fárákan Antioke mek tirá kérép. Aenapo maok, yinkea Antioke mek sios mekamp koumteouráp aropan koupoukarea maok, am pas sánk. ³¹ Aenapo, am sios fákárerao am pas sámpea nkerá farákápea maok, am fárákan kárákáre nénk naenámp kar nkea warákáránk. ³² Judas ntiaka Sailas arop yaworao kor profetara, kápae kare kar kwapwe Kristen fákáreran farákápepo maok, tak nep támao am fárákapamp ninik mek kárákáre nénk. ³³ Am

☆ 15:29: Ap 15:20

arop yawor te Antiok mek éri tae morok ke yakea nepo maok, wakmwaek am mekamp Kristen fákáreráo man ‘Ye...!’ ria maok, manénkir tirá kérépap aropaonapok tirá kérép. ³⁴ [Aenapan maok, Sailas te warko ankwap ninik sámpea Antiok mek yak námpon.] ³⁵ Aenko maok, Pol ntiaka Barnabas te Antiok mek yak. Am arop yaworáo kápae kare ankwap arop fárákapént kountouráp aropan Kwaromp kar yénkria maok, Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar farákáp.

Pol ntiaka Barnabaso moumountukri ninik sámnpé kar

³⁶ Nánkár wakmwaek ankwap ke fek maok, Polo Barnabasén arakrá sér, “Nomo ankár arákarrá akwapea ponankor taun mekmwaek nánaeou tárápu nke nenempono. Wokwaek nomo Tokwae Karamp kar farákápemp te, am fárákap fwapi yakáp te mokop nap mér nenempono.” ³⁷ Aeránko maok, Barnabaso Jon Mak warámpeaka énénti tukup mwaria. ³⁸ Aenámpan maok Pol sérrá, “Am arop te wokwaek nomo Pamfilia mek énénti tukupá tére mwareakámpao, nomont akwap moimpara, nomo man te warámp mono.” ✧

³⁹ Aeria maok, am arop yaworáo am kar táman nonopok kákkaria maok, táte warko énénti téré mo, pwararea maok, Barnabaso Mak warámpea Maként sip mek korokwapea apár amor ke Saiprus mek pok. ⁴⁰ Aepo Polo Sailas warámpea énénti akwap neria nepo maok, Kristen fákáreráo am arop yaworan arakrá sér, “Tokwae Karamp aropomp te fwap yumont yak námpon.” ⁴¹ Am

✧ 15:38: Ap 12:12,25; 13:13; Kl 4:10

arop yaworao provins Siria ntia provins Silisia mekmwaek akwapriaka sios fákáre kárákáre sámpanáponoria Kwaromp kar farákáprá yáarak.

16

Timoti Polént akwapámp kar

¹ Pol akwapeaka Derbe mekia maok, Listra mek kuri akwap. Am némpouk Kristen ankárank yak námp, maomp e te Timoti. Timotimp éntupwar te Juda mekamp yupurao maok, mao te Kristen. Maomp naropwar te Grik fi mekamp. ✧

² Listra mekamp Kristen, tá Aikonium mekamp Kristen fákárerao sérrá, “Timoti te kwapwe kare aropono.” ✧ ³ Aerapo maok, Polomp ninik te Timoti námont akwapanoria. Aeria maok, mao Timotin warámpea, maomp yipi fárákap. Am tak námp te, am mekmwaek yakápnap Juda fárákap Timotimp naropwar te Grik fi ara, maomp kar wa moantánoria námpon. ⁴ Am fárákap taun mekmwaek tukupria maok, am kar wokwaek aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop fákáre Jerusalem mek kar papea nap táman am mekamp Kristen fákáreran farákáp. Aeria maok, am fárákapao sérrá, “Yumo te ankár mámá kar táman ampaokrá yakáp kipo.” ✧ ⁵ Aerapo maok, am sios mekamp kourámp aropamp mér akwapea kárákáreria maok, kumur méntép akwap fárákap kwatae ninik pwarará korop napo, am sios akwapea tokwae kari yakámpono.

✧ 16:1: 2 Ti 1:5 ✧ 16:2: Fl 2:19-22 ✧ 16:4: Ap 15:23-29

Polo yém niamp fek Masedonia mekamp aropan nkemp kar

⁶ Pol mao distrik Frigia ntiaka distrik Gale-sia kuk tukupapo maok, Yiki Kor Spiritao sérrá, ‘Provins Esia mek te kar farákáp kwaponó’ ria taokor. ✧ ⁷ Aenámpantá maok, tukupeaka distrik Misia mekia maok, tá warko am feknámp provins Bitinia mek tukup mwaria napan maok, Jisasomp Spiritao, ampok tukup kwaponoria taokor. ⁸ Aerámpantá maok, Misia kámá pwarará taun Troas mek tukup. Tá am kumuruk Polo ampria maok, ⁹ yém niamp arakria nke nánko, provins Masedonia mekamp arop ankáránk fokopeyakrá maok, Polén wumwiria sérrá, “Amo ankár solwara tápamprá koropea Masedonia mek yinan yaewourae.” ¹⁰ Polo am nkeaka pwar nánko, yino * énéngi koupour Masedonia mek tukup mwanámp mwae kup oupouroung. Yino wae mér, Kwar te yinan ‘Am mek tukupea am fárákapan Kwapwe Kare Kar farákápenk’ ria wumwi námpon.

Lidia Kristenimp kar

¹¹ Aenko maok, yino Troas meknámp sip sámpea maok, ankár apár amor ke Samotres mek tukup. Tá ankwap kumuruk taun Neapolis mek tukup. ¹² Takia maok, yino am ént fikamp taun pwarará tukupea provins Masedonia mekamp taun tokwae Filipai mek tukup. Am némp te wokwaek Rom fi koropea manéngi tankámp némp támaono.

✧ **16:6:** Ap 18:23 * **16:10:** ‘Yino’rá sénámp te, Luk máamá buk kumwi námpara, námoku méntér sénámpono. Polo man Troas mek kikipia Filipai mek énéngi tukupapon. Aposel 20:6 fek kor nkeae.

Am te Masedonia mek ankwap mwaek yaknámp taun tokwaeno. Yino am taun mek ankwap yinink kumuri yakápimpon. ¹³ Tá Sabat yae fek yino tukupea taun mekamp yár younkwek ménki fekia maok, ént fik tukup. Yinomp ninik te am ént fik te Kwarén kar toropwap i konap yak námponoria tukup. Aea maok, yino am ént fik nke nánko maok, koumteou am fek koupoukour yakáp napo, yino tukupea am fek tankáprá am fárákapént kar sérar. ¹⁴ Aenánko maok, yupu ankárank maomp e te Lidia, Kwarén lotu i konámp, am kar wa. Am yupu te taun Taiataira mekamp, mao te waempyam noumouri yorororá, am fek mani sámp konámpono. Ae konámpao maok, Kwar Tokwaerao maomp ninik sámp-arákarrá pwar nánko, mao woupwi pátea Polo farákápámp kar táman wará tank. ¹⁵ Mao te ént mek anámp nánko, méntér ankárankamp nap mek yakáp i konap arop fárákapao kor énéntki ént mek nér. Mao ént mek anámpea pwarará maok, yinan sérrá, “Yumo nik napo, ono wae Tokwae Karan mér kare nampao nanko te, yumo te fwap onomp nap mek koroepa yakáp mwanapon.” Aeria maok, mao kárákárea wae námpantá, yino mao sérámpaokimpon. ✧

Pol ntiaka Sailasén Filipai mek fákapá papap kar

¹⁶ Ankwap yae fek yino kar toropwap i konap fek tukup nánko maok, kwaporok tére konámp yupu ankárank koroepa yinan mwaeao kikip. Am tére konámp yupu te yao-pwaeráprápara, wakmwaek korop naenámp ankank érik farákáp konámpono. Aenánko maok, am yupuran

✧ **16:15:** Ap 16:33; 18:8

taokeyakápnap arop fárakap te am yupuaó tére námp fek táman mani tokwae sámp konapono.

¹⁷ Am yupu te Pol yinomp wakmwaek koroprá arakrá wumwi, “Mámá arop fárakap te narek karaoki yaknámp Kwar Tokwaeramp tére aropono. Am fárakap te yumwan Kwaro warko érékép naenámp mwae kup sér i konapono.” ✧

¹⁸ Kumur méntép am yupu takae yak nángo maok, wakmwaek Polo maomp wumwi karan kokwaeria maok, mao sámp-arákarrá am yao-pwaerápan arakrá sér, “Ono Jisas Kraisomp e fek amwan sénampono: Amo mámá yupu pwarará worokor pikae.” Aeránko maok, am yao-pwaeráp koupour kar am yupuramp pouroukamp worokor pik. ✧

¹⁹ Aenángo maok, am yupuran taokeyakáp konap arop te warko mani sámp mwanap mwae kup mo námpantá maok, Pol ntiaka Sailasén tifápákamánkia éréképá tukupeaka némpoukamp taokeyakáp konap aropaonapok koupoukour konap fek. ²⁰ Aea maok, am arop yaworan éréképá tukupea jasonámpokia maok, am jas yaworan arakrá sér, “Mámá arop yawor te Juda mekampao maok, nomp taun mekamp kourteouráp aropan kwatae sokororá yarak nepono. ²¹ Takria maok, am arop yawor te kourteouráp aropan nomo Rom firao mono ri konámp ninikaok éréképá akwap nepono.” ²² Tá kourteouráp arop koroepa koupoukarrá, mao kuri sérrá, “Kare takrá yarak nepono.” Tá jaso am arop yaworamp pouroukamp waempyam

woropea pwarará, soldia fákáreran ‘Am arop yawor te paok ke fek fupukenk’rá sér. ✧ ²³ Aeránko maok, am arop yaworan paok ke fek táramak fukia maok, am arop yaworan santukupea kalabus mek papria maok, am kalabus nap taokeyak konámp aropan kar kárakáre fek sérrá, “Amo fwapnae karia yérékrá yakampo.” ²⁴ Am taokeyaknámp arop am kar kárakáre wawia maok, arop yaworan éréképá akwapea nap kuk karaokamp aokore mek kákea pwarará maok, yao kárakére me mek pu kor noropea maok, koumoumprá lok farákapá pwar.

²⁵ Aetánko maok, Pol ntia Sailas te kumur kupuk Kwarén kar toropwaprá tár sámprá tank nepo maok, ankwap kalabus fárákapao kor wae wará tankáp. ✧ ²⁶ Aenapo, am fek táman maok, némp yérur tokwae koropria maok, nap sámp-kákaewi naenko, am fek táman kalabus nap ménki ponankor kirip-akwapránk nánko, kalabus fákáreramp pouroukamp sen te ponankor aokor-aokori akwap. ²⁷ Aenko maok, am taokeyakámp aropao kor fárámprá nke nánko maok, kalabus nap ménki te ponankor kirip-akwapránk nánko maok, maomp ninik te kalabus fákáre wae ponankor pirikimpá tukup tenapan mpwe ninik. Aeria maok, námokuráp bainat ak-sámprá námoku támao námokuráp pourouk karámp-fárákapea sumpwi naeria. ²⁸ Aenámpan maok, Polo tékén sérrá, “Amo te amokuráp pourouk taki kwapono. Yino ponankor máyakápreano.” ²⁹ Aeránko maok, arop taokeyakámp arop támao wumwirá,

‘Yaomwi sankoropenk’ ria maok, Pol ntia Sailas yaknep aokore mek fárakoprá akwap. Mao apáp tokwaeria maok, kour me woukoupa waeria Pol ntia Sailasomp pu wonae fik piká párakap. ³⁰ Tá wakmwaek, am arop yaworan éréképea youmpea ekria maok, sérrá, “Arop tokwae yawor e, ono te apae mokop nanko Kwaro onan warko warámpano?”

³¹ Aerá séránko maok, tá arop yaworao man sérrá, “Amo ankár Jisas Tokwae Karan mér napo maok, Kwaro amwan warko warámpea waráp séraroan kor méntér éréképeanánko, maomp firáp yakáp mwanapon.” ³² Aeránko maok, am arop yaworao Kwar Tokwaeramp kar man farákápria maok, maomp nap mek yakápapan kor farákáp. ³³ Aeria maok, am kumuruk táman, am arop yaworamp ankáráp fupuia paprá, mao ntia maomp nap mek yakápnap arop ponankor énénti ént mek nér. ³⁴ Aea maok, am arop yaworan éréképea pokea námokuráp nap mekria maok, am arop yaworan fir nénk. Aeria maok, mao ntia maomp nap mekampung arop ponankor Kwarén mér nap táman warákáránka waeapon. ✧

³⁵ Aeaka wakoránko maok, jas plismanén tirá kérépánko maok, koropea am taokeyak konámp aropan sérrá, “Amo am arop yawor pwar napo, akwap kipono.” ³⁶ Aeránko maok, am arop am kar sámprá Polén sérrá, “Jas yaworao sérrá, ‘Yumwan tirá kérép napo akwap kipono’rá sénepe. Aerámpantá ono yumwan tirá kérép nae rae. Yumo akwapria yiráp ninik porokwe fek yakenke.”

³⁷ Aeránko maok, Polo man sérrá “Wi! Yino te Rom firamp e fek yak nempan maok, jas yawor apaeritea yinan kar fi oupourouunk moi yakrá, yinan koumteouráp arop nke nap fek kwaporok fuki nepon? Ae te oukoumwan te mao yinan kánánkámp tirá kérép nenep nie? Tak mo kareno! Ankár mao námoku koropea yinan kalabus nap mekamp éréképea ek párapok nenepon.” ✧

³⁸ Aeránko maok, plisman fákáreráo am kar santukupea jas yaworan sénapo, am kar wawia apáp. ³⁹ Aeria maok, am jas yawor akwapea kalabus nap mekamp Pol ntia Sailasén aropomp kar séria maok, éréképá tukupea ek párapok. Aeria maok, am arop yaworan ‘Yumo ankár máamá taun pwarará akwapenk’rá sér. ⁴⁰ Aerepo maok, am arop yaworáo kalabus nap pwarará maok, pokea Lidiamp nap mekia maok, am mekamp Kristen fákáre nkea maok, am fárákap ninik kárákáre sámpanáponoria kar farákáp. Takia maok, wakmwaek am arop yawor taun pwarará wae akwap.

17

Tesalonika mekamp arop fákáreráo Pol ntia Sailasén porokwap mwarianiap kar

¹ Am arop yaworáo akwapeaka Amfipolis mek. Tá am taun Amfipolis pwarará taun Apolonia mek akwap. Tá am taunan kár-pwarará taun Tesalonika mek akwap. Am taun mek te Juda firamp lotu nap yak. ✧ ² Aenánko Polo wokwaek i konámpnámp taknámpria maok, yinink

Sabat yae fek Juda fákárent tapokwap ko am lotu nap mek yink. ³ Aeria maok, Kwaromp Buk fek yaknámp kar am fárákapént sérarrá tankáp. Mao Kwaromp kar fi am fárákapan farákápria arakrá sér, “Am Kwaro kouramp aróp warko érékép naenámp Krai te mao ankár manénkir touwe sámpea sumpwia maok, warko wakmwaek fárámp naenámpono.” Tá warko mao arakrá sér, “Mámá Jisas ono yumwan maoinámp kar farákáp namp, am aróp támaonono.” ✧ ⁴ Arop ankwap fárákap wae méria maok, Pol ntiaka Sailasomp wakmwaek tukup. Táte Grik mekamp ankwap fákáreráo kor Kwarén lotu i konap aróp kápae kare, tá e tokwaeráp kouramp kápae kare, makia am aróp yaworamp wakmwaek tukup.

⁵ Aeapo maok, Juda fákáreráo am tak nap táman nkea yonkwae pwarámp. Aeria maok, am fárákap tukupea kouramp konap fek mwaek yakápnap kokwae tákar i konap aróp kwatae éréképea, tá am némpoukamp kouramp aróp kápae kare mént éréképea fopwaoka wae napo maok, tukupea Jesonomp nap ménki fopwari sir. Aeria maok, Pol ntia Sailasén ek santukupea kouramp arópamp yaek pap mwaria. ⁶ Aenapao maok, am fárákap te am aróp yaworan nke moria maok, Joses ntia ankwap Kristen fákáre taun taokeyakáp konap aróp fárákapaonapok éréképá tukup. Aea maok, am fárákapao arakrá sér, “Mámá aróp fárákap te ponankor apár mek mwaek paokoprá kwatae ninik napao maok, oukoumwan mapek korop napon. ✧ ⁷ Jeson náráp nap

✧ 17:3: Lu 24:26-27; Ap 9:22 ✧ 17:6: Ap 16:20

mek éréképá akwap námpon. Am ponankor arop fárákap te Sisaromp lo kwe-pwar konapon. Aeria am fárákapao sérrá, ‘Ankwap king yak námp, maomp e te Jisasono.’” ✧ ⁸ Koumteouráp arop ntia am taun mekamp taokeyakáp konap arop am kar wawia, kokorokoria kara wae. ⁹ Am taun mekamp taokeyakáp konap arop Jeson ntia arop ankwap fárákapan, kot paimia napo, pwarará tukupanáponoria wae.

Pol ntia Sailaso taun Beria mek térep kar

¹⁰ Wae kumur nánko, Kristen fákárerao Pol nti-aka Sailasén taun Beria mek tirá kérépapo maok, am arop yawor akwapea Beria mekia maok, Juda fákáreramp lotu nap mek yoump. ¹¹ Juda fákáre Beria mekamp te kwapwe kare koumteouráp aropria, am fárákapamp ninik te Tesalonika mekamp Juda fákáreamp ninikan kámákár akwap. Aeria Polomp kar wawia maok warákár kare. Am fárákap te, Polomp kar te kare kar ni mo nierá mér mwaria te, Kwaromp Buk fekamp kar kumur méntép énoukourá farákáp. ✧ ¹² Aeria maok, kápae kare Juda fi mekamp koumteouráp arop wae mér. Tá eráp kápae kare Grik koumteou, tá Grik poumou-tárápu kápae kare énéni mériapon. ✧ ¹³ Tá wakmwaek Tesalonika mek yakápnap Juda firao wa napo, Polo Beria mek kuri Kwaromp kar farákáprá yak. Aeria maok, am fárákap am taun mek tukupeaka am koumteouráp arop fárákapamp ninik sámpá yampourou napo maok, am fárákap kokorokor. ✧ ¹⁴ Aeapo maok,

✧ **17:7:** Lu 23:2 ✧ **17:11:** Jo 5:39 ✧ **17:12:** Ap 17:4 ✧ **17:13:** Ap 14:19

koupour Kristen fákárerao Polén solwara woupwi mek sámp-kérépapo maok, Sailas ntiaka Timoti arop yawor mwar Beria mek yak. ¹⁵ Am arop fárákap Polén mwaeaok warámp santukup nap te, ankár warámpá tukupea Atens mek pwararea korop mwariakapo, Polo am fárákapán sérrá, “Yumo tukupeaka Sailas ntia Timotin ‘Yumwan onan mao koupour korop kiprian’rá sér kipo.”

Polo Atens mek kar farákápámp kar

¹⁶ Polo Atens mek arop yaworan yépékrá yakria nke nánko maok, am taun mek te kwekár kwaromp wunéri kápae kare yakáp. Mao te am ankank nke nánko, maomp ninik mek te kwatae kare. ¹⁷ Aeria maok, mao Juda fákáreramp lotu nap mek akwap ko maok, Juda fákáre ntia ankwap fi Kwarén lotu i konap arop fárákapént téréménkrá kar sérar. Aeria maok, kumur méntép koumteouráp arop koroprá koupoukourap mek am fárákapént kor téréménkrá kar sérar. ¹⁸ Aeria maok, Polo Jisasomp Kwapwe Kare Kar farákápria, mao apár me meknámp fárámpámp karan kor farákáp. Aenánko maok, mérnáp arop ankwap fárákap Epikurian * ninik fek paokop, ankwap

* **17:18:** Epikurus wokwaek kar yakeaka yopwar 270 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Epikurian fákáre Epikuruso yénkrá farákápámp ninikaokia arakrá sér: “Warákár konap ninik te kwapwe kareaka, ankank ponankor kámákár akwap konámpono.”

fárakap Stoik † ninik fek paokopnap arop te Polént kar yorowar. Tá ankwap fárakapao sérrá, “Am arop kwaporok karan sérarrá yáarak námp te, apae karan séreane?” Tá ankwap fárakapao arakrá sér, “Ae te mao ankwap némpoukamp kwar fárakapamp karan farákáprá karane!” ¹⁹ Aeria maok, am fárakap Polén kaunsil fákáre Areopagus wik koupoukour konap fek warámpea tukup. Aeria maok, am fárakapao man sérrá, “Amo koumteouráp aropan farákáp konap wourékam kar am te yino wawiaka mér mwaro. ²⁰ Yino waráp kar wa nánko te, momwar pourouráp námpantá, yino am kar fi táman fwapia mér mwarianeano.” ²¹ (Am te apae riteanápe, ponankor Atens mekamp arop, ntia ankwap némpoukamp arop koropea am taun mek yakáp nap te, ankwap ankank te mono, ankár wourékam ninik korop námpan námoku kok sérarrá, ‘Wa mwar kar’ i konapono.)

²² Aerapo maok, Polo Areopagus wik kaunsil fákáre koupoukour yakápnap ou mek fokopeyakria maok, arakrá sér, “Ono Atens mekamp arop yumwan nke namp te yumo ponankor nkwakwe make lotu ninikan kárakáre napon. ²³ Ono wae manénkir akwapea yumo lotu i konap ankank nke nampon. Tá ono nke nanko, alta ankwap fek arakrá kumwi tenapon, ‘Mámá te

† **17:18:** Seno wokwaek kar yakeaka yopwar 265 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Stoik fákáre Seno yénkrá farákápamp ninikaokia arakrá sér: Warákárnámp ninik kare te ará: Pouroukamp ankankan warákár konap, tá pouroukamp touwe te wampwe pwarará, pourou poukwapea kárakáre fek fokopeyakáp konap támaono.

yino man mér monámp kwar ankwapamp altano.' Tá am Kwar te yumo man mér moria kwaporok loturá yakápon.

²⁴ Ono oukoumwan maomp kar yumwan farákáp nae rae. Kwaro apár ntiaka ankank ponankor má apár mek yak námp yoroimpon. Am Kwar te yámar ntia apáram Tokwae Karono. Aenámpara, mao te aropao tinap lotu nap mek te tank mo i konámpono. ✧ ²⁵ Mao te apae ankank mo námpan arop nomo man nomp yae fek yaewour mwanámpanápe, mono. Mao te wae námoku yiki yak, tá nékér, tá ankank ponankor arop ponankoran nénk konámpon. ²⁶ Ankárankamp appenáp fekampan saráp mao kápae kare arop fi forokarrá papea, ponankor apárok káká pwateránko, yakáp napon. Mao námoku am fárákapampor nkwakwe make ke nánaprá párapropria, apár oumwian kor kák tenánko yakáp námpon. ✧ ²⁷ Mao taki námp te am koumteouráp arop fárákap námwan oupouroukia námonámpok koroprá mér mwanapria nimpon. Aeno mao te nomo ponankor ankákárankan pwatea panek yak mono. Wonae fik kar yak námpon. ✧ ²⁸ Wokwaek mérnámp aropao sérrá, 'Nomo te maonámpan saráp yiki yak sámp nánko, mao ankárank támao nomwan kárákáre sámp nánko, nomo paokop námpon.' Yiráp mérnáp ankwap fárákapao 'Nomo kuri maomp tárápu yakáp námpon'rá sér i konap niampono. ²⁹ Nomo Kwaromp tárápu yakáp námp kwamp te, nomo Kwar te gol, silva, yumwi, arakerá ninik mwareano. Tá arop nomo ninikia

✧ 17:24: Ap 7:48 ✧ 17:26: Stt 10:32; 11:9 ✧ 17:27: Ais 55:6

nomp yae kor fek yoro i konám̄p ankank niamp̄an mpwe ninik mwareano. ✧ ³⁰ Wokwaek te arop fárákap mér mo napara, am ke fek kwatae ninik nap te Kwaro am fárákap̄an kar tokwae sér moimpon. Aeno oukoumwan te ponankor némpoukamp ponankor aropan ‘Kwatae ninik pwarenk’ ria kar kárákáre fek sénám̄pon. ³¹ Mao te koumteouráp aropan kot naenámp̄ yae wae páte nám̄pon. Mao námokuráp̄ yae-párák kare ninik fek, ponankor apár mekamp ponankor koumteouráp aropamp̄ ninik youroukoup nae-nám̄pon. Tá mao ankáránkampao saráp̄ am kot poukwap nae-nám̄p arop ankáránkamp̄ nánapi pwate nám̄pon. Am arop te sumpwianánko, Kwaro apár me mekamp warko fárámpá pap nám̄pon. Am fek táman, Kwaro man am tére sánk nám̄p nomwan yénkép nám̄pon.” ✧

³² Arop fárákap am apár me meknám̄p fárámpnám̄p kar wawia maok, ankwap fárákap Polén wouroump kar sér. Tá ankwap fárákapao sérrá, “Amo am ankank warko fwapi sénapo wa mwaro.” ³³ Makrá sérapo maok, Polo am fárákap̄an pwarará akwap. ³⁴ Aenapan maok, arop ankwap fárákap Polomp wakmwaek tukup nap te karenoria Kwarén mériapon. Arop ankwap te, Areopagus wi fek koupoukour konap kaunsil ou mekamp arop, maomp e te Dionisius, tá yupu ankwap maomp e te Damaris, tá ankwap koumteouráp arop fárákapao kor mériapon.

18

Polo taun Korin mek kar farákápámp kar

✧ **17:29:** Stt 1:27; Ap 19:26 ✧ **17:31:** Jo 5:22; Ap 10:42

¹ Wakmwaek Polo Atens pwarará taun Korin mek akwapea maok, ² Polo Juda mek amp arop ankáramp Akwilan kikip. Akwilamp némp kare te provins Pontus mek yak námpon. Mao te wokwaek tae morok náráp yupu Prisilant Itali fi pwarará koropepon. Am te Sisar Klodiuso sérrá, ‘Juda fi Rom mamek yakáp nap te wae ankwapok tukup kip’rá sénánko koropea Korin mek yak. Aepo maok, Polo akwapea am anánkwapan nke. ³ Pol te am anánkwapao tére nep niamp take pourouráp tére konámpara, mént yakria, sel nap énénti térerá yakáp. ✧ ⁴ Aeria maok, ponankor Sabat yae méntép Pol Juda firamp lotu nap mek akwap ko, kar kárakáre fek farákáprá sér. Maomp ninik te am Juda fákáre, tá Grik fákáre makia Jisasén méranáponoria námpon.

⁵ Aenánko maok, wakmwaek Sailas ntiaka Timoti Masedonia meknámp korop nepo maok, Polo am sel nap tére námp pwarará Juda firan kumur méntép kar farákáp saráp yak. Aeria maok, mao kar kárakáre fek arakrá sér, “Jisas te Kraiss támaono.” ✧ ⁶ Aerá sénámpan maok, am fárakapao maomp kar wa moria maok, man wouroump kar sér. Aenapo maok, mao náráp waempyam fekamp woup poporokompia pwarará arakrá sér, “Yumo yaomwi mek pikria kor apae onont napanápe, yumoku napon. Oukoumwan te yumwan pwarará akwapea ankwap fi aropan kar farákáp nanampono.” ✧ ⁷ Titius Jastus te Kwarén lotu i konámp arop, maomp nap te Juda firamp lotu nap yak námp fik wonae fek yak nánko maok, Polo

✧ **18:3:** 1 Ko 4:12 ✧ **18:5:** Ap 17:14-15 ✧ **18:6:** Ap 13:46

lotu nap pwarará akwapeaka maomp nap mek yak. ⁸ Juda firamp lotu nap taokeyak konámp aropamp e te Krispus, mao ntia maomp séraro te Tokwae Karan mér. Tá Korin mekamp kápae kare kourteouráp arop Polomp kar wawia maok, am fárakapao kor méria ént mek nér.

⁹ Ankwap kumuruk Pol amprá yém nkenko maok, Tokwae Karao man sérrá, “Amo te apápia kar farákáp mo, pwar kwapono. Amo ankár érik farákápampo. ☆ ¹⁰ Am te apae riteanápe, onomp firáp korop mwanap kápae kare kourteouráp arop mámá taun mek yakáp napon. Tá ono amont yak nampara, arop ankwap amwan sámp-wouroump mono.” ¹¹ Polo ankárank yopwaria tokwampok yunk fek Korin mek yakria Kwaromp kar farákáprá yak.

¹² Aenámpan maok, Galio apár Akaia mek gavman tokwae yakámp ke fek, Juda firao énéni tapokwapea maok, Polén yopor. Aeria maok, am fárakap man warámpá tukupea kotria maok, arakrá sér, ¹³ “Mámá arop te kourteouráp aropan ‘Lo kar ták-pwarará, ankwap ninik fek Kwarén lotuenk’ ria yénkrá yarak i konámpono.” ¹⁴ Aerapo maok, Polo nopok am fárakapan kar pwarokwaprá sénaerianámpan maok, Galio am Juda fákáran arakrá sér, “Juda fákáre, yumo te mámá arop máte lo ták pwar, táte ankwap ankank sokoro, makianánko te, ono te fwap yiráp am kar wa nanampon. ¹⁵ Aeno yumo koropea onan sénap kar te yumokuráp kar, yumokuráp lo tene yumoku fwapokwapenke. Ono te am takeniamp kot te

☆ **18:9:** 1 Ko 2:3

wa mono.” ¹⁶ Aeria maok, mao, am fárákap kot mwaria nap te monoria tirá kérép. ¹⁷ Aenámpantá maok, Korin fákárerao Judamp lotu nap taokeyak konámp arop Sostenes man am kot i konap nap topok am fek sámpá fuk napan maok, tá Galio am tak nap táman ninik tokwae mono, wampweri pwararámpon.

Pol Siria apár mekamp Antiok mek arákarrá akwapámp kar

¹⁸ Polo kápae kare yae Korin mekamp Kristen fákárerént yakea maok, am fákáreran ‘Ye...!’ ri pwarará, taun Senkria mek akwap. Mao akwapea am mek yakria maok, me pwae aok-sir. Am me pwae aok-sinámp fi te, Kwarén sérinámp kar ankár mántwaok naenámpan yénkép námpon. Aea pwarará maok, mao Prisila ntia Akwila anánkwap éréképea sip sámpea distrik Siria mek akwap. ¹⁹ Am fárákap tukupea taun Efesus mekria maok, Polo am anánkwapan am fek pwarará, mao námoku Juda firamp lotu nap mek akwapea am fárákapént kar sér. ✧ ²⁰ Aenko maok, am fákárerao man sérrá, “Ae te amo yinont yak tae morok nanapon.” Makrá sérapo maok, tá Polo sérrá, “Mono. Ono te mapek yak mono.” ²¹ Makrá séria pwarará maok, am fárákan ‘Ye...!’ ri pwarará maok, arakrá sér, “Nánkár Kwaro onan takaerianánko te, ono fwap yumonapok arákarrá korop nanampon.” Aerá séria pwarará maok, sip sámprá, Efesus pwarará pik. ✧ ²² Sip pikia taun Sisaria mek nánko maok, Polo sip pwarará Jerusalem mek pokea sios mekamp koumteouráp aropan ‘Gude’rá séria

✧ 18:19: Ap 17:17 ✧ 18:21: Jer 4:15; Ap 19:1

pwarará wakmwaek apár Siria mekamp Antiok mek akwap.

²³ Polo Antiok mek éri tae morok ke fek yakea maok, distrik Galesia tá Frigia mekmwaekamp némpouk mwaekamp Jisasén mérnáp arop fárákapan kárákáre sámpanáponoria yaewourrá yáarak.

Apoloso kar farákápámp kar

²⁴ Juda fi mekamp arop ankáránk taun Aleksandria mekamp, mao koropea Efesus mek yak. Maomp e te Apolos. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar mér kateria kar kwapwe kare sér i konámpono.

✧ ²⁵ Mao te Kristen i konap mwae mér námpara, maomp ninik te ankár kárákáre kare fek kounteouráp aropan Jiaso térenámp ankank táman yae-párák kare yénkrá sér i konámpon. Aenámpan maok, Yiki Kor Spiritao oupouroup konámp te mér mono, Jono arop ént mek nér i konámpan saráp mér námpon. ✧ ²⁶ Aeria maok, mao te Juda fákáreramp lotu nap mek akwapea kounteouráp aropan apáp mono, am mek kar érik farákáp. Aenánko maok, Prisila ntia Akwila anánkwap maomp kar wawia, man nap mek warámpá akwapea, mao warko fwapnae kar méranoria Kwaro i konámp kar ankwapmwaek farákáp. ²⁷ Warko Apolos provins Akaia mek akwap naeria nángo maok, Efesus mekamp Kristen fárákapao man ninik kárákáre sánk. Aeria maok, am fákárerao Akaia mekamp Kristen fákáreran pas kumwiria sérrá, “Yumo ankár mámá arop warámp kipo.” Mao akwapea Akaia mekia maok, Kwaro námokuráp ninik fek

yaewouria mér nénknámp kourouráp aropan kápae kare yaewour. ²⁸ Am te apaerianápe, mao te kourouráp arop nke nap fek kárakáre fek kar farákápria, Juda firaó épérépnámp kar sénap te, am kar pwarokwaprá sérria apárok anámpá pap konámpono. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar farákápria am fárákapan ‘Jisas te Kraís támaono’rá fi farákarrá sér i konámpon. ✧

19

Polo Efesus mek téremp kar

¹ Apolos Korin mek térerá yak námp te, Pol oukoumwan am provins Galesia ntia Frigia mekmwaekamp némpouk mwaek Kristen fákárean kárakáre sámp mwanapria yaewourrá yárákia maok, wakmwaek koropea taun Efesus mek. Aeria maok, am Efesus mek Kristen ankwap fárákapan kikipia maok, ² am fárákapan arakrá turunk, “Yumo wokwaek Jisasén mérnep ke fek te, Yiki Kor Spirit sámpap ni mo nie?” Mak rángo maok, am fárákapao Polomp kar pwarokwaprá sérrá, “Mono. Yino te ‘Yiki Kor Spirit ankwap yak námp’rá sénap te wa mono.” ✧ ³ Aerapo maok, Polo am fárákapan sérrá, “Aenánko te yumo te mokoprá ént mek énéri naponno?” Tá am fárákapao sérrá, “Yino te Jono sérinámpaokria ént mek néri námpono.” ✧

⁴ Polo sérrá, “Wokwaek kar Jono kourouráp arop fákáreran ént mek néria maok sérrá, ‘Yumo te kwatae ninik pwarareaka ént mek nérenke.’ Aeria

✧ **18:28:** Ap 9:22 ✧ **19:2:** Ap 2:38; 8:15-16; 1 Ko 3:6 ✧ **19:3:** Mt 3:11

maok sérrá, ‘Yumo te ankár onomp wakmwaek korop naenámp arop táman mér kipo.’ Am arop Jono sérimp te Jisas támaono.” ✧ ⁵ Am fárakapao am kar wawia maok, Jisas Tokwae Karamp e fek ént mek nér. ⁶ Tá Polo am fákáreramp pourouk yae papánko maok, Yiki Kor Spirit am fákáreramp pourou mek top-pwarámpria maok, moumoun-tukri ankwap-ankwap kar fek sérarria maok, profet kar sérar. ⁷ Am arop fárakap ponankor te éntérsámpramp niamp arakeno.

⁸ Yinink yunk fek Polo Efesus mek yakria Judamp lotu nap mek yoump ko, am mekamp arop méranáponoria kárakáre fek kar farákáp. Aeria maok, Kwaromp firáp taokeyak naenámp mekamp ankank am fárakapan sérar. ⁹ Aempan maok, am mekamp arop ankwap fárakap te námokuráp ninik fákapea kárakáreria mér mono. Aeria maok, am koumteouráp arop nke nap fek Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap mwae kupan wouroumprá sér. Aenapantá maok, Polo am Jisasén mérnep arop fárakapan am Juda fákáreamp lotu nap mekamp éréképá yakria maok, kumur méntép Tiranusomp skul nap mek yoump ko kar farákápae yak. ✧ ¹⁰ Mao takrá yak námp te akwapea anánk yopwar yak. Aenánko maok, provins Esia mek yakápnep ponankor Juda koumteouráp arop ntia Grik firao kor méntér Tokwae Karamp kar wa.

Sivamp tárápu kwatae-arop yérépe mwarianap kar

11 Kwaro Polomp yaerént puiyakrá nkwa^kwake make kárákáre kor ankank yororo. ✧ 12 Aenko maok, am fárákapao hankisip, tá waempyam fákáre tia maok, Polomp pourouk kákea maok, wakmwaek am ankank ti-tukupea touwenap aropan nénk. Aenapo, am touwenap arop am ankank ti napo maok, am fárákapamp touwe wae pwar, tá arop fárákapamp pouroukamp kwatae-arop woropompi tukup. ✧

13 Juda ankwap fárákap paokoprá kwatae-arop yéréperá kéréprá am fek mani ti. Ae konapao, am fárákap mokopon nke mwaria Jisasomp e séri te ko, am fek kwatae-arop yéréperá kérép mwaria. Aeria maok, am fárákapao arakrá sér, ‘Ono te Polo maomp kar farákáp konámp Jisasomp e fek kárákáre fek sér rae, “Yumo ankár nkwapok tukupenke.” 14 Juda fi mekamp pris taokeyak konámp arop Sivamp tárápu fákáneka^o kor kwatae-aropan take pourouráp kar takrá sériapon. 15 Tá ankwap kumuruk am fárákap kwatae-aropan takrá sérapo maok, napok kwatae-aropao am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jisas te ono wae mér, Polén kor ono wae mér namp. Aeno yumo te wa nape?” ✧ 16 Am kwatae-arop woukoupeyaknámp aropao kor férékaprá yárakrá, am fárákanan fupukria kwe-pwarará maomp waempyam pápearrá souroumpour. Aenánko am fárákap am nap pwarará pourou mwar píríkímpea tukup. 17 Ponankor Juda ntia Grik fákáre Efesus mek yakáp nap am ankank koropnámp kar wawia apáp tirinka wae. Aeria maok, am fárákap Jisas

✧ 19:11: Ap 14:3 ✧ 19:12: Ap 5:15 ✧ 19:15: Mk 1:24

Tokwae Karamp e sakap. ¹⁸ Jisasén mérnáp kápae kare koumteouráp arop koroprá, kápae kare ninik kwatae te ankwap koumteouráp arop nke nap fek érik farákápono. ¹⁹ Manénkir te kápae kare koumteouráp arop foupourá nénk konap, tá ouwur yoporokwam yoro i konap kar yakápnámp buk ti-koropá koupoukarea maok, ponankor koumteouráp arop nke nap fek yaomwi mek yanki pwar. Am buk sámpap mani te kouroump napo, akwapea 50,000 mani silva. ✧ ²⁰ Amnap ninik támao Tokwae Karamp kar am fárákapamp ninik mek tére kárákáre nánko, am fárákap kápae kare némpouk mwaek paokoprá kar farákápon.

Efesus fákárerao Polén kokwarokrá kákkarrá paokopiap kar

²¹ Efesus mekamp tére akwapea kárákáre nánko maok, Yiki Kor Spirit Polomp ninik ékékéránko maok, Polo provins Masedonia ntiaka Akaia mek akwapea maok, tá wakmwaek Jerusalem mek akwap naeria. Mao arakrá sér, “Ono am mek akwapea maok, wakmwaek te Rom mek kuri akwapá nke nanampon.” ✧ ²² Aeritea maok, námwan yae-wour i konep arop yawor Timoti ntiaka Erastusén Masedonia mek tirá kérépea maok, Pol námoku provins Esia mek yak tae morok.

²³ Am ke fek Efesus mekamp arop ankwap fárákap Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap Mwaeran yoporrá kar yorowara wae. ²⁴ Arop ankárank Demitrius mao te silva fek ankank yororo i konámpono. Mao te yupu kwar Artemisén lotu mwanap napamp wunéri silva fek yoro

i konámp bisnistrápon. Aeria maok, silva tére konap aropan tére kápae kare nénk nánko, téreria am fek mani tokwae sámp konapon. ²⁵ Mao am fárákap ntia ankwap kwekár kwarén lotu mwanap ankank tére konap aropan éréképea koupoukarea yakáprá maok, mao arakrá sér, “Onomp ankárankamp tére arop fákáre, yumo te wae mér napon: Nomo te mámá tére fek maok yae-párak mani tokwae sámp konámp. ²⁶ Am arop Pol te kápae kare kourteouráp aropamp nínik tirá náráp nínikaok párap naeria námpan, yumo wae nkea wawi napon. Am taknámp nínik te Efesus mek mwar mono, waeman provins Esia mek ponankor pwi pap naenámp niamp námpon. Mao sérrá, ‘Nomo yae fek yoronámp máte kwar kare mono.’ ☆ ²⁷ Polomp am kar te nomp bisnis e kwatae pap naenámp pourou námpon. Aeriaka am támao mwar mono. Maomp kar te yupu kwar tokwae Artemisomp lotu nap te am kourteouráp aropamp nínik mek te kánanke kwatae niampi pap naeria námpon. Manénkir provins Esia mek arop fákáre, tá apár-apár mek arop ponankor am yupu kwar táman lotu i konapan maok, táte Polomp karao maomp e tokwae te apárok anámpa pap naeria wae námpon.”

²⁸ Am fákárerá am kar waria maok, yonkwae pwarámpa wae. Aeria maok, tékén arakrá sér, “Efesus fákáre nomp Artemis te tokwae kar kareno!”

²⁹ Aeria maok, am taun tokwae mek te ponankor kourteouráp arop wumwinke tikirá kara wae. Aeria maok, am fárákap ponankor ferámpá

☆ 19:26: Ap 17:29

koupoukour konap fek foporakorrá tukup. Aeria maok, am fárákap te Gaius ntiaka Aristarkus, Masedonia mekamp Polént yarak i konep arop yaworan yae topwe fek érépea énéni tukup. ☆ 30 Pol námoku te am kourteouráp arop ou meaok akwap naerianámpan maok, Kristen fákáerao man taokor. 31 Esia mekamp Polomp nouroup kiapo kar sámp-kérépria sérrá, “Amo te am koupoukourap mek am mek te akwap kwapono.”

32 Am kourteouráp aropamp ninik te épépérépra paokopria maok, wumwinke tikirá maok, ankwap-ankwap kar sérar. Aeria maok, kápae kare arop te am koropá koupoukourap fi kor te mér mono. 33 Juda fákáerao Aleksander man, mekok akwapea kar séraeria fopwaok. Tá Aleksander akwapea fokopeyakra kourteouráp aropan nopok kar pwarokwaprá sénaeria, kar pwarenkria yae fek saráp popwakoprá taokor. 34 Aenámpan maok, am arop fárákap man te Juda fi mekamp arop wae wuri nke. Aeria maok, ponankor kourteouráp arop énéni tokwae tékén sérarria maok, “Efesus nomp Artemis te tokwae karonono!” Am takrá sérar nap te akwapea, anánk ke fek.

35 Aeakapo maok, wakmwaek Efesus taun poukeyak konámp kuskus am kourteouráp aropan kar pwarenkria yoporia maok, sérrá, “Yumo Efesus mekamp arop yumo te wawenke. Apae aropao Efesus taun te Artemis yupu kwar tokwaeramp lotu nap taokeyak konámp, tá yámar meknámp éká párákap námp am yumwi fou taokeyak konámp te mér mo námpon?” 36 Aeria

☆ 19:29: Ap 27:2

maok, sérrá, “Arop ankwap te mámá kar te ták-pwar mo karenono. Aenapara, yiráp top kor te kákarenke. Apae ankank tére mwaria kéré-kéri kwapono. ³⁷ Yumo mámá arop yawor éréképá korop napan maok, am arop yawor te nomp lotu nap mekamp ankank oukun-ti mo, tá nomp yupu kwar man kor wouroump-sér moi nepono. ³⁸ Táte Demitrius ntia maomp tére arop arop ankwapan kar sérinámp yak nánko te, nánkár maomp kot mwanap ke yak námpon. Tá gavman arop tokwae yakáp napon. Am fárákapao am mwaek saráp arop ankwapan kotanápono. ³⁹ Táte yumo kar ankwap yak nánko te, yumo ankár am kar fwapokwap mwaria koupoukour nap kare mek sér mwanapon. ⁴⁰ Aeno yumo wawenk! Nomo oukoumwan yorowar mwaria wae námp máte gavman fákáre wawia te, fwap nomwan kot mwaria napon. Nomo am taki námp te, fi kor yak mo kare námpara, nomwan turunk napo, nopok pwarokwaprá sér mwanámp kar yak mono.” ⁴¹ Kuskus am kar séri pwarará maok, mao am koumteouráp arop tirá kérép nánko tukup.

20

Polo Masedonia ntiaka Akaia mek yárákimp kar

¹ Am kar wae pwaránko maok, Polo Kristen fákáreran koropenk ritea maok, am fárákan kar farákápea kárákáre nénkánko wawia mérapo maok, aesioria pwarará apár Masedonia mek akwap. ² Mao am mekmwaek Kristen fárákan yaewourrá kápae kare kar farákáprá yárákia maok, wakmwaek Akaia fi mek akwap. ³ Am fek yinink

yunk yakea maok, wakmwaek sip meknámp Siria mek akwap naeria. Aenámpan maok, Juda fákáre man sámp-wouroump mwanámpria kar papnap kar wawia warko sip mek akwap naerianámp ninik pwarará, warko Masedonia mek arákarrá apáraok akwap. ☆ ⁴ Aenángo maok, taun Beria mekamp Pirusomp táráp Sopater mao Polént akwap. Tá taun Tesalonika mekamp arop yawor Aristarkus ntiaka Sekundus, tá Derbe mekamp Gaiusia maok, Timoti, tá provins Esia mekamp arop anánkaopwe Tikikus ntiaka Trofimus, am fárákapao kor Polént tukup. ☆ ⁵ Am fárákapaomékir tukupea yinan taun Troas mek yépekrá yakáp. ⁶ Yino oukoumwan Filipai mek yakápia, Juda firao Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae akwapá pwar nánko, am feknámp sip mek kunkuria tukup. Éntik kumur fek tukupea, Troas mek am fárákap yakáp nap fekia maok, tá yino Troas mek fákáneki yakáp.

Troas mek Polo Yutikusén fárámpea papámp kar

⁷ Sarere kumuruk yino Kristen fákárent koupoukarea, énéngi fir fépér. * Aenángo maok, Polo oumpouran akwap nanampria námp kwamp maok, kar kápae kare farákáprá akwapea kumur kupuk. ⁸ Am yino koupoukournámp aokore te narek yak nánko, lam kápae kare am mek wae puri yakáp. ⁹ Aenángo maok, arop tár-ménki windo fek tank námp, maomp e te Yutikus, Polo kar kápae kare farákáp nánko, wará ouwipirá tankrá akwapea, yonkwae tákáriaka narek yinink kárar

☆ **20:3:** Ap 20:19 ☆ **20:4:** Ap 19:29; 21:29; Ef 6:21

* **20:7:** ‘Énéngi fir fépér’: Saptá 2:42 fekamp kware fu fekamp kar nkeampo.

mekamp aokore meknámp apárok piká párákap. Aenáno arop fárakapao pikiaa man sámpapan maok, mao te wae sumpwi yak. ¹⁰ Aenáno maok, Polo kuri pikia man sámpa pourouk woukoupeyak. Aeria maok, koumteouráp aropan arakrá sér, “Mao fwap oukoumwan yiki yak námpon.” ¹¹ Aerá séria pwarará maok, warko narek pokea pan fékéria koumteouráp aropént énéni fépér. Fépéria pwarará, mao kar farákáp námp éri te makrá akwapea wakor. Wakor náno maok, Pol wae akwap. ¹² Am arop tár-ménki te yiki yakánko maok, maomp fákárrerao warámpá tukupea warákáránk.

Pol Troas meknámp Miletus mek akwapámp kar

¹³ Yino Polén pwarará, yinomékir sip mek kounkouria tukupea taun Asos mek. Tá yino am mek Polén yépekrá yakáp. Polo námoku wokwaek yinan sérrá, ‘Yumomékir tukupenke. Námo te wakmwaek apáraok korop nanámp’ rinámpantá. ¹⁴ Aenáno maok, Pol wae koropea Asos mek yinan kikipianánko, yino man warámpea sip mekia taun Mitilini mek tukup. ¹⁵ Tá ankwap kumuruk Mitilini pwarará tukupea apár amor ke Kios mek wonae fik pamp. Tá warko am feknámp tukupea taun Samos mek. Tá warko ankwap kumuruk tukupea provins Esia mekamp taun Miletus mek. ¹⁶ Polomp ninik te Esia mek tokwae ke yak tae monoria námp kwamp, taun Efesus kámá pwarará akwap naeria. Mao koupour akwap naerianámp te, fwap pwi náno, Jerusalem mek Pentikos yae fek akwapá nke nanampria námpon.

*Polo Efesus mek arop taokeyak konap aropan
'Ye...' rimp kar*

¹⁷ Yino tukupea taun Miletus mekria maok, Polo Efesus mekamp sios taokeyak konap aropan námwan koropá nkenkria kar sámp-kérép. ¹⁸ Am fákáreráo maonámpok koropea napo maok, mao am fárákapan arakrá sér,

“Ono manmékir Esia mek koropea yakamp fek, tá kápae kare por yumont yakamp fek te, onoinamp ninik yumo wae nkea mér napon. ¹⁹ Yumo te wae mér napon, kápae kare por Juda fákáre onan mwaria kar sérarapo, am támao onan ninik kápae sáp nánko, tá ono ém saráp yak nampao maok, ono ankár onokump e ponankor apárok sámp-anámpea paprá Tokwae Karamp térean saráp tére nampon. ²⁰ Tá yumwan yaewour naenámp nkwakwe make kwapwe kare ninik yumwan farákáp nae namp te, ono kokwae moi nampon. Koumteouráp arop koupoukour nap mek, tá yiráp nap-nap ponankor ono yumwan yénkrá farákáp namp am te yumo wae mér napon. ²¹ Kumur méntép Juda firan tá Grik fi méntér ‘Ankár kwatae ninik pwarará Kwaronámpok koropria Jisas Tokwaeran mérenk’rá kar kárákáre fek sér i konampon. ²² Aeno yumo wawenk: Oukoumwan te, Yiki Kor Spirit támao onan tére nánko, ono ankár Jerusalem mek akwap nae kar nampon. Onan Jerusalem mek te apae ankank korop naenámp te ono mér mono. ✧ ²³ Máman mwar mér nampon: Kápae kare apárok ono akwap namp te, Yiki Kor Spiritao kalabus ntia kápae kare kápae onan yépék

✧ **20:22:** Ap 19:21

námpan méramprá yénk námpon. ✧

²⁴ Aenámpan maok, ono te onokump pourouan tokwae kar ankankrá ninikia kárákáre fek sámp-fákeyak mono. Ono te ankár Jisas Tokwae Karao onan sápnámp tére térerá akwapea pwar nanamp mwae-párák akwapria, koumteouráp aropan Kwaro aropompia yaewournámp Kwapwe Kare Karan farákáp naeria nampon. ✧

²⁵ Onomp ankwapyae fárákáp e, yumo wawenk. Wokwaek kar ono yumo ou mek yakria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp kar farákápampon. Aeampan maok, oukoumwan te ono wae mér, wakmwaek te yumo ponankor warko onomp pourou nke mwanap pourou mono. ²⁶ Aeria namp kwamp, ono oukoumwan yumwan érik farákarrá sénaeria nae: Yumo ou mekamp arop ankwap ankárankamp yaomwi mek pik námp te, ono nanko námpanápe. Námoku námpono. ²⁷ Am te apae riteanápe, Kwaromp ponankor ninik ono yumwan farákáp namp te kokwae moiampon. ²⁸ Yiki Kor Spiritao yumwan sios taokeyakáp mwanap yorororá kák námpara, yumo ankár yumokuráp pourou fwapi taokeyakápria, Kwaromp sipsip fákáre náráp Tárápamp yiri fek yamokwapea érékép námp am fwapi taokeyakáp kipo. ✧ ²⁹ Ono wae mér nampon, ono yumwan pwatea akwap nanko te, nánkár wakmwaek yao pwae mekamp kwatae kare as fákáre yumo ou mek koroepa sipsip fákárean sámpá yampourou mwarea napon. ✧ ³⁰ Tá yumokunap mekamp arop

✧ 20:23: Ap 21:11 ✧ 20:24: 2 Ti 4:7 ✧ 20:28: 1 Pi 5:2

✧ 20:29: Mt 7:15

ankwap fárakapao kor yumwan kwekár sérarrá, Kwaromp koumteouráp aropamp ninik érépea am fárakapamp ninikaok tukup mwaria napon. ³¹ Ae mwaria napara, yumo ankár kumur méntép fwapia taokeyakáp kip. Yumo te onoinamp ninik te nik moi kwaponono. Ono te yinink yopwar fek kumur, yámar kokwae mono, yumo ankákárankan ponankor yae-párak kare paokop mwanap kwapwe kare ninik te wae yénkrá yarak nampon. Yumwan am taknamp ke fek te, onomp yi mekamp émti méntér kwarákáranámpon.

³² Oukoumwan te yumwan Tokwae Karamp yaek pap nampono. Onomp ninik te, maomp aropompnám kar ankár niki-samp mwanapria nampon. Am aropomp te yumwan fwap kárakáre sánkria Kwaro námoku nánkárápnám koumteouráp aropan nénk konám kwapwe kare ankank yumwan fwap nénk naerámpon. ✧ ³³ Ono te arop ankwapamp silva, tá gol, tá waempyam ankank kikiank moiampon. ³⁴ Yumoku támao wae mér napon: Ono te onokump yae kor fek tére nanko, am támao onan yaewourria, onont yakápnap aropan kor yaewour i konámpon. ✧ ³⁵ Kápae kare tére ono tére namp te, nomo ankár am ninikaok tére kárakáreria, nomo fwap porokwenám aropan yaewour mwanámpan yumwan yénkép námpon. Tá nomo ankár Jisas Tokwae Karao námoku sérimp kar am ninik mwanámpon. Mao te arakrá sér, 'Ankwap aropan ankank sánknám aropamp warákár te maomp yaekamp ankank sámprá warákár konámpan

kámákár akwap námpon.’ ”

³⁶ Polo mámá kar farákápea pwarará maok, kwaráp torokomprá am sios taokeyakáp konap arop fákárerént Kwarén kar toropwap. ³⁷ Aea maok, wakmwaek ponankor éménka waeria maok, am fárakap Polén koukoupwiyakrá aop mukuriapono. ³⁸ Am fárakap Polén yonkwae touwe tokwae nap te, mao ‘Yumo te warko náráp pourou nke mono’rá sénámp aran napon. Takia am fárakap Polén warámpá tukupea sip mek kérép.

☆

21

Polo sip mek korokwapea Jerusalem mek akwapámp kar

¹ Yino am fárakapan aropompria ‘Ye...!’ ri pwarará sip mek kounkouránko maok, sip wae akwap. Yino ankár tukupea apár amor ke Kos mekia maok, wakmwaek ankwap kumuruk tukupea ankwap apár amor ke Rodes mek. Tá Rodes pwarará tukupea provins Esia mekamp taun Patara mek. ² Yino am Patara mek nke nánko maok, sip ankwap distrik Fonisia mek akwap naerianánko maok, yino am sip mek kounkourianánko maok, am sip wae akwap. ³ Aeria maok, yino tukupria solwara kuk yaknámp apár amor ke Saiprus yae-mánkwan mwaek yakánko, warákarrá tukup. Tukupea provins Siria mekamp taun Taia mekia maok, sip ankank apárok ouroukour naeria. ⁴ Aenánko maok, yino tukupea Kristen fákáreran nkea, yino am taun mek méntér fákáneki yakáp. Aenánko, Yiki Kor Spiritao Kristen

☆ **20:38:** Ap 20:25

fákáreran Polén mwanap kar yénkép nánko, am fárákap Polén sérrá, “Amo Jerusalem mek akwap kwapono.” ⁵ Wae sip akwap naenámp ke fek, yino am taun pwarará tukup. Aenángo maok, Kristen fákáre ntia maomp tárápu kounteou yinan éréképá tukupea ek párapok. Aenapo, yino solwara woupwi mek kwaráp torokompria Kwarén kar toropwap. ⁶ Aea maok, am fárákapao yinan ‘Ye...!’ rapo, yino kor am fárákapao ‘Ye...!’ ri pwarará, sip mek kunkur nánko, am fárákap wae taun mek arári tukup.

Sisaria mek profet Agabuso Polén kar sérimp kar

⁷ Yino Taia pwarará tukupea taun Tolemes mek, yino am mekamp Kristen fákáreran ‘Gude’rá séria am fárákapént ankárangi yakáp. ⁸ Aea maok, tá ankwap kumuruk, Tolemes pwarará tukupea taun Sisaria mekia maok, yino Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp konámp arop ankwap, Filipomp nap mek tukup. (Am arop te aposel fákárean yae-wour i konap fákáneke arop ou mekamp ankwap ankárankono.) ☆ ⁹ Mao te yupu-táráp yia-woraopweao maok, oukoumwan poumou nap mek tankáp mo. Aenapao maok, am fárákap te Kwaromp profet kar farákáp konapon. ☆

¹⁰ Yino Sisaria mek ankwap yininki yakáp nánko maok, profet ankwap maomp e te Agabus Judia meknámp Sisaria mek ék. ☆ ¹¹ Mao yinonámpok koropea maok, Polomp sépér sámpea námokuráp pu yae fekarrá yarokwapea sampeyakra maok, arakra sér, “Yiki Kor Spiritao arakra sénámpon:

☆ **21:8:** Ap 8:5,40 ☆ **21:9:** Ap 2:17 ☆ **21:10:** Ap 11:28

‘Jerusalem mekamp Juda firao mǎmá sǎpéramp naropwarén te mǎmakrá yarokwapea arop ankwap firan sǎnk mwanapon.’ ” ✧

¹² Aeránko, yino am kar táman wawia maok, táte am némpoukamp aropént Polén ‘Jerusalem mek te akwap kwapono’ ria kárákáre fek taokor.

¹³ Aerapo maok, nopok Polo am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo te apae riteaka éménkrá paokopriaka onomp ninik kwatae pap napon? Ono te numwar fákápá papanáponoria nánap nampon. Tá ono Jerusalem mek sumpwi nanko, am támao Jisas Tokwae Karamp e sakap nae-námpria nánap nampon.” ✧ ¹⁴ Yino nke nánko, Pol te akwap naeria kárákáre námpantá maok, yino warko man taokor mono. Aeria maok, yino sérrá, “Ankank Tokwae Karao námokuráp ninikaok takanorianánko te, waeman korop naerianámpon.”

Polo Jerusalem mek akwapámp kar

¹⁵ Ankwap yinink yae akwapá pwar nánko, yino ankank nánapiaka Jerusalem mek pok. ¹⁶ Aenko maok, tá Sisaria mekamp Kristen fákáre yinan éréképá tukupea, Nasonomp nap mek pwar. Mao Saiprus mekampao, maomékir Kristeniaka yakámp. Yino maomp nap mek yakáp. ¹⁷ Yino pokea Jerusalem mekánko maok, Kristen fákárerao yinan warákárria érékép.

¹⁸ Pampia koumounek Polo yinont akwapeaka Jemsén nkea kar sér. Aenánko, sios taokeyakáp konap aropao kor am ke fek táman Jemsént koropá koupoukour. ¹⁹ Polo am fárákapan ‘Gude’rá séria

maok, Kwaro ankwap fi kourteouráp arop ou mek maomp yae kor fek kápae kare ankank térenámp karan am fárákan fwapnae karia farákáprá sérimpon. ✧

Sios taokeyakáp konap arop fárákan Polén ‘Lotu nap tokwae mek akwapae’ riap kar

²⁰ Am fárákan Polomp kar wawia pwarará, Kwaromp e sakap. Aeria maok, man sérrá, “Nae e! Amo te wae mér, kápae kare fopwakwap Juda te wae Jisasén méri yakáp napon. Am ponankor kourteouráp arop te kárákare fek Mosesomp loak tukup napon. ²¹ Aeno arop ankwap fákárrao am fárákan amo ‘Arakinap’rá séri napon: ‘Pol te Juda firao arop ankwap firamp ou mek yakáp napan sérrá, “Yumo Moseso sénampaokria tárápuamp yipi fékerrá, Juda firamp manénkirkamp ninikaok paokopi kwaponó”rá sérinámp’ ria séri napon. ²² Nomo wae mér námpon: Am fárákan te amo wae korop nap kar wa nap te, mokop mwanámpon? ²³ Ae te yino, amo ankár ampaokaerianámp ninik ankwap amwan sér mwaro: Yino ou mekamp arop yiworaopwe Kwarént kar páte nap yakáp napon. ²⁴ Amo ankár am arop fárákan éréképea yumo ponankor Kwaro nke námp fek yiki kukur konap ninikaokenke. Tá amo ankár mani papea napo, am fek Kwarén ofa mwanap fir sámpea napo, am fárákanamp me pwae aok-siranápono. Amo tak napo maok, arop ponankor fwap nkea amoinap kar koropá sénap te, kwekár karrá ninikria maok, amo kor Mosesomp loak nap

✧ 21:19: Ap 15:12

wae mér mwanapon. ²⁵ Ankwap fi koumteouráp arop Jisasén mér napan nomo wokwaek pas sámp-kérépria, arakrá kar papámpono: Am fárákap ankar fwapi taokeyakápria maok, kwekár kwarén ofa sánknáp nape fir, tá nape fir oumpour kor fek paok fákapea porokwap-papea napo, oukoumwan fir yiri yak námp te fépéri kwapono. Tá kokopor niniki kwapono.” ✧ ²⁶ Aerapo maok, Polo am Kwarént kar papap arop fárákap éréképá akwapea ankwap kumuruk mao am ponankor ninikaokria maok, mao námoku am fárákapént Kwaro nke námp fek yiki kukur konap ninik am tak. Tá mao lotu nap tokwae yár mek youmpea pris fákáreran makár mokop yiki kukarea pwarará, Kwarén ofa sánk mwanap kar sér. ✧

Juda firao Polén lotu nap tokwae mek sámpap kar
²⁷ Wakmwaek fákánek yae wae pwar naerianánko maok, Esia mekamp Juda firao koropea nkeapo maok, Polo lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop ponankor fopwaok napo maok, am fárákap Polén yoporria man sámea maok, tékén arakrá sér, ²⁸ “Israel fi, yumo te yinan yaewourenke! Mámá arop máte ponankor némpouk mwaekamp ponankor aropan ‘Juda fi nomwan, tá Mosesomp loan apárok sámp-anámpenk’rá sér i konámpon. Tá mámá lotu nap tokwae man wouroump-sér i konámpon. Aeria maok, am táman mwar mono. Grik firan kor éréképá koropea, Kwaro námokuráponoria nánkárápnámp nomp lotu nap tokwae te Kwaro nke námp fek oumi pap námpon.” ²⁹ Am kar takrá sénap te,

✧ **21:25:** Ap 15:28-29 ✧ **21:26:** 1 Ko 9:20

ankwap fi mekamp Trofimus Efesus mekamp taun mek Polént yáramepo nkeap kwamp maok, ae te Polo man lotu nap tokwae mek warámpea korop námpwaeria niapon.

³⁰ Aeria maok, Jerusalem mekamp koumteouráp arop ponankor kokorokoria lotu nap tokwae mek foporakorrá tukuprá Polén sámpea ek éréképá koropea yár fik pap. Aeria maok, lotu nap tokwae ménki ponankor kákar.

Rom mekamp soldia poukeyak konámp arop Polén sámpámp kar

³¹ Am fárákapao Polén sámp-wouroump mwaria fukrá paokopapo maok, Rom mekamp soldia taokeyak konámp ofisa tokwae Jerusalem mekamp arop fákárerao yoporrá yorowar fupukump nap kar wa. ³² Aeria maok, mao koupour kar kepten fákáreráp, soldia fákáre érékép, makia koumteouráp arop fárákap yakáp nap fek foporakorrá pik napo maok, Juda fákáre am ofisa tokwae ntia soldia fákáreran nkea maok, Polén fuk nap wampwe pwar. ³³ Aeapo maok, ofisa tokwae wonae fik koroprá Polén sámpea, soldia fákáreran ‘Sen anánkaopwe fek yarokwapenk’rá sér. Aeria maok, mao am fárákan turunkrá, “Máte wanono? Mao te apae námpon?” ✧ ³⁴ Aeránko maok, kápae kare koumteouráp arop yakáp nap támao, ankwap-ankwap kar fek tékén sérar. Aeria am fárákap kápae kare kar ounka wae napo maok, ofisa te am kar fi fwapi wa naenámp pourou mo. Aenámpantá maok, am soldia fárákan sérrá,

✧ 21:33: Ap 21:11

‘Yumo Polén warámpea yérék i konap nap kárákáre mek santukupenk’rá sér. ³⁵ Aenámpan maok, Polo akwapea am nap mek yumwi fekamp punkup fekánko maok, am koumteouráp arop man porokwap pap mwaria kárákárea wae napo maok, am soldia fákárerao man kakapea tukup. ³⁶ Aenapo maok, am kápae kare koumteouráp arop te man éntér kákea tukuprá tékén arakrá sér, “Man te porokwapea sumpwi papenke.” ✧

Polo Juda firan námoku Kwarén mérnámp fi farákápámp kar

³⁷ Am soldia fákárerao Polén warámpeaka am yérék i konap nap kárákáre mek tukup mwariakapo maok, Polo ofisa tokwaeran Grik kar fek arakrá sér, “Ono fwap amwan kar ankwap sénanamp nie?” Aeránko maok, nopok ofisa tokwaerao man sérrá, “Amo te Grik kar te wae mér rap nie? ³⁸ Ono te amo Isip mekamp arop wokwaek tae morok gavmanén yorowaria maok, 4,000 arop bainat fek yorowar i konap mérnáp arop éréképea arop yak mo apár mek akwapámp arop támao námpwe ninik nampon.” ³⁹ Aenángo maok, nopok Polo arakrá sér, “Ono te Juda fi mekamp aropono. Ono te distrik Silisia mekamp taun Tarsus mekampono. Onomp taun te e tokwaerápono. Kare nampono, ono koumteouráp aropan kar sénae.” ⁴⁰ Aeránko maok, ofisa tokwae ‘Fwapon. Takae’rá séránko maok, Polo am punkup fek fokopeyakrá koumteouráp aropan, kar pwarenkria yae fek saráp popwakop. Aenángo

✧ **21:36:** Lu 23:18; Ap 22:22

am fárákap ponankor kar pwar napo maok, Polo am fárákapan Hibru kar fek arakrá sér,

22

¹ “Onomp ankwapyae fákáre ntia onomp tékénou fákáre, yumo wawenk! Oukoumwan te ono yumwan kar érik farákarrá sénae rae: Ono te kwatae niniki namp yak mono.” ² Tá am fárákap Polo Hibru kar fek sénámpantá maok, am kar pwatea sánánkar kar yakáp. Aenapo maok, Polo warko arakrá sér,

³ “Ono te Judanono. Onomp éntupwaro onan distrik Silisia mekamp taun Tarsus mek sámpeanángo, mamá taun mek tékép nampono. Ono Gamalielomp skul táráp yakanko, mao kápae kare nomp toutounápomp lo ponankor onan yénkimpon. Aempara ono ankár tére kárakáreria Kwaro warákárnámp ninik te yumo oukoumwan napnámp taknámp ankár sámpea kárakáre nampon. ✧ ⁴ Ono te Jisasén méria am mwae-páraok tukupnap arop fárákapan sámpá yampourouiampon. Am te poumou tárápu koumteou méntér, ono am fárákapan tirá wour naeria waeampon. Ono am fárákapan te sen fek yaonkrá éréképá akwaprá kalabus nap mek kákampon. ✧ ⁵ Pris taokeyak konámp arop ntia arop taokeyakáp konap Kaunsil fákáre ono am takinamp ankank te wae mér napara, fwap yumwan sér mwanapon. Am fárákap támao nomp firáp arop Damaskus mek yakáp napo, maompor pas kumwia onan sápaono. Ono

✧ 22:3: Ap 5:34 ✧ 22:4: Ap 8:3; 22:19

sámpá akwapea Damaskus mekamp Kristen fákáre Jisasén mérnáp mwae-párák tukupnap arop fákáre fápákampia Jerusalem mek éréképá koropea nanko, arop tokwaerao man touwe nénkanáponoria akwapampon.”

*Polo námoku Kristenimpan farákápámp kar
Aposel 9:1-19; 26:12-18*

⁶ Polo warko arakrá sér, “Ono akwapea Damaskus wonae fik nanko, yámar kuknámp niamp arake fek. Aenanko maok, koupour kar yámar meknámp wae tokwae ékriaka onomp pourouk wae tákapámpon. ⁷ Aenáno maok, ono apárok piká párákapria wa nanko maok, yámar meknámp arop ankáránkampamp kar onan arakrá turunk, ‘Sol! Sol! Apaeritea amo onan sámpá yampourourá térea wae napon?’ ⁸ Aeránko maok, ono maomp kar pwarokwaprá arakrá turunk, ‘Tokwae Kar e, amo te wa nape?’ Aeránko maok, mao onan sérrá, ‘Ono te Nasaret mekamp Jisaso nae. Amo onan sámpá yampourou napon.’ ⁹ Arop onont yakápap te am wae te wae nke napao maok, am onan kar sénámp aropamp kar te wa moiapono.

¹⁰ Tá ono sérrá, ‘Tokwae Kar, ae te ono ouk-oumwan te mokop nanampon?’ Aeranko maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo fárámpea taun Damaskus mek akwapae. Aenapo am mekamp arop ankáránkao ono waráp por nánapitenamp tére ponankor amwan sénaenámp.’ ¹¹ Am wae te wae tákapa wae nánko maok, ono te ankank nke nanamp pourou mo nanko maok, am arop ono

éréképea akwapamp aropao onan yae tokoroepa Damaskus mek santukupapono.

¹² Arop ankárank Damaskus mek yak námp, maomp e te Ananaias. Mao te ankár Kwarén lotu kareria, loaok yae-párák kare akwap konámp aropono. Damaskus mek yakápnap ponankor Juda te man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon. ¹³ Mao mankea onomp wonae fik fokopeyakra onan sérrá, ‘Nánae Sol e, waráp yi te warko fwap nke nanapon.’ Aeránko maok, am fek táman onomp yi warko fwap nánko, ono man nke. ¹⁴ Aeanko maok, mao onan sérrá, ‘Nomp appeyaenámp Kwaro amwan nánkáráp námp te, amo fwap námoku ninik námp méria am Yae-Párák Kare Ninik i konámp Arop táman nkeaka maok, mao námokuráp top kor fekamp karan wa nanapon. ¹⁵ Aeria maok, amo ponankor kourouráp aropan amo nkea wawinap kar farákáp nanapon. ¹⁶ Ae te amo apaentá yépék napon? Amo fárámprá Kwaromp e sérrá wumwiria, ént mek anámp napo, amwan yáraria waráp kwatae ninik tirá épéranó.’ ”

Polén Kwaro arop ankwap fi mek sámp-kérépámpán sénámp kar

¹⁷ Polo am kourouráp aropan warko arakrá sér, “Takia pwarará ono warko arákarrá koropea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwapria maok, yém niamp arakria Tokwae Karan nke. ¹⁸ Aenanko maok, mao onan arakrá sér, ‘Amo kourour fárámprá Jerusalem pwarará akwapae. Amo máma taun mek onomp kar farákáp napo te, wa mo mwarea napon.’ ¹⁹ Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar, am

fárakap te waeman ono wokwaek kar lotu nap méntép yákrá kounteouráp arop amwan mér nap, ono am fárakapan fápákamprá kákrá táramak fupukiamp wae méri yakáp napon. ✧

²⁰ Tá waráp kar farákáp konámp arop Stivenén sámp-wouroumpap ke fek kor; ono am fárakap nkeapo wonae fik yakrá, am te fwaprá kar nap ninikiamp. Tá am sámp-wouroumpap arop fárakapamp waempyam taokeyakampon.’ ✧

²¹ Aerampan maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo akwapae! Ono amwan sámp-kérép nanko, amo panek ankwap fi mekamp kounteouráp aropaonapok akwapampo.’ ” ✧

Pol ‘Námo te Rom firamp e fek yak namp’rá sénámp kar

²² Juda fákáre Polo ‘Ankwap fi aropan’rá sénámp táman wawia maok, mao ‘Yino take pourouráp kar wa te mono’ ria maok, tokwae tékén arakrá sérar, “Taknámp arop yak te mono! Ankár sámp-wouroumpenke! Mao te yiki yak naeane!” ✧ ²³ Am fárakap kara waerá paokopria maok, waempyam woroprá épérrá maok, woup yorokwaerá narek épérrá paokop. *

²⁴ Aenapantá maok, ofisa tokwaerao sénánko, soldia fákáre Polén yérék i konap nap kárakáre mek warámpá mank. Aenapo maok, ofisa tokwaerao sérrá, “Yumo man porokwapria fwapia turunk napo, am meknámp

✧ **22:19:** Ap 8:3 ✧ **22:20:** Ap 7:58 ✧ **22:21:** Ap 9:15 ✧ **22:22:** Ap 21:36 * **22:23:** Waempyam épér nap, tá pápear nap, tá woup yorokwaerá narek épér nap, am te ‘Arop Kwarén wouroump sénámpono’ ria yonkwae pwarámp napan yéknép námpon. (Mt 26:65 fek nkeampo.)

kar fi kor sérano.” Mao te koumteouráp arop Polén yonkwae pwarámpria kara wae napan mér naeria. ²⁵ Aeránko maok, am fárakapao Polén porokwap mwaria maomp pu yae fápekarrá yaonk. Aenapo maok, Polo nke nánko, ofisa ankwap wonae fik fokopeyak nánko maok, mao man arakrá turunk, “Ae te loao sérrá, “Yumo fwap Rom firamp e fek yaknám aropan takenk’rá sénám ni mo nie? Yumo oukoumwan onan kot mo yakáprá onan porokwap nap am te pwi yak nám nie?” ☆

²⁶ Aeránko ofisa am kar wawiaka akwapea maok, ofisa tokwaeran sérrá, “Mámá arop máte Rom firamp e fek yaknám arop te, mokop nanapon?” ²⁷ Aeránko maok, ofisa tokwae Polonámpok koropea man sérrá, “Amo onan sérae. Amo te Rom firamp e fek yaknap arop nie?” Polo kor sérrá, “Yeno.” ²⁸ Tá ofisa tokwaerao sérrá, “Ono te Rom mek mani tokwae sirari nampara, Rom firamp e fek yaknamp aropono.” Tá Polo sérrá, “Ono te tak mono. Onomp éntupwar naropwar ankár Rom e fek yakea nepara, ono kor ankár tak nampon.” ²⁹ Aeránko maok, soldia fákáre man porokwap mwaria nap te koupour wampwe pwar. Tá ofisa tokwae arakrá mér, Pol te Rom mekamp aropan soldia fákárean ‘Sen fek yarokwapenk’rá séri namp niamp teria maok, mao kuri apáp.

Polo Juda mekamp kaunsilén kar farákápámp kar

³⁰ Ofisa tokwae makria maok, Juda firao Poloinám kar fwapi sénapo wa naeria maok,

☆ 22:25: Ap 16:37

ankwap kumuruk maomp pouroukamp sen aokorop pwararea maok, pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáreaonapok kar sámp-kérép nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok, Polén warámpá pikianánko, mao am fákáreao nke nap fek fokopeyak.

23

¹ Polo Kaunsil fákáreran yi kárákáre fek toko-reyakra kar tae fek arakra sér, “Naeou tárápu, ono Kwaro nke námp fek yárankamp ninik te wok-waekia koropea oukoumwan má ke feknámp yae-párak kare yarak nampon.” ² Makrá séránko maok, pris taokeyak konámp arop Ananiaso Polomp wonae fik am fek yakápnep aropan sérrá, “Man top kor fek porokwapenke.” ³ Aeránko maok, Polo man sérrá, “Amo lo méria yarak napao maok, warko am lo kwe-pwarará arop ankwapan onan ‘Man porokwapenk’rá sénep te, pourou yipi fek saráp kwapwe kare niamp naponno. Mek te kwatae kare naponno. Amwan nopok nánkár Kwaro porokwap naenampon.”

⁴ Aeránko maok arop ankwap fárakap am fek yakápapao, am kar wawia maok sérrá, “Amo te Kwaromp pris taokeyak konámp aropan wouroump-sér rape?”

⁵ Aeránko maok, Polo sérrá, “Naeou tárápu, mao te pris taokeyak konámp arop támao nie? Ono mér mo nampon. Kwaromp Buk fek yaknámp karao sérrá, ‘Yumo te arop taokeyak konámp arop ankwapan wouroump-séri kwaponno’rá sénámpara, ono takrá sér mo nae mpupo.” ✧

✧ 23:5: Kis 22:28

⁶ Aeritea nke nánko maok, Kaunsil yakáp nap te ankwap fákáre te Sadyusi, tá ankwap fákáre te Farisi. Aenapantá maok, Kaunsil fákáreran wumwia sérrá, “Naeou fákáre, onomp naropwar te Farisi ara, ono kuri Farisinono. Ono mér namp te arop sumpwi nap warko fápárámp mwanapon. Ono má kar fi man farákáp nanko maok, am fi fek táman onan kot napon.” ✧

⁷ Mao má kar farákápánko maok, Farisi fákáre pír-pwar, Sadyusi fákáre pír-pwararea maok, kar yorowar. ⁸ (Am taknap fi te, Sadyusi fákárerao Spirit ntia ensel te yak monorá mér. Tá arop surumpwi nap te, warko fápárámp mo mwanaponorá mér. Aenapan maok, Farisi fákáre te spirit ntia ensel yak námprá mér, tá sumpwinap arop fápárámp mwanaprá mér napon.) ✧ ⁹ Aeria maok, kar yorowara wae. Aenapo maok, Farisi mekamp lo mérap ankwap fárákap fokouri yakáprá tae fek arakrá sér, “Yino nke nánko te, má arop máte nkwak mo mak mo, yae-párák yak námpon. Takria te spirit ankwap, tá ensel ankwapao man am kar séritenánko, am kare kar karan sér ri kane.”

¹⁰ Aeriaka am arop fákáre támao yorowara waeapantá maok, ofisa apápria maok, soldia fákáreran sérrá, “Takria Polomp pourou sámpea niniriprá paokopia sumpwi pap mwanape. Yumo pikia Polén warámpea saokeaka yérék i konap nap kárákáre mek papenke!”

¹¹ Aeakapo am kumuruk maok, Tokwae Karao Polomp wonae fik fokopeyakrá sérrá maok, “Amo

✧ 23:6: Ap 24:15,21 ✧ 23:8: Mt 22:23

te apápi kwapono. Kárakáre fek fokopeyakampo. Amo onomp kar Jerusalem mek tae fek farákáp nap niamp, Rom mek kor ankár tak námprá farákámpo.” ✧

Juda firao ‘Polén sámp-wouroump mwar’rá sériap kar

¹² Ankwap yae fek Juda fákáre koupoukarea tankápria maok, Polén sámp-wouroump mwanámpria kar pap, “Oukoumwan te waeman kare kar Polén sámp-wouroump mwanámpono. Nomo oukoumwan man sámp-wouroump monámp ke fek te nomo te firráp ént te fár mono!” ¹³ Am takrá kar papap arop farákámp te 40 kámákár akwapnámp aropono. ¹⁴ Aeria maok, am farákámpao pris tokwae fákáre, tá arop taokeyakáp konap arop fákáreaonapok tukupea arakrá sér, “Yino te waeman kárakáre fek fou e séri tari námpara, fir te fár mo karenon, nánkáráp yakáprá tukupea Polén sámp-wouroumpea maok, fár mwanámpon. ¹⁵ Aenámpara, yumo ntia kaunsil fákáre makia koupour ofisa tokwaeran kar sámp-kérép napo, mao Pol yumonapok sámp-kérép naenámpon. Yumo man poupwekáprá ‘Yino Polomp kar fi fwapi wa mwar’rá sér kip. Yino te mwaeoak yérékia oukoumwan yumonapok korop mo námpp fek, man sámp-wouroump mwanámpon.” ✧

¹⁶ Aerá sérarapo maok, Polomp antápamp táráp wawitea akwapea soldia fákáreráo yérék i konap nap kárakáre mek youmpea Polén sér. ¹⁷ Aenko maok, Polo ofisa ankáránk wumwia sérrá, “Amo arop tár-ménki má ofisa tokwaeraonámpok

warámpá akwapea napo, kar sérano.” ¹⁸ Aeránko maok, ofisa man warámpea akwapea ofisa tokwaeran sérrá, “Fákapá yaknámp arop Polo onan wumwiria sérrá, ‘Amo mámá tár-ménki má warámpá amonapok akwap napo, mao man kar ankwap sérano’ ri námpon.”

¹⁹ Aeránko maok, ofisa tokwae man yaek tokoropea akwapea aop mwaek námoku mwar yakria man turunkrá, “Amo onan te apae kar sénae nap?” ²⁰ Aeránko maok, am tár-ménki támao kor man sérrá, “Am Juda taokeyakáp konap arop fákáre amwan oumpouran “ ‘Polén warámpea kaunsilonámpok ékae”rá sér mwanámp’ ri napon. Am fárákap te amwan poupwekápria sérrá, ‘Maomp kar fi fwapi oupourounk mwar’rá sér mwanape. ²¹ Aeno amo am fárákapamp kar wawiaka mántwaoki kwapon. Am arop ankwap fárákap 40 kámákár akwap námpao, kar kárákáre papea, firráp ént fépér mo tukupea Polén sámp-wouroump mwanámpri napon. Oukoumwan te, am fárákap amo náráp kar wa te mokop nanapria yépékrá yakáp napon.” ²² Aeránko maok, ofisa tokwae am tárápan sámp-kérépria kar kárákáre fek sérrá, “Amo akwapeaka arop ankwapan onan koropá sérinap kar mámá érik séri kwapon.”

Ofisa Polén Gavman Tokwae Filiksonámpok sámp-kérépámp kar

²³ Ofisa tokwae ofisa anánkaopweran wumwiria maok, arakrá sér, “Yumo te 200 soldia ntia 70 soldia hos fek tankáp mwanap, tá 200 soldia oump nánapia ti-samp nap, makia nánapia Sisaria mek kumuruk 9 kilok nánko tukup kip. ²⁴ Aeria

maok, yumo Polompor hos ankwapmwaek nánapia napo, am fek tank nánko fwapnae karia warámpea Gavman Tokwae Filiksonámpok tukup kipo.”²⁵ Aerá séria maok, ofisa tokwae pas arakrá kumwi:

²⁶ “Ono Klodius Lisias, ono má pas má kumwiaka Gavman Tokwae Filiks amwan sámp-kérépria, ono amwan ‘Gude’rá sér rae. ²⁷ Juda firao má má aropan sámpea man sámp-wouroump mwaria napan maok, ono wa nanko maok, mao te Rom firamp e fek yaknámp arop námpantá, ono soldia fákáre éréképa akwapea man am fárákapamp yaekamp pwarokwap nampon. ☆

²⁸ Ono man kotnap kar fi mér naeria, Kaunsil fárákapaonapok warámpá akwap nampon. ☆

²⁹ Aeria maok, ono am fárákapan turunk nanko, námokuráp loao sénámp karan onan séria, am fek táman man koti napon. Aenapan maok, man sámp-wouroump, tá man fákap mwanap kar te yak mono. ³⁰ Ono oukoumwan wawinamp kar te, arop ankwap fárákap, man sámp-wouroump mwanámpria kánánkámp sérarrá paokop napantá, ono koupour amonapok sámp-kérép rae. Aeria ono am taknap arop fárákapan sérrá, ‘Ankár tukupea amo nke nap kare fek am fárákap maoinámp kar farákáp napo, amo man kotnap ankank fwapia mér nanapria sénampon.’” Mao pas fek makrá sérimpon. ☆

³¹ Aeránko maok, am soldia fákáreráo mao sérimpaok Polén kumuruk taun Antipatris mek warámpá tukup. ³² Tá ankwap kumuruk hos

☆ **23:27:** Ap 21:30-33; 22:25-27 ☆ **23:28:** Ap 22:30 ☆ **23:30:** Ap 23:12-13

mek tankápap fákárerao saráp Polén Sisaria mek warámpá tukup. Aenapo, pu kor fek tukupap soldia fárákap te Jerusalem mek arári tukup. ³³ Am hos fek tankáp i konap soldia fákáre Sisaria mekia maok, Gavman Tokwaeran am pas sánkria, Polén kor warámpá yinkea maok, maomp wonae fik pwar. ³⁴ Aenapo maok, Gavman Tokwaerao am pas nkerá farákápea pwarará, Polén arakrá turunk, “Amo te mae provins mekampono?” Aeránko maok, Polo sérrá, “Ono te Silisia mekampon.” ³⁵ Aeránko maok, mao sérrá, “Amwan kot mwarianap arop korop napo maok, ono waráp kar wa nanampon.” Aeria maok, Filiks námokuráp soldia fákáreran sénánko, Polén warámpá tukupea king Herotomp nap mek pwa-tea taokeyakáp.

24

Juda fi taokeyakáp konap aropao Polén kotiap kar

¹ Éntik yae akwap tenánko maok, pris taokeyak konámp arop Ananiasia maok, arop taokeyakáp konap arop ankwap fákáre, tá Rom firamp lo mérnámp arop ankárak, maomp e te Tertulus, makia taun Sisaria mek tukup. Am fárákap te Polén kot mwarianap kar táman Gavman Tokwaeran farákáp. ² Gavman Tokwaerao Polén wumwi nánko, koropeanánko maok, tá Tertuluso kar farákáprá maok arakrá sér, “Arop Tokwae Filiks, amo wokwae yonkwae kour kwapwe fek yinan taokeyak napo, yorowar ankank korop mo nánko, yino yae-párak yakápimpono. Waráp

kwapwe kare ninik fek maok yinomp arop fi wokwaek fwapi tankáp moimp amo fwapokwapi napon. ³ Aenapo yino am ankank táman nkea maok, yinomp ninik kwapwe kare kareria maok amwan aesioria warákarimpon.

⁴ Aeno yino takria amwan youpoukwap kar sámp-fákeyakáp mwareano. Amo yinan aropomp napo, yinomp fae tákáre kar kánanke sér mwaro.

⁵ Yino nke nánko, mámá arop te kápae kare nkwakwe make sokoro námpon. Mao te Juda firan kákkarrá yorowarrá yárákrá, némp-némp apár-apár ponankor yorowar i konámpon. Mao te yinomp fi mekamp arop éréképea náráp Nasaret pati mek párapok konámp aropono. ✧ ⁶ Mao te Kwaro nke námmp fek lotu nap tokwaeran kor kwatae pap naeria námpanotá, yino yinokump lo fek kot mwaria sámp námpon. ✧ ⁷ Aenámpan maok, ofisa tokwae Lisiaso koropea kárákárea yinomp yaekamp pwarokwapá akwap námpon. ⁸ Mao ‘Arop man kot naeria námmp kwamp te amo nke nap fek akwap kun’rá sérimpon. Aenámpara, amoku támao mámá aropan turunkia maok, am ankank ponankor yino man koti námpan wawia mérae.’ Tertuluso makrá sér.

⁹ Aeránko maok, Juda fákáreráo kor Polén takrá kotiaka énéni sérrá, “Am kar am te wae ponankor kare karono.”

Polo Filiksén kar farákápámp kar

¹⁰ Gavman tokwaerao Polén yae fek sarápánko maok, Polo kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono wae mér nampon, kápae kare yopwar amo má

✧ 24:5: Ap 17:6 ✧ 24:6: Ap 21:28-30

firan fwap taokeyak konapara, amwan fwap sénanampon. ¹¹ Amoku arop fárákapan turunkupia te, onoinamp kar arakrá wa nanapon: Ono Jerusalem mek pokea lotu nap tokwae mek akwapamp yae te éntér-sámprampi yak nampon. ¹² Am ke fek te Juda fákáre te ono lotu nap tokwae mek kar yorowar namp nke moi napon. Koumteouráp arop lotu nap mek koupoukour, tá taun mek kor koupoukour napo, am fárákap ono fopwaok namp nke moi napon. ¹³ Am kar oukoumwan onan kot nap máte, ankwap érik farákár nángo, amo am kar kare karrá mér nanap yénképnámp ankank yak mono.

¹⁴ Aeno ono kare kar sénamp te aránono: Ono am fárákapao, mwar pourouráp arop fi ri konap mwae-páraokria, ono yinomp appeyaenápomp Kwarén loturá yak nampon. Ponankor lo kar, tá profet fákáreao wokwaek kumwiap karan kor mént ponankor méri yak nampon. ✧ ¹⁵ Ono te Kwaro sumpwinap arop fárákap yae-párak kare arop, tá kwataenap arop méntér fápáramprá kák naenámpan, mámá arop fákáreao i konapnámp taknámp méria yépékrá yak nampon. ✧ ¹⁶ Aeria maok, ono te kápae kare por onomp ninik yae-párak yakria Kwaro nke námp fek, tá koumteouráp aropao nke nap fek méntér kwatae ninik yak mo naenámpan tére kárakáre konampon.

¹⁷ Ono ankwap yinink yopwar fek ankwap némpouk mwaek yárakia maok, wakmwaek onomp fi mek arákarrá korop nampon. Ono maniráp ankank ti-koroepa ankank monap

✧ 24:14: Ap 16:22 ✧ 24:15: Jo 5:28-29

aropan yaewourria, lotu nap tokwae mek ofa sakwapampon. ✧ ¹⁸ Aeria maok, ono am mek youmpea am ofa sánk namp fek onomp ninik fwapokwapanko, onan nkeapon. Aeria maok, arop ankwap onont yak mo, tá arop am mek pouroukoup nap yak moimpon. ✧ ¹⁹ Aempan maok, provins Esia mekamp Juda ankwap fákáre onan koropea sámpap te, oukoumwan kor onoinamp yak nánko te, am fárákap ankár koropea amo nke nap fek onan kotanápon mpupo. ²⁰ Aeno mo napo te, mámá arop fárákap máte ono kar farákáp namp ke fek kaunsil fákárent yakápi napara, mao onoinamp apae ankank nkea napan, amwan sér mwanapon. ²¹ Ae te ankárankamp kar ono sénanko, am fárákap warákár moi nap arao karane: ‘Ono mér namp te, sumpwinap arop te warko fápárámp mwanapon. Mámá kar fi fek táman onan yiráp kot mek oukoumwan warámpá kot napon.’ ” ✧

²² Feliks te Tokwae Karan mérnamp arop fárákapao i konap ninik te wae mér námpara, am koupoukournap ke te pwaranoria Juda fákárean sérrá, “Sikono, taki yakápenke. Nánkár ofisa tokwae Lisiaso ékianánko maok, yiráp kar fwapokwap mwaro.” ²³ Aeria maok, Polén taokeyak konámp ofisan sérrá, “Polén kalabus mek papea maok, man kárákáre fek fákápá pap kwapono. Tá maomp nouropo fwap man ankank yaewour mwanap taokor kwapono.” ✧

Filikso Polén anánk yopwar fek fákapea papnámp

✧ **24:17:** Ro 15:25-26 ✧ **24:18:** Ap 21:26-27 ✧ **24:21:** Ap 23:6

✧ **24:23:** Ap 27:3

kar

²⁴ Ankwap yae akwap tenánko, Filikso náráp yupu Drusilant korop. Drusila te Juda fi mekamp yupu. Filikso Polomp kar wa naeria man wumwi. Aenánko maok, Polo man Kraiss Jisasén mér i konap ninikan farákáprá sér. ²⁵ Aeria maok, Polo man yae-párak kare ninikan séria maok, arop ankár námoku fwapi poukeyakáp mwanap, tá wakmwaek Kwaro nomwan kot naenámpan kor farákáprá sér. Polo makrá séránko, Filikso wará yárákrá apápria maok, táte, “Amo akwapa. Nánkár wakmwaek wumwi nanamp ke yak nánko te, ono warko amwan wumwi nanampon.”

²⁶ Aeria maok, Filiks kor Polo námwan kalabus pwar nánko akwap naeria mani kánánkámp sánk naenámpan mpwe ninik. Aeria maok, kápae kare por man wumwi te ko, méntér kar sér.

²⁷ Filiks te Juda firao námwan warákáranáponoria maok, Polén kalabus nap mek pwate nánko yak. Takrá akwapea, anánk yopwar pwar nánko maok, Porkius Festus Feliksomp weri mek yakámpon.

25

Polo ‘Sisar náráp kar wawano’rá sérimp kar

¹ Festus koropea distrik Judia Gavman tokwaeramp tére sámprá, yininki yakea maok, taun Sisaria pwararea Jerusalem mek akwap. ² Aenánko maok, pris tokwae fákáre, tá Juda taokeyakáp konap arop fákáre makia koropea maok, Festusén ‘Polo nkwak mak námpono’rá sérar. Am fárákapao kar kárákáre fek arakrá sér, ³ “Amo te yinan yaewouria maok, am arop Jerusalem mek sámp-kérép napo, korop kuno.” Am takrá

séráp te mwaeao k kuk yérérékia Polén farop mwar yonkwaerá niapon. ✧ ⁴ Aerapo maok, Festuso am fákáreran kar pwarokwaprá sérrá, “Pol te Sisaria mek fákapea yak námpon. Wae ono Sisaria mek pik nanamp fápaie námpono. ⁵ Aenámpara, yiráp taokeyakáp konap arop fárákapao onont pik mwanaponno. Aeria am fárákapao am arop kwatae niniki námpon yak nánko te, man kot mwanaponno.”

⁶ Festus Jerusalem mek yukupuk niamp, tá fére-sámpramp niamp yae yakea maok, Sisaria mek pik. Tá wakmwaek ankwap kumuruk mao kot i konap nap mek tankria maok, kalabus taokeyakáp konap arop fárákapao ‘Pol warámpá mankenk’rá sér. ⁷ Mao wae mankeanáko maok, Jerusalem meknámpon koropnap Juda fákáre ikarrá yakáprá kápae kare kar sérarrá, ‘Mao te kápae kare nkwakwe make kwatae kare niniki námpono’rá sénapan maok, am kar te kare karonorá yéncép mwanap fi kor yak mono. ✧ ⁸ Am fárákap takrá séri pwar napo maok, napok Polo sérrá, “Ono te kwatae ninik mo, ono Juda firamp lo ták-sir mo, tá lotu nap tokwae mek kor sokoro mo, tá King Sisarén kor kwatae ninik moi nampono.”

⁹ Aerá sénámpan maok, Festuso Juda firao námwan warákaranápon yonkwaeria maok, Polén arakrá turunk, “Ae te amo Jerusalem mek akwapá kot nae rape? Takanánko te, ono fwap Jerusalem mek akwapea waráp kot wananamponno.” ✧

¹⁰ Aerámpan maok, Polo arakrá sér, “Mámá nap ono oukoumwan fokopeyak namp máte Sisaromp kot i konap nap támaono. Mámá nap

✧ 25:3: Ap 23:15 ✧ 25:7: Ap 24:5-6,13 ✧ 25:9: Ap 24:27

mek táman onomp kot wa mwanapon. Amo wae mér napon, ono te Juda firan kwatae ninik moi nampon. ¹¹ Aeno ono am fek sumpwi nanamp pourouráp kwatae niniki nampao nánko te, ono fwap am fek sumpwi nanampon. Aeno am kar onan kot mwaria nap am kare mo nánko te, arop ankárank onan sámpea am fárákapamp yaek sánk mwanap pourou mono. Onomp ninik te, Sisar námoku ankár onomp kot wawano.” ¹² Aeránko maok, Festus manénkir náráp kaunsil fákárerént kar séria maok, Polén sérrá, “Amo ‘Sisar waráp kot wawano’rá sénap kwamp te, Sisonámpok akwap nanapon.”

Festuso King Agripan Polén kotnap karan sénámp kar

¹³ Ankwap ke fek King Agripa ntiaka maomp antáp Bernisi am anánkwapao Sisaria mek ékia Festusén ‘Amo korop napan warákár nempono’rá sér. ¹⁴ Am anánkwap Sisaria mek, kápae kare yae yak nepantá maok, Festuso Polo yak námpan am Kingén sérrá, “Arop ankárankamp wokwaek Filikso kalabus mek páte nánko yakámpao, oukoumwan taki yak námpon. ¹⁵ Wokwaek ono Jerusalem mek yakamp ke fek, pris tokwae fákáre, tá Juda fi taokeyakáp konap arop fárákap koropea onan, maoinámp karria farákáprá séria maok, am fárákapamp ninik te ono ankár ‘Am arop te kwatae ninik itenámpono’rá sénanko, soldia fákárerao man touwe sánkanáponoria napon. ¹⁶ Aenapan maok, ono am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Rom yino te take pourouráp ninik fek kwaporok arop ankwapan touwe sánk mo i konámpon.

Mao ankár am kot mwanap aropamp wonae fik fokopeyak nánko, man kotnap kar farákápea pwar napo maok, mao nopok kar pwarokwaprá sénánko, wawia maok, tak i konámpon.’

¹⁷ Aeria maok, ono Sisaria mek arákarrá korop-namp ke fek te, am fárákap mapek onont koropapono. Tá ono am fárákapan ‘Nánkár yépékenk’rá sér mono. Ankár ampi wakarrá akwapea kot i konap nap mek tankrá ‘Am arop warámpá mankenk’rá sériampon. ¹⁸ Aenanko maok, man kot mwanap arop fokouri yakápapo, onomp ninik te mao kwatae ninikinámp karan farákáp mwanapan mpwe nampan maok, mono. ¹⁹ Am fárákap te mao náráp lotu i konap ninikan kar yorowarrá, tá ‘Arop ankárank Jisas te wae sumpwi námpono’rá sénapan maok, Polo ‘Am arop te yiki yak námpono’rá sénámpon. ✧ ²⁰ Aerapo maok, ono am kar fi fwapia wawia mér naeria nampan maok, onomp ninik te fwapiaka mér mo. Aeria maok, ono man turunkrá, ‘Amo te Jerusalem mek akwapea napo, ono waráp kot am mek wa nanamp nie?’ ²¹ Aerampan maok, Polo sérrá, ‘Ono te kalabus nap mek yak nae rae. Nánkár Sisaro námoku onomp kot wa naenámpon.’ Aerámpantá maok, ono man sérrá, ‘Ankár kalabus mek yak napo, ono mwae kup oupouroukia amwan Sisaronámpok sámp-kérép nanampon.’ ” ✧

²² Agripa am kar wawia maok, Festusén sérrá, “Ae te onoku am aropamp kar wa nae.” Tá Festuso sérrá, “Oumpouran amo fwap wa nanapono.”

²³ Aea maok, ankwap kumuruk Agripa ntiaka Bernisi anánkwap ankank kwapwe moporia korop. Am anánkwap koropea, ami ofisa fákáre, am taun mekamp arop tokwae, makia koupoukour konap nap mek yoump. Aenepo maok, Festuso séránko, Polén warámpá mank. ☆ ²⁴ Aeapo maok, Festuso sérrá, “King Agripa, tá yumo arop ponankor yinont yakáp nap, yumo te má arop má nkenke! Jerusalem mekamp Juda koumteouráp arop ponankor, tá mapek kor man ono nke namp fek ‘Mao sokoro námpono’rá kar farákáp napon. Am fárákapao onan tékén arakrá sér, ‘Amo te ankár am arop sámp-wouroumpae! Takria yakantáno!’ ☆ ²⁵ Aenapan maok, ono man nke namp te, mao am fek sumpwi naenámp ankank te yak mo kare námpon. Aenángo maok, maomp ninik te Sisar námoku náráp kar wawano-ria námpon. Aenámpantá maok, ono Sisaronámpok sámp-kérép nanampria nampon. ²⁶ Aenampan maok, ono apae karao kare kara waenrá mér mo namp kwamp, nomp Arop Tokwaerampor pas kumwiaka sámp-kérép moi nampon. Aeno King Agripa, ono mámá arop amonapok, tá kápae kare arop nke nap fek war-sankoropá pwar nampono. Nomo ankár maomp kar wawia maok, ono am kar pas fek kumwi nanampon. ²⁷ Aeno ono arop ankwap kalabus nap mek sámp-kérép nampao maok, man kotnap ankank maonámpok sámp-kérép mo namp te, am te pwi yak mo námpon.”

26

Polo Agripan kar farákápamp kar

¹ Agripa Polén sérrá, “Amo te amokuinap kar farákápae.” Aeránko maok, Polo náráp yae narek paprá maok, arakrá sér,

² “King Agripa, ono warákár namp te, Juda fákárerao kápae kare kar onan sérar napan ono nopok amwan farákáp naeria nampon. ³ Amo te Juda yinomp ninik wae mér, táte yino apae ankank kar yorowar námp wae mér. Aenapara, onomp ninik te, amo sánánkar porokwe fek tankrá onomp kar ponankor fwapi wawae.

⁴ Ponankor Juda fi te onan wae mér kare napon. Am fárákap onan mér kare nap te, ono oukoumwan épér morok yakamp fek te onokump firáp arop ou mek yakea, wakmwaek Jerusalem mek akwapea yakamp wae mér napon.

⁵ Am fárákap te onan wae mér napara, mao námoku onoinamp ninik amwan sér mwanapon. Am fárákap te wae arakrá mér napon: Ono oukoumwan tár-ménki yakamp feknámpia yakrá korop namp te, ono Farisi ankwap yakria, Farisimp lo kárákáre Juda ankwap fárákap ampaok mwanap pourou monámp lo ankore mek yakampon. ✧ ⁶ Aeno ono oukoumwan mapek fokopeyak nanko, onan kot napon. Am kotnap fi kor te ará: Ono méria Kwaro wokwaek nomp appeyaenápén sérimp ankank táman kare tak naerámponoria yépék namp fek napon. ✧ ⁷ Yinomp éntér-sámpramp firao kor wokwaek Kwarén loturia maok, kumuruk, wae fek kor loturia maok, ankár mér kareria maok, am ankank táman

✧ 26:5: Ap 22:3; Fl 3:5-6 ✧ 26:6: Ap 28:20

saráp yépékiapon. King e! Ono kor, ono méria am támantá yépék nampon. Am fi fek táman Juda firao onan kot napon. ⁸ Apaeritea yumo Juda fi Kwaro sumpwinap arop warko fápárámpá kák naenámprá mér te monorá ninik napon?

⁹ Wokwaek kar onoku támao Nasaret mekamp Jisasomp e kwatae pap naeria kápae kare ankank sámpá yampourouiampon. ¹⁰ Ono Jerusalem mek am ankank takrá yárákiampon. Ono te pris tokwae fákáreramp kar sámpea, Kwaromp kápae kare koumteouráp arop tirá fápákamánkiampon. Tá ono am Juda fákárerao ‘Am fárákapan tirá wour mwar’rá sérarapo maok, ono kor ‘Tak mwar’rá sériampon. ✧ ¹¹ Ono te kápae kare por lotu nap mek akwaprá arop fárákapan, amnap ninik pwaranáponoria am mekamp tirá fupukiampon. Ono te ankár am fárákapan ‘Jisasén mér nap pwaranápono’ ria kárákárea waeampon. Ono te yonkwae pwarámpa waeria panek yaknámp taun mek kuri oupourounkrá akwaprá touwe nénkampon.’ ✧

Polo námoku wokwaek Kristenimpan farákápámp kar

Aposel 9:1-19; 22:6-16

¹² Polo warko ankwap kar arakrá sér, “Aeria maok, onan pris tokwae fákáreamp kar sámpea nanko maok, onan sámp-kérép napo, ono taun Damaskus mek akwapampon. ¹³ King e, ono akwapea, yámar kuk nánko ono am mwae-páraok akwap nanko maok, yámar meknámp wae tokwae ék nánko ono nke nampono. Am wae tokwae te

✧ **26:10:** Ap 8:3 ✧ **26:11:** Ap 9:1-2

kárákáre kareria maok, yámaramp wae kámákár akwap námpono. Am te koropea onan wae tákapria maok, onont tukupnap arop fárákapan kor wae tákap. ¹⁴ Aenko maok, yino ponankor apárok piká párákapria maok, ono wa nanko, arop ankáránkampamp kar Hibrump kar fek arakrá turunk, ‘Sol, Sol, amo te apaeritea onan ouroukup napon? Ono amwan wumwi nampan maok, amo amokunapaokria amoku támao touwe sámp napon.’ ¹⁵ Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar, amo te wa nape?’ Tá Tokwae Karao sérrá, ‘Ono te Jisas nae. Amo te onan sámpá yampourou napon. ¹⁶ Aeno amo fárámpea fokopeyaka. Ono oukoumwan amonapok korop namp te, onomp tére nanapria amwan nánap nampon. Tá amo arop ankwap fárákapan amo oukoumwan nkenap ankank, tá nánkár wakmwaek ono amwan yénpék nanamp ankank farákap nanapon. ¹⁷ Nánkár amwan amoku waráp arop fi, táte arop ankwap firao kor mao amwan mwaria napo kor, ono te numwar takanáponoria yi kare yépék mono. ¹⁸ Ono te amwan ampok sámp-kérép nanko, akwapea am firamp yi fipirékarrá kák napo, am fárákap kirikip pwararea, wae fek korop mwanapon. Aeria maok, Satanomp kárákáre pwararea Kwaronámpok koropea onan mér napo, ono am fárákapamp kwatae ninik tirá épéria maok, onoku nánkárápnamp koumteouráp arop fi mek párapok nanampon.’ ” ✧

Polo misin tére námpan Agripan farákápámp kar

✧ **26:18:** Kl 1:13; 1 Pi 2:9

19 Polo warko ankwap kar sérrá, “King Agripa, ono am yámar mekamp kar wawi namp te, ono maomp kar ták-pwar mono. 20 Aeria maok, ono Damaskus mekamp aropanénkir am kar farákápea maok, tá wakmwaek Jerusalem mekamp aropan kor farákápria maok, táte Judia apár me mwaekamp kounteouráp aropan, tá ankwap fi kounteouráp aropan kor mént am kar farákáp nampon. Ono arakrá farákáp, ‘Yumo te ankár Kwaronámpok arákarrá koropea man méria maok, yumonap ninikao yumo wae kwatae ninik pwaranap yénkép naenámpon.’ ✧ 21 Ono make pourouráp kar táman farákáp nanko, am fek táman Juda fákáreráe onan lotu nap tokwae mekamp sámpea farop mwaria wae napon. ✧ 22 Kwaro onan yaewour nánko, ono fwap yakrá koropea oukoumwan nampon. Ae namp kwamp, ono oukoumwan máma fokopeyakrá arop fákáre ponankor, tá arop nununkwi méntér yakáp napo, ono am kar farákáp nampon. Ono te ankwap pourouráp kar farákáp mono. Ono te wokwae profet fárákapao sériap kar, tá Moseso kor sérimp kar táman saráp farákáp nampon. 23 Am fárákapao arakrá sériapon: ‘Krais te ankár touwe sámpea sumpwiaka, apár me meknámp kápae kare arop fárákapan mekrá fárámp naenámpon. Mao te Kwaromp wae kwapweramp kar Israel firan farákápria, arop ankwap firan kor mént farákáp naenámpon.’ ” ✧

Polo Agripan ‘Amo Kwarén mérae’rá sénámp kar

✧ 26:20: Ap 9:22,28; 22:21 ✧ 26:21: Ap 21:30-31 ✧ 26:23: Lu 24:46-47

24 Polo makrá séránko maok, Festuso man kar tae fek sérrá, “Pol, amo te épépérép nape! Amo te kápae kare skulia mér tokwae sámp nap támao amwan épépérépi papáne!” 25 Aeránko maok, Polo sérrá, “Arop Tokwae Festus e! Ono te épérép mono. Ono waeman ninik kwapwe fek kare kar sénampon. 26 King Agripa te am ankank ponankor méri yak nángo, ono séri nampon. Aeria ono man apáp mono, érik karaok sénampon. Mao nke námp fek, tá mao wa námp fek am Jisaséniap ankank mek mono, érik koropámpon. ✧ 27 King Agripa, amo te profet fákáreramp kar te wae mér nap ni mo nie? Ono te amo wae mér naprá ninik nampon.”

28 Aeránko maok, Agripa Polén turunkrá, “Apaeritea amo oukoumwan kar táman ‘Koupour Kristenae’rá sénapon?”

29 Aeránko maok, tá nopok Polo sérrá, “Fae tákáre ke fek kuri fwap, tá tokwaeri ke fek kuri fwap, ono Kwarén sénanko, amo ntia máma arop fárákap ponankor onomp kar wanap, yumo fwap ono niamp maknámp mwanapono. Aeno máma onan fákap konap sen má yiráp pourouk yak te monoria nampon.”

30 Polo makrá séránko maok, King, tá Gavman Tokwae tá Bernisi, tá arop ankwap fárákap mént yakáp nap, makia ferámprá am nap aokore pwarará ek yink. Aeria maok, am fárákap námoku kok arakrá sérar, 31 “Mao te apae kwatae ninikinámp fek mao sumpwi, tá mao fákápá yak naenámpanápe?” 32 Tá Agripa Festusén arakrá sér, “Amo te fwap am arop pwar napo, amwar akwap

✧ 26:26: Jo 18:20

naenámpan maok, mao námoku Sisar náráp kot wawano'rá sénámpon.” ✧

27

Polén sip mek papea Rom mek sámp-kérépap kar

¹ Yinan am fákáreráo ‘Sip meknámp kantri Itali mek tukup mwanaponó'rá séri pwate. Am fárákapao Pol ntia ankwap kalabus arop fárákap 100 soldia poukwap konámp ofisamp yaek kák te. Am ofisamp e te Julius. Am ami fákáre te Sisar námokurápono. ² Yino Pol mao Adramitium mekamp sip mek kounkourianánko, am sip provins Esiamp solwara fikamp taun mek akwap naerianánko maok, apár Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp arop Aristarkus mao kor yinont akwap. ³ Ankwap kumuruk yinkeá Saidon mek nánko maok, Juliuso Polén aropompria man sérrá, “Fwapono, amo akwapea waráp nouroup arop fárákapan nkea maonap amo monap firráp ankank tiae.” ✧ ⁴ Yino warko Saidon pwarará sip sámpea tukupánko maok, ouwi tokwae koropria sip éntér panánkár nánko maok, sip akwapea apár amor ke Saiprus mek. Tá yino Saiprus mekia maok, am ouwi porokwenámp mwaeknámp ⁵ provins Silisia ntiaka Pamfilia wonae fikamp ke fek solwara tápamprá tukupea provins Lisia mekamp taun Maira mekimpon.

⁶ Am taun Maira mek soldiamp ofisa nke nánko maok, taun Aleksandria mekamp sip am mek yakea Itali mek akwap naeria. Aenánko maok, yinan am sip mek éréképá akwap. ⁷ Aenko maok,

yino sip mek kounkouria tukup nánko maok, ouwi tokwae koropria sip panánkár nánko, sip apporokwe akwap nánko maok, yino sip mek ankwap yinink kumuri yakáp. Sip mek tére konap arop fákáre tére kárákáre napo maok, yino tukupea taun Nidus wonae fik nánko maok, ouwi kárákárea wae nánko, tukup mwanámp pourou mono. Aenámpantá maok, apár amor ke Krit mekamp solwara firiaok ouwi yak monámp mwaeknámp Salmone akokwap wonae fik warákarrá tukup. ⁸ Aeria maok, warko am amor ke solwara firiaok tukupea taun Lasea mek wonae fikamp ‘Sip Poká Yak konámp Ént You Kwapwe Kare’ mek yakáp.

⁹ Kápae kare kumur akwap tenánko maok, Juda firaó fir fári kwaponrá taokor konap yae wae pwar, tá ouwi tokwae koropria, ént nákkarrá souroukoup. Aenámpantá maok, Polo am fárákapan sérrá, ☆ ¹⁰ “Yumo wawenk. Ono wae mér nampon, nomo oukoumwan tukup nánko te, nomp kápae kare ankank te ént mek pik naerámpon. Ankankráp sip mwar ént mek pik mono, nomo kor mént ént mek pik mwareanámpon.” ¹¹ Aerámpan maok, am ofisa te Polomp kar wa mono. Mao te sip santank konámp arop, tá sip naropwar, maomp ninikaok námpon. ¹² Aeria maok, am arop fárákapao sérarrá, ‘Mámá sip yak konámp ént you máte kwapwe kareria ouwi korop naenámp nánkárápeyak mo i konámpon’rá sér. Aeria maok, kápae kare sip mekamp arop fárákap ‘Wae tukup mwanámpono’rá sérar. Am fárákapao sérrá,

☆ 27:9: Wkp 25:9

“Fwap pwi nánko te, tukupea Finiks mekia ouwi tokwaenámp ke fek te am mek yakáp mwanámpon.” Am Finiks te ént you kwapwe apár amor ke Krit mek yámar piknámp nke nap mwaek yak námpon.

Ouwi tokwaeria ént solwara nákkarrá koropámp kar

¹³ Ouwi yae-mánkwan mwaeknámp korop námpao maok, am te kárákáre kar mono, fwap porokwe fek yak. Aenámpantá maok, fwap am séri nap mek tukup mwanámpan mpweria maok, wae am ént porokwe yak nánko, sip fwap tank naenámpria tukuprá Krit mek wonae fik kar. ¹⁴ Aenapan maok, koupour kar yae-párák mwaeknámp ouwi tokwae korop. Am ouwi te apár amor ke Krit meknámp koropria, kárákáre fek sip panánkára wae. ¹⁵ Aenánko, am sip mek tére konap arop fárákap tére kárákáreria sip sámp-arákarea tukup mwanámpan mpwe napan maok, tak mwanap pourou mono. Aenámpantá wampwe kwaeri pwar napo, ouwiraó námoku sip sámpea akwap. ¹⁶⁻¹⁷ Yino tukupea, apár amor ke Kauda nánkárápeyak nánko maok, ouwi kánankenámp ke mek. Am mekia maok, yino koupourouia sip mek wakmwaek tokorop tenap bot kánanke koupour for-saokea maok, sip mek narek papria maok, kárákáre fek yarokwapá pwar. Aeriaka sip faokorantá apáприя maok, baklain sip ankore mek sirarrá saokea, am baklain fek sip kárákáre yakanoria fákapá yarokwapea pwar. Sip akwapea Afrika wonae fikamp kárák mek fumpantá apáприя maok, sel worokwapea pap napo maok, ouwiraó

sánánkar sip sámpea akwap. ¹⁸ Aetea maok, warko ankwap kumur fek ouwiraó yinan sámpea kárakárea wae námpantá maok, am feknámp sip kakéreanoria ankank tirá ént mek épér. ¹⁹ Warko yinink kumur fek, sip mek tére konap arop náráp pourouantá yonkwae sékérria maok, sip mek amp selráp, yaopwae, paok ankank ankwapmwaek náráp yae fek táman solwara mek épér. ²⁰ Kápae kare yae fek te yino te yámar nke mo, térme nke mo, ouwi tokwaerao yinan panánkár sakwap nánko maok, yino te warko fwap yakáp mwanámp ninik mono, yino waeman ponankor ént mek surumpwi kan niniki námpono.

²¹ Kápae kare kumur te fir fár moapo maok, wakmwaek Polo am fárákap ou mek fokopeyakrá arakrá sér, “Yumo ono sénampaokria Krit pwar moria te, nomo mámakria ankank ponankor épér mak mono. ✧ ²² Aeno ono yumwan arakrá sénampon: Nomo ou mek amp arop ankwap sumpwi mo, fwaponó. Yonkwae porokwe fek yakáp kipo. Sipao saráp ént mek pik naerámpon. ²³ Ono te Kwaromp aropara, man lotu i konampono. Yipirman kumuruk te Kwaromp ensel onomp wonae fik fokopeyakria, mao arakrá sér, ²⁴ ‘Pol e! Amo te apápi kwaponó. Amo te ankár Sisaromp yi mek youmpea fokopeyak nanapon. Kwaro amo man kar toropwapnap kar te wae wa námpara, arop ponankor amont sip mek yakáp nap te sumpwi mo, fwap yakáp mwanapon.’ Enselo aerá séri námpara, ✧ ²⁵ arop fárákap yumo te apápi kwaponó! Ono mér namp te, Kwaro ankár

✧ 27:21: Ap 27:9-10 ✧ 27:24: Ap 23:11

am ankank mao onan sérinámpaok naerámpon.
²⁶ Aeno nomo te nomwan ouwirao sámpá akwapea apár amor ke fek nánko, sip akwapá am fek téréképea kárakáre yak naerámpon.” ✧

²⁷ Aeria maok, ankár fére-sámpramp kumur fek ouwirao yinan sámpea solwara tokwae Mediterenian mek akwap. Kumuruk éntér-sámpramp ke wonae fik nánko, sip mek tére konap aropao ninik napo, sip wae woupwi fik tae morok akwap námp niamp pourouráp. ²⁸ Aenámpantá maok, ént purump konap paok ént mek sirarea nke napo maok, 40 mita fek yak. Aenánko warko tukup tae morokria sirarea nke napo maok, 30 mita fek yak. ²⁹ Aenánko maok, am fárákap takria sip akwapea péri kor fek téréképria tákár akwapantánoria apáp tirink. Aeria maok, anka yiawor tia sip weaok mwaek épéria maok, táte am fárákapao koupour wakoranoria maok, kar toropwap. ³⁰ Sip mek tére konap arop fákáre sip pwarará pirikimpá tukup mwar yonkwaerá mwae kup oupourounk. Aeria maok, me kor mwaeknámpanka sinámp ritea, bot kánanke aokoro pea ént mek sir mwaria. ³¹ Aenapan maok, Polo ofisa ntiaka soldia fákáreran sérrá, “Mámá arop fákáre sip mek yak mo, tukupria te, yumo sumpwi mwarea napon.” ³² Aeránko maok, soldia fákáre bot fekamp paok karámp-fárákap napo, bot solwara mek pik.

³³ Wae yámar aok naenámpan wonae fik nánko maok, am fek Polo arop ponankoran sérrá, “Yumo te fir fária yare fek yakáp moi napon. Yumo te

✧ 27:26: Ap 28:1

ankár fére-sámpramp yae fek apáp tirinkria kwa-
porok yakápi naponó. ³⁴ Aenapantá ono yumwan
kárákáre fek sér rae: Yumo te fir fépéria pourou
kárákáre sámpenke. Yumo te ankwap ént mek pik
mono, yumo ponankor fwap yakáp mwanapon.”
✧ ³⁵ Aerá séria maok, mao pan sámpeaka am
arop fárákap nkeap fek Kwarén ‘Aesio’rá séria
maok, wae maomékir fár. ³⁶ Aenánko maok, am
arop ponankor man nkerá paokoprá warákárria
maok, am fárákapao kor wae fépér. ³⁷ Yino
sip mek yakápinámp arop ponankor te 276ono.
³⁸ Am fárákapao fépérapo wae pwi nánko maok, wit
ankwapmwaek te sip kápaeantánoria ént solwara
mek épériapono.

Sip faokor akwapámp kar

³⁹ Yámar aok nánko maok, am sip mek tére konap
fárákapao am apár nke napan maok, am apár te
maokeanorá mér mono. Woupwi mekamp you
nkeapo maok, kwapwe kare. Aenánko maok,
am fárákapamp ninikao sip am mwaek youmpea
woupwi mek kárák fek tank naenámpan mpwe.
⁴⁰ Aeria maok, anka fekamp paok ponankor
karrá fékéria, anka solwara mek pwar. Tá paok
ankwap sip stia me mek yarokwapnap aokor-
aokori pwar. Tá me kor mwaekamp sel narek
ér-sampokea pwar. Makia napo maok, sip wae
ouwiráo sámpea woupwi fik sakwap. ⁴¹ Aenámpan
maok, sip yoump raeria me kor mwaek te kárák
mek fumpeyak. Aenánko maok, éntao weaok
mwaeknámp korop ko panánkárae yak nánko sip
fopwari akwap. ⁴² Tá soldia fákáreramp ninik

✧ **27:34:** Ap 27:22

te takria kalabus fákáre érrá tukupea p̄irikimpá tukupantáno, man kar fékér mwaria. ⁴³ Aenapan maok, maomp ofisa Polén yaewourámp kwamp maok sérrá, “Taki kwapono, mono. Ponankor arop ér i konap te solwara mek fékér-kirámprá érrá tukupeaka fikanápono. ⁴⁴ Tá ankwap fárakap te sip mekamp yao kárakére má ti, tá ankwap sip fopwarianámp kárakére má tia érrá tukupanápono.” Aeránko maok, am fárakap sérámpaokria, yino ponankor tukupea fikria maok, arop ankwap ént mek pik mo, fwaponu. ✧

28

Pol apár amor ke Malta mek yakámp kar

¹ Yino fwap koropeaka solwara woupwi mekia maok, yino wa nánko, am apár amor ke e te Maltano. ² Am mekamp arop fárakap te yinan kwapwe kare ninikria yaewouriapono. Am ke fek warákam koropria námpare námpantá maok, am fekamp arop yaomwi yankia pwarará maok, yinan ponankor yaomwi fek éréképá tukup napo, yae yérenkrá tankáp. ³ Aenánko, Pol yao ankwapmwaek tiaka yaomwi mek sinaeria nánko maok, tá tákam-ti yao mek yakea yaomwi touwe nukup nánko, ek mankria Polomp yae yampea tokoropeyak. ⁴ Aenánko maok, am fekamp koumteouráp aropao kor am tákam Polomp yaek yampea tokoropeyak námp nkea maok sérrá, “Ae te am arop te arop tirá wour i konámpon. Mao te solwara mek sumpwi mo námpao maok, kwatae ankank napo nopok i konámp kwar te, mao yiki

✧ **27:44:** Ap 27:22-25

yak te monoria námpon.” ⁵ Aenapan maok, Polo am tákam far-siránko maok, yaomwi mek piká párákap nánko, Pol te touwe kánanke sámp mo. ✧ ⁶ Aenko maok, kourteouráp arop te Polomp pourou yámpria, apárok piká párákapria sumpwi naenámpan mpwe ninikria, yépékrá yakáp napan maok, ankár mo karonó. Aenángo maok, am fárákapao sérrá, “Máte kwar ankwapono.” ✧

⁷ Am tankáp nap fek wonae fik yaknám apár te am apár amor ke taokeyak konám arop Publiusomp apárono. Am arop te yinan éréképá pokea námokuráp nap mek yinink kumur fek yinan taokeyak námpono. ⁸ Publiusomp naropwar te touwe woukoupea yare touwe kwatae méntér sámpea amp. Aenángo maok, Polo maonámpok youmpea, maomp pourouk yae papria kar toropwap nánko maok, maomp touwe warko fwap. ⁹ Mao takánko nkea maok, am apár amor ke mekamp touwenap arop te ponankor koropapo maok, Polo am fárákapan fwapokwaprá kákámpon. ¹⁰ Aenángo maok, am fárákap yae-párak kare ninik fek yinan yaewouria maok, yino sip mek tukupnám ke fek yino monám ankank yinan tisápono.

Polo akwapea Rom mekimp kar

¹¹ Yino am apár amor ke Malta mek yinink yunk yakáp. Am mek te taun Aleksandria mekamp sip ouwi tokwaenámp ke fek am mek yépékrá yakeanámpan akwap naerianánko, yino am mek

kounkour. Am sip me kor mek te kwekár kwar Sumpsomp tam feaenámp poumou-tárápyaramp wunéri kumwi tenapono. *

¹² Yino tukupea taun Sirakyus mek yininki yakáp. ¹³ Aea maok, am feknámp tukupea Regium mek ankáranki yakápia ankwap kumur nánko, ouwi tokwae yae-mánkwan mwaeknámp korop nánko maok, yino Regium pwar. Tá yinink yámar táman yino tukupea taun Puteoli mek sip pwar.

¹⁴ Am némpouk am fek yino Kristen ankwap fákáreran kikipánko maok, am fárákapao yinan sérrá, “Yumo te yinont mapek fákánek yae yakáp mwanapono.” Aerapo maok, yino am fek mént yakápia maok, warko am fárákan pwarará, taun tokwae Rom mek tukup mwaria. ¹⁵ Aenánko maok, Rom mekamp Kristen fárákap yino koropnámp kar wawia am fárákap koropea yinan mwaeak kikip. Yino am fárákan te Apius maket mek kikipimpono. Am fek te ‘Arop Néntép konap Nap Yininkaopwe’rá sér i konapono. Am fek Polo am fárákan nkea maok, Kwarén ‘Aesio’rá séria, maomp ninik mek wae kárákáre sámp.

¹⁶ Yino tukupea Rom mekánko maok, gavman tokwaerao Polén sérrá, “Fwaponono. Amo nap ankwap sámpea, am mek amwan taoke-samp yáraknámp soldia méntér yakenke.”

Polo Rom mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

* **28:11:** Am kwekár kwaromp poumou tárápyar Kastor ntia Poluksan am sipamp e takrá tákapapon. Sip mek tére konap kápae kare arop te am kwar yawor táman lotu i konapon.

17 Polo Rom mek yininki yakea maok, Juda taokeyakáp konap arop fárákapan koropenkria wumwi. Aenánko, am fárákap koropea koupoukour napo maok, am fárákapan arakrá sér, “Nánaeou tárápu, ono te wokwaek námoku nomp arop fi mek sámpá ouroukup mo, tá nomp toutounápomp loan kor ták-sír moi nampon. Aenampan maok, onan Jerusalem mek fákapea Rom fákáreramp yaek pwar napon. 18 Aeria maok, onan am fákárerao Rom mekamp aropao, onomp kot wawanoria pwar napan maok, am fárákapao nke nap te, onan sámpwouroump mwanap kwatae ninikinamp ankank te yak mono. Aenánko, onan pwar mwaria napon. 19 Aenapan maok, Juda fákáre am kar ták-pwar napon. Aenapantá maok, ono ankwap mwae kup yak mono. Ankár Sisaro onomp kot wawanoria nampon. Aenampan maok, ono te onomp firan kot nanamp kar yak mono. ✧ 20 Aeno, am táman saráp ono yumwan wumwiri nampon. Onomp ninik te, ono yumwan nkeaka kar sénaeria nampon. Ono te nomo Israel fi ponankor yépéknámp arop táman méria yépékrá yak nampon. Am fi fek táman oukoumwan onomp yaek sen mámá fákap tenapon.” ✧

21 Tá am fárákapao man arakrá sér, “Yinan te Judia mekamp arop te amwan taknap kar pas fek kumwia sér mono. Tá Juda ankwap ankárank am mwaeknámp yinonámpok koropea amoinap kar farákáприя, amwan kwatae kar sér moi námpon. 22 Aeno yino te amoku kareao waráp ninik farákápnapo, wa mwaro. Yino te wae mérono: Ponankor

✧ 28:19: Ap 26:32 ✧ 28:20: Ap 26:6

némpouk mwaekamp koumteouráp arop te nomo Juda ou mek wourékam fi yoronap arop fárákapan kar kwatae sérar napon.”

²³ Tá am fárákap yae ankwap séritea maok, am yae fek kápae kare arop koropea, Polo yakámp nap mek koupoukour. Polo am fárákapan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp kar, tá Mosesomp lo fek yaknámp kar, tá profet fákáreamp kar aran am fárákap ‘Jisasén méranápono’ ria koumouneknámpia kárakáre fek farákáprá akwapea kumur mek. ²⁴ Aenámpan maok, arop ankwap fárákap ninik nap te am Polo farákápnámp kar te kare karonó. Aeno ankwap fárákap te maomp kar karenoria mér mo. ²⁵ Aeria maok, am fárákap te námoku kok támao kar yorowarrá tukup mwaria napo maok, Polo kar ankwap arakrá sér, “Yiki Kor Spiritao nomp toutounápén profet Aisaiamp top kor feknámp arakrá sér,

²⁶ ‘Amo akwapea am arop fárákapan arakrá sérampo:

Yumo te kápae kare por kar wa mwanapan maok,
Tá yumo am kar fi te mér mwanap pourou mono.
Tá yumo te kápae kare por énounkoup mwanapan maok,
yumo ankank ankwap wuri nke mwanap pourou mono.

²⁷ Am arop fákáreamp ninik te ankár épérépi yak nánko,

Tá am fárákap kar wa mwanap woupwi te kokwae.
Tá am fárákapamp yi wouri yakáp mwanapono.
Takria am fárákap ankank ankwap nkeria, kar wawia
am kar fi méria ononampok arákarrá korop napo,

ono am fárákapan fwapokwapi papantáno.’ ☆

²⁸ Aerimpara, yumo te mérenke: Kwaro nomwan warko érékép naeria kwapwe kare térenámp kar máte Kwaro ankwap fi koumteouráp aropaonapok sámp-kérép tenámpara, am fárákap te waeman wa mwaria napon.” ☆

²⁹ Polo takrá séria pwaránko maok, am Juda fákáre wae tukupria maok, námoku kok sérarrá téréménkrá tukup.

³⁰ Aeria maok, Polo am nap mek te anánk yopwar fek yakria, am nap mek yak námp fek nap naropwarén mani nénkrá yak. Aeria maok, arop náráp nap mek korop napo nkerá te, ‘Fwaprá kar korop napon, nap mek koropenk’rá sér i konámpon. ³¹ Aeria maok, mao te koumteouráp aropan Kwaro maomp firáp taokeyak konámpan farákápria maok, Jisas Krai Tokwae Karamp kar yénkrá farákáp konámpono. Mao kar farákáp naeria te apáp mo námpara, arop ankwap te man te taokor mono.

Kwaromp Kwapwe Kare Kar
The New Testament in the Karkar-Yuri Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long
Niugini

Copyright © Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karkar-Yuri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7103f8db-88c2-5fec-8ac4-0edfac04e885